

UNIVERSAL
LIBRARY

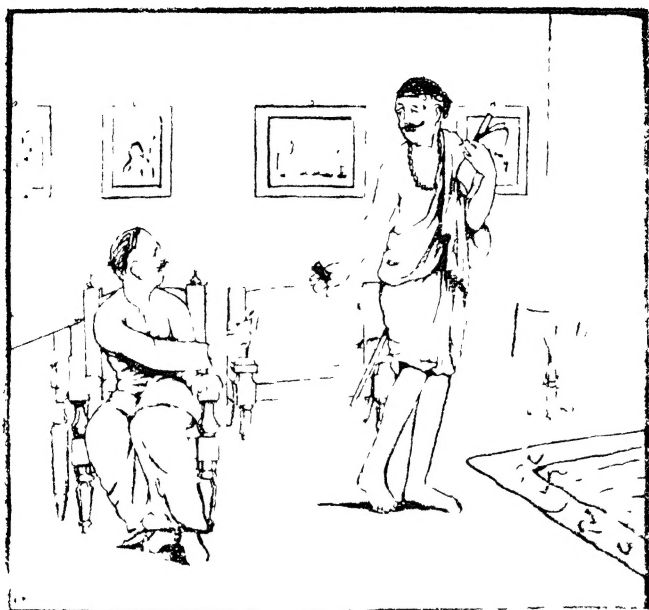
OU_202273

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮದುವೆಯೋ ಮನೆಹಾಳೋ

ಅ ಧ ವಾ

ಮುಪ್ಪಿನ ನೋಹ

ಅವಧಾನಿ— (ಅಗ್ರಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ) ಏನೇನು! ತಮಗಾಗಿ -
ತಾವು ಕೊಡುವ ಸಂಭಾವನೆಗಾಗಿ — ಸುಳ್ಳು ಜಾತಕ ಬರೆದು
ಕೊಡುವುದೋ? ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ — ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ... ..

.....

(ಪುಟ ೮)

ಮದುವೆಯೋ ಮನೆಹಾಳೋ?

ಅಥವಾ

ಮುಪ್ಪಿನ ಮೋಹ

(ಒಂದು ಪ್ರಹಸನ)

ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ

ಅನಂದ್ ಬ್ರದರ್ಸ್

ಬೆಂಗಳೂರು ೨.

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ . ೧೯೨೮
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ . ೧೯೫೦

[All Rights including that of staging
Reserved by the Author]

ಬೆಲೆ : ೧-೮-೦

ಮುದ್ರಕರು
ಎಂ. ಎಸ್. ಚಿಂತಾಮಣಿ ಬಿ. ಎಸ್.ಸಿ.
ಈಸ್ಟೇಟ್ ಪ್ರೆಸ್
ಹಂಪಿ ನಗರ ಜೇಂದ್ರ ರಸ್ತೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು ೨.

ಮುನ್ನುಡಿ (ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)

‘ ಮದುವೆಯೋ ಮನೆಹಾಳೋ ’ ಪ್ರಹಸನದ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯವಾದರೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ನಾನು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಂಗ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಹಸನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ ಅಸ್ತಿಭಾರವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಹಸನ ನಾನು ಬರೆದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಗೆಳೆಯ ತ ರಾ. ಪುಟ್ಟರಾಯರು ತಮ್ಮ ‘ ಅ ನ ಕೈ ’ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ ‘ ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದನ್ನು ನೀನೇ ಬರೆದುಕೊಡು ’

ಯುವಕನನ್ನು ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದವರು ಕನ್ನಡ ರಂಗ ಭೂಮಿಯ ನಟಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ವರದಾಚಾರ್ಯರು. ಇವನಿಗೆ ವರದಾಚಾರ್ಯರ ಪರಿಚಯ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತು. ಮನೆಗೆ ಬಹು ಬಳಕೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಹೋಗುವವರಲ್ಲೊಬ್ಬರು, ಅವರು.

ತಂದೆ ನರಸಿಂಗರಾಯರು ಕರ್ನಾಟಕ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ವಿದ್ವಾನ್ ಸಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು, ಸೆಲ್ಲೋರ್, ಸುದರ್ಶನಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಎ.ವಿ. ವರದಾಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ತೊತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಒಂದು ‘ ಕ್ಲಬ್ ’ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು.

ವರದಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ರಂಗಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಿದವರೂ ನರಸಿಂಗರಾಯರೇ.

ಇವನು ವರದಾಚಾರ್ಯರ ಸಾಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ.

ಅವರ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದ ಅವರ ಅಭಿನಯದಷ್ಟೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ಮನಸೆಳೆದಿತ್ತು.

ಅವರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದುದು ' ನಿರುಪಮಾ ' ' ಶಕುಂತಲಾ ' 'ರತ್ನಾವಳಿ' ನಾಟಕಗಳನ್ನು. ಮೊದಮೊದಲು ಇವೇ ಇವನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದ್ದವು — ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ.

ಆದರೆ ಇವನ ಬುದ್ಧಿ ಬಲಿಯುತ್ತಾ, ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಾಹಿತಿಗಳ, ವಿವೇಕಾನಂದ, ತಾರಾನಾಥರ ಪ್ರಭಾವ ಮೂಡಿದವೇಲಿ -

‘ಇದೇನು ಈ ಕಂದಾಚಾರದ ನಾಟಕಗಳನ್ನೇ ಆಡಬೇಕೆ ? ರಂಗದಂಥ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣಾ ಸಾಧನ ಶಕ್ತಿ, ಈ ಓಬೀರಾಯನಕಾಲದ ನಾಟಕಗಳ ಅನುವಾದಗಳ ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವಾಗಬೇಕೇ ? ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ, ನಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವಂಥ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ, ವರದಾಚಾರ್ಯರಂಥ ನಟರು ಅಭಿನಯಿಸಿದರೆ ಏನಾಗಲಾಗದು ? ಅವರೇಕೆ ಅಭಿನಯಿಸಬಾರದು ?’

ಏಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದೇ ತಡ, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ವರದಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ.

‘ ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ಆಚಾರ್ಯರೇ ?’

‘ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಮಗೂ. ’

‘ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ?’

‘ ಎರಡು ಕಾರಣ. ಒಂದು ಸದ್ಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ನಾಟಕಗಳಿಲ್ಲ ಎರಡನೆಯದು — ಬರೆದುಕೊಡಿ, ನಾವು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಬರೆದುಕೊಡುವ ಜನರಿಲ್ಲ ’

‘ ಇದೆಲ್ಲಾ ಕುಂಟು ನೆಪ ಆಚಾರ್ಯರೇ ’

‘ ಏಕೋ ?’

ಇಂಥ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವ ಮನಸ್ಸು, ಸಿಮಗಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಬರೆದುಕೊಡಿ ಕೊಡಿ ಎಂದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು '

‘ ನೀನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೀಯೆ ಮಗೂ ಯಾರಾದರೂ ಅಂಥ ನಾಟಕ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರೆ, ಸಂತೋಷವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇನು. ನಮ್ಮ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ, ನಿನಗಿರುವಷ್ಟು ಅಭಿಮಾನ ನನಗಿಲ್ಲವೇ ? ’

‘ ಇದ್ದರೆ, ಯಾರಾದರೂ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತೀರಾ ? ’

‘ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಡುವವರು ಯಾರು ? ’

‘ ನಾನೇ ! ’

ಅಚಾರ್ಯರು ಚಕಿತರಾದರು. ಇವನ ನಿರ್ಭಯವಾದ, ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಏಕೋ ನೀರು ತುಂಬಿತು.

‘ ನೀನು ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತೀಯಾ ಮಗೂ ’

‘ ಹೂಂ ನಾನೇ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ ನಾನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರೆ ನೀವು ಪಾರ್ಟು ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ? ’

‘ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಾಗ್ಯ ನನಗುಂಟೆ ? ಯಾವಾಗ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತೀ ? ’

‘ ನಾಳೆ ! ’

‘ ಏನು ನಾಳೇನೇ ? ಹಾಗಾದರೆ ಒರಿ. ’

ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿತ್ತು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದ ಭಾವನೆಗಳು, ಅಚಾರ್ಯರ ವೋತ್ಸಾಹಪರವಾದ ಆರೋಪದ ಉತ್ತೇಜನದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲಾರಂಭಿಸಿದವು.

ಊಟದ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ನಿದ್ರೆಯ ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲ. ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಳೆ ಮುಗಿದು, ರಾತ್ರಿ ದಣಿದ ಮೈ ತೂಗಿ

ಮಲಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಮೂರಂಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕವೊಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಕೇಳಿದರು

‘ ನಾಟಕ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತೆ ? ’

‘ ಓಹೋ. ತಗೋ ’

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ.

ಓಡಿದದ್ದನ್ನು ಬಿಡದೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದರು.

ಅವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರು ನಾಟಕ ಓದಿ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಇವನು ಕಾತುರನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದವರೇ ಆಚಾರ್ಯರು ಇವನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅನಂದದ ಕಂಬನಿ ಚೆಲ್ಲಿದ್ದರು

‘ ಹೇಗಿದೆ ಆಚಾರ್ಯರೇ ? ’

ಆಚಾರ್ಯರ ಗಂಟಲು ಗದ್ದದಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೇ ಹೇಳಿದರು

‘ ನೋಡು ಮಗು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬರೆಯೋಕೆ ಬರದೆ ಹೋದರೂ, ಅದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ ಏನು ಬೇಕಾದ್ದು ಬರೆಯ ಬಹುದು ಅದರೆ ನಾಟಕ ಬರೆಯೋದು ಕಷ್ಟ ಅದನ್ನೇ ನೀನು ಮಾಡಿದೀಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿರಾಲಿಯಾಗುತ್ತೀ ಮಗು ಹೀಗೇ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ. ’

ಆಚಾರ್ಯರ ಅಶೀರ್ವಾದದ ಮಂತ್ರೋದಕ ಸೇಚಿಸಿ ಯಿಂದ ಸಾಹಿತಿಯ ಜನನವಾಯಿತು - ೧೯೨೪ ರಲ್ಲಿ ಆ ನಾಟಕದ ಹೆಸರು : ‘ ಮದುವೆಯೋ ಮನೆಹಾಳೋ. ’”

ನಾಟಕ ವಿರೋಧಿ ಎಂಬ ವರದಾಚಾರ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು ಅಂದು ಕೆರಳಿಸದಿದ್ದರ ನಾನು ನಾಟಕ ಒರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ- ಸಾಹಿತ್ಯರಂಗ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ! ನನಗಾಗ ಹದಿನಾ

ರಸೆಯ ವಯಸ್ಸು ಸಾಕಷ್ಟು ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸ್ಪೇನ್, ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವೈಚ್ಛೇಷಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ವರದಾಚಾರ್ಯರ ಕಲೆಯ ಇಂದ್ರಜಾಲದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿತು.

“ಮದುವೆಯೋ-ಮನೆಹಾಳೋ” ಪ್ರಹಸನವನ್ನು ವರದಾಚಾರ್ಯರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರೂ ಅದನ್ನು ಅವರು ಪ್ರವರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದ ಪ್ರಹಸನ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಟ್ಯೋಪಜೀವಿ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕುಗಂಟೆ ಕಾಲ ಬಿಡಿಯುವ ನಾಟಕಗಳೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು.

ಆಗ ನಾಟಕ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮಾತು ಕನಸಿನ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಅಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತವಕಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಮೆಚೂರ್ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಯ ಯಾವದೋ ಒಂದು ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮಂಡಳಿಯ ಸುರಿತ ಸಟರಾದ ಎಂ. ಎಲ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಬಾಲಗಂಗಾಧರ, ಬಿ. ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್ ಮೊದಲಾದ ಗೆಳೆಯರು ಸಹಕರಿಸಿ ನಾಟಕ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ‘ಮದುವೆಯೋ-ಮನೆಹಾಳೋ’ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಶುಕ್ರದೇವಿ ಬಂತು. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹಲವು ನಾಟ್ಯವಿಲಾಸಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳವರು ಅಡಿದರು.

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಾನಂತರ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಮೂಡಿತು. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರ ಕೈಗಿತ್ತು. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಿದೆ. ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರು ನಾಟಕವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಓದಿಸೋಡಿ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿ, ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಸೋಗಸಾದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದಿತ್ತು. ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತುಂಗಭದ್ರಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಪಂಡಿತ ತಾರಾ ನಾಥಜೀಯವರಿಗೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅವರೂ ನಾಟಕವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಒಂದು ವಿಚಾರಪೂರಿತ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದಿತ್ತರು.

ನಾಟಕವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಾನ್ಯ ನಿರೀಯರಾದ ಡಿ. ಪಿ. ಅಯ್ಯನವರು ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕ್ರಮಾಗತವಾಗಿ ದ ಕೃ ಭಾರವ್ವಾಜರವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ 'ರಂಗಭೂಮಿ' ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನನಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಿತ್ತರು 'ರಂಗಭೂಮಿ'ಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಅದು ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು ನನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವುಂಟೆ ?

ನಾಟಕ ಅಚ್ಚಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸುಗ್ಗಿ ಅರಂಭ ವಾಯಿತು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಎನ್. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಮೈಸೂರು ಲಿಟರರಿ ಡ್ರಮಾಟಿಕ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅನಂದರಾಯರು, ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಟಿ. ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು ಅದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿದರು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿ ನಲ್ಲೂ ನನ್ನ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗಿ ಬಹುಜನರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನನಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು

೧೯೨೯ ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ನಾಟಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆದಾಗ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಟಿ. ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರಾದ ವಟ್ಟಂ ಶಾಮರಾಯರು, ವೆಂಕೋಬಾಚಾರ್ಯರು, ತಿಪ್ಪಯ್ಯನವರು, ಇವರೊಂದಿಗೆ 'ಮದುವೆಯೋ ಮನೆಹಾಳೋ' ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಅಂದು ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರ ಸೋದರರು ರಾಮಾವಧಾನಿ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೇನೋ ಅಸಂದರ್ಭವಾಗಿ ಬರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಳ್ಳಾರಿಯಿಂದ ತಂತೀ ಬಂತು ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು ಬೋರ ಆಚಾರ್ಯರ ಮೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರ. ಅದನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಒಪ್ಪ ಕ ದುಃಖಪಟ್ಟರು. ನನ್ನ ನಾಟಕ ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತದಲ್ಲಾ ಎನ್ನುವ ದುಃಖ ನನಗೆ ನಾನೇ ಅವಧಾನಿ ಪಾತ್ರ ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಮೈಸೂರಿನ ಮನೆಮಾತು ಶುತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ನಾಟಕ ಅಳಿಸಿತು

ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಅ. ತು. ಸಾಸಿ ನೂರವರು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ರೂಢಿಭಾಷೆಗೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ, 'ಮದುವೆಯೋ-ಮನೆಹಾಳೋ' ನಾಟಕವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ವರದಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ಮಾರಕೋತ್ಸವ, ಬಿ. ಹಾ. ರ. ಭೂಕಂಪದಲ್ಲಿ ನೊಂದವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದ ನಿಧಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾಟಕವನ್ನು ದಿಗ್ಗಿರಿಸಿದಾಗ ಎಚ್. ಆರ್. ಹನುಮಂತರಾಯರು, ಕೆ. ಜಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು, ಬಿ. ಎಸ್. ಸಿ. ಸ್ವಾಮಿ ಇವರು ಸವಕರಿಸಿದರು.

ತರುವಾಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಯುನೈಟೆಡ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ, ಸಿ. ಕೆ. ನಾಗರಾಜರಾಯರು, ಎಲ್. ರಾಜಾರಾಯರು, ನಾಗೇಶರಾಯರು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಹಲವು ಸಾರಿ ಸೋಗಸಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು.

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದೇಸೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದೋಷಗಳಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಛಾಪಣಗಳು ಉದ್ದುದ್ದವಾಗಿದ್ದವು, ಕೆಲವು ಕಡೆ ರಂಗಜೋಡಣೆಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಕೆಲವು ಕಡೆ ನಾಟಕ ಮೊಟಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ನಾಟಕವನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೂ ಅದು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಈವರೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಇಂದು ಸಫಲವಾದುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜು, ಮಾಧು ಎಂಬೆರಡು ಹೊಸ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಂದಿವೆ. ನಾಲ್ಕು ಹೊಸ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ದೀರ್ಘಛಾಪಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಸಂಭಾಷಣೆ ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ನಾಟಕವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತಂದು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ಅದರ ಸಂಸ್ಕರಣ, ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ನೆರವಾದ ಹಿರಿಯರನ್ನೂ ನಾನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸು.

ತ್ತೇನೆ. ಈ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವ ಆನಂದ್ ಬ್ರದರ್ಸ್ ಕಂಪೆನಿಯ ಒಡೆಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದಿ ನಂತೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಗಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಈಸ್ಟರ್ನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಒಡೆಯರಾದ ಗೆಳೆಯ ಎಂ ಎಸ್. ಚಿಂತಾಮಣಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸನಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಸಾಟಕಕ್ಕೆ ಮೂರು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗೆಳೆಯ ಜಿ ತ್ರಿನಿವಾಸರಾವ್ ಬಿ ಎ ಬಿ ಎಲ್ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ

“ ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ”

ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಪುರ

ಬೆಂಗಳೂರು-೨

೨೬-೬-೧೯೫೦

ಮೊದಲಿನ ಮಾತು

(ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ)

— : —

ಈ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ನಾನು ಬರೆದು ಈಗ ಇದುವರ್ಷಗಳ ಮೇಲಾದುವು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಿಂದದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ತ್ರಿಯುತ ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರ (ವೈಷ್ಣವ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರು) ವಿಮರ್ಶೆಗೀಯಲು ಅವರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಗ್ರಂಥವು ನನಗೂ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ಇತ್ತು ಆಸಂದವನ್ನೇ ಇತರ ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೂ ಕೊಡಲೆಂಬ ಅನಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲೊಪ್ಪಿದೆನು.

ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಪರವಾದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ನನ್ನ ಗುರುವ್ರಾಹ್ಮೀಯರಾದ ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥರವರಿಗೂ, ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯ ಉಪೋದ್ರಾತವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ತ್ರಿಯುತ ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ಎಂ. ಎ. , ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ಯವರಿಗೂ, ತಮ್ಮ ಅಮೋಘವಾದ “ರಂಗಭೂಮಿ”ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ನನ್ನ ಹರಿ ಬಂಧುಗಳಾದ ವಿದ್ಯಾಭೂಷಣ ತ್ರಿ. ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಕೃಷ್ಣ ಭರದ್ವಾಜರವರಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನು.

“ಅನ್ನಪೂರ್ಣ” |

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಪುರ |

ಬಂಗಲೂರು ಸಿ. |

ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ,

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥರವರ ಮುನ್ನುಡಿ

ವ್ಯಂಘ್ರಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವಶಕ್ತಿಯೇ ಬದುಕಿರೋಣದರ
ಚಿಹ್ನೆವು. ತನುಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಇರತ
ಕ್ಕದ್ದು. ಮನಸ್ಸಿನ ತ್ರಯಿಾ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಜೀವರಾಶಿ
ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು ಬಂದಿರುವದು. ವಿನೇಚನೆ, ಕಲ್ಪನೆ, ರಚನೆ ಈ
ಮೂರು ಶಕ್ತಿಗಳು ಯಾರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುತ್ತವೋ ಅಂಥವನೇ
ಮನುಷ್ಯನು. ಇವು ಮೂರು ಇಲ್ಲದೆ ಬರೆಯ ಅನುಕರಣದಿಂದ ಮಾತ್ರ
ಮಾನವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಟೊಳ್ಳು ಅನುಕರಣವು ವಿನಾಶ ಲಕ್ಷಣವು.
ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗವು ಎಂದಿನಿಂದ ಅದಕ್ಕೇ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಿತೋ ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಅದರ ದಾಸ್ಯವು ಮೊದಲುಗೊಂಡಿತು ;
ಯಾಕಂದರೆ ಮನಶ್ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಾಯವಾದವು. ಇಹಪರಗಳಿಗೂ
ಮನಸ್ಸೇ ಆಧಾರವಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ಸಹಜ ಗುಣ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದು
ಕೊಂಡಮೇಲೆ ಮಾನವ್ಯವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಿಕಾಸಗಳ ಪ್ರತಿಯೂ ಉಳಿ
ಯುವದು ಹೇಗೆ ಮತ್ತೆ? ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಜೊರಟ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿನೇಕಗಳಲ್ಲಿ
ಬರೆಯ ಚರ್ವಿತಚರ್ವಣವೇ ಪ್ರಧಾನ. ಲೇಖಕರ ಉದ್ದೇಶವು ತಮಗೆ
ತೋಚಿದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವದು ಅಷ್ಟಾಗಿಲ್ಲ. ವಾಚಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ರಂಜಿಸುವದೇ ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ ಶೂನ್ಯ
ಯಾಥಿಬದ್ಧ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚು !

ಆದರೆ ಸುದೈವವಶಾತ್ ಕಾಲವು ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದಾಸ್ಯದ
ಸಂಕಲೆಯ ಬಿಗಿಯು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಳನ್ನಿಟ್ಟಿದೆ. ರೂಢಿಯ ಕ್ರೂರ
ಬಂಧನವು ಬಡಜನತೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದೆಬ್ಬಿಸಿದೆ. ಯೌವನವು ತನ್ನ
ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ವೃದ್ಧಾಚಾರಕ್ಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಸಲೊಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ

ಹುರುಪು ಮುದಿ ನಾಟಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹಾಕದೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅಜ್ಜ ನೆಟ್ಟ ಅಲದ ಮರಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಅದು ಮೂಗು ಮುರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೆ ನೋಡಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಅಸಹಜಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಯುವಕರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ವಿನೇಕಯುತ ಸಂಗ್ರಾಮವೇ ಮಾನವ ಜೀವಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂಬುದು ಯುವಕರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವದರಿಂದ ಅವರು ಶೋಧ ಸಾಹಸಪ್ರಿಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಯೇ ಹೊರತು ಅನುಕೂಲತೆಯ ಷಂಡವಾರ್ಗವನ್ನು ತುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನವಜೀವನದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತುಂಬಿದೆ. ಕಲಿಯುಗವೆಂದರೆ ಕಲಹ ಯುಗವೆಂಬುದನ್ನು ಯೌವನವು ಮನವರಿಕೆ ತುಂಡಿದೆ. ಸತ್ಕಲಹದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬುದು ಮಹಾನುಭಾವರ ಮತ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹೊಸದಾದ ಯುಗವನ್ನೇ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೊಂಟಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಯುವಕರು ಹೆಳೆಯದಾಗಿರು ವಂಥಾದ್ದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂಜಿಸುವರೋ? ಅವರ ವಿಚಾರಗಳೂ ಕಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೂ ಹೊಸ ಹುರುಪಿನವೇ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯವೇ ಅಗಿರ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಈ ನಾಟಕವು ನನಯುಗದ ನನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು. ಹಿಂದೆ ನೋಡುವವರಿಗದು ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬರ ಬಹುದು. ಆದರೂ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತ ಸತ್ಯಯುಗದ ಬುನಾದಿ ಯನ್ನು ಹಾಕಲಿಚ್ಛಿಸುವವರಿಗೆ ಇದು ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡದಿರಲಾರದು. ಇವರ ಹುರುಪು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಇವರಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಜಗನ್ಮಾತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

“ ಪ್ರೀಮಾಯತನ ”
ತುಂಗಭದ್ರ.

ತಾರಾನಾಥ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ

ಎಂ.ಎ., ಎಲ್.ಎಲ್. ಬಿ. ಯವರ

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹಿರಿಯರ ಅಧ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ನವಜೀವನದ ಬೆಳದಿಂಗಳೊಂದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ನುಡಿಯಾದ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಣ ಪ್ರೇಮವು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾಂಡವ ವಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ತರುಣರಿಗಂತೂ ಭಾಷಾಸೇವೆ ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯ ವ್ರತವನ್ನೇ ತಾಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ. ಈ ಗ್ರಂಥವೂ ಅಂತಹ ಕುತೂಹಲದ ಸತ್ಪಲ.

ಇದೊಂದು ನಾಟಕ ರೂಪದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರ. ವೃದ್ಧರು ವಿವಾಹದ ಹುಚ್ಚಿ ಗೊಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿದ ನಿರಪರಾಧಿನಿಯಾ ದೊಬ್ಬ ಅಬಲೆಯನ್ನು ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವ ಭಯಾನಕ ವ್ಯಾಪಾರವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇದೇ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನೇ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ವಿಡಂಬನ (Satire) ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಹೊರಟಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೇಷಗಿರಿಯನೆಂಬೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತನಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹದ ಆಸೆಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅವನಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಅವಧಾನಿಯೊಬ್ಬಳು, ಆ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಬಲವಾದ ಧೂಪವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ವೃದ್ಧ ಶೇಷಗಿರಿಯನು ತನಗೆ ಕನ್ಯೆಯು ಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಅವನ ಅಣ್ಣನ ಮಗನಾದ ಗಂಗಾಧರನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೂ, ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಮುದುಕನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಧು ನಾಟಕ

ದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನು. ಅವನು ಹೆಣ್ಣು ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಲಲಿತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಮುದುಕನ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಮುದುಕ ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನು ಅದನ್ನೇ ನಂಬಿ, ತನಗೆ ಪ್ರಾಥಮಾದ ಪತ್ನಿಯು ದೊರೆತುದಕ್ಕಾಗಿ ಆನಂದಪಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ತನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿಯಾರೆಂದು ಬಗೆದು ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ವಿವಾಹದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಜನರೆಲ್ಲ ಊರುಬಿಟ್ಟಿದ್ದವರು, ಇನ್ನೂ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ, ಅವಧಾನಿಯ ದಮನಕ ಸಂಧಾನದಿಂದ ಓಲಗವೂ ಇಲ್ಲದೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಮದುವೆಯು ಮುಗಿಯುವುದು. ಬಳಿಕ, ಲಲಿತೆಯ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಮಾಧು ಶೇಷಗಿರಿ ರಾಯನನ್ನು ಕಾಡಲುಪಕ್ರಮಿಸುವನು. ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಸಮಾಪವನ್ನು ಸೇರುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ಗರ್ಜನೆಯೇ ಗರ್ಜನೆ. ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಂದ ಊರಿಗೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಗಡಾವಣೆಯ ವಿಚಾರವು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಧನಿಕನಾದ ತನ್ನ ದರ್ಪಕ್ಕೆಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಬರುವುದೋ- ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ಒಕ್ಕಲಾದ ತನಗೆಲ್ಲಿ ಅಪಮಾನವಾಗುವುದೋ- ಎಂದು ಅವನು ತಳಮಳಗೊಳ್ಳುವನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದರೆ ತನ್ನ ಮೋಹದ ಮಡದಿಯು ಸರಿಹೋಗುವಳೆಂಬುದು ಅವನ ಹಾರೈಕೆ. ಈ ಹಾರೈಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಾನದ ಮೇಲಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸುವನು. ಲಲಿತೆಯ ಅರ್ಭಟವು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನು ತಾನು ಕರಡಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಕಿರುಗುಟ್ಟಿ ಹೋಗುವನು. ಲಲಿತೆಯ ಕಾಟದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಅವನು ಬಯಸುವನು. ಅವನು ಹೆಣ್ಣಾಡ ಮೇಲೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಧಿಕ್ಕಾರದ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಯ ಹೊಡೆತವು ತಪ್ಪಿದುದೇ ಅವನಿಗೊಂದು ಸಂತೋಷ. ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯು ಬರುವುದು. ಗಂಗಾಧರನ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆತನೂ, ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತನೂ ಸೇರಿ ಶೇಷಗಿರಿಯನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅವಧಾನಿಯನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೂ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಶೇಷಗಿರಿಯನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಬ್ಬಳು ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆಯೇ ವಿವಾಹವು ನಡೆದು ಆ ವಿಷ ವಿವಾಹದ ವಿಷ ಫಲವು ಚಿತ್ರಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಗ್ರಂಥವು ಈಗಿನಷ್ಟು ರಮ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆಗಿನದು, ಹೂ ಬಿಸಿಲಿರುವಾಗ ಹನಿಮಳೆಯು ಬೀಳುವ ದೃಶ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಳರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮುಗಿಲಿನಿಂದ ಬೀಳುವ ಮುಸಲಧಾರೆಯನ್ನು ಆಗಿನ ದೃಶ್ಯವು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಶೈಲಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಟ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಡಂಬನವು ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂತೂ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಮೇಲೆ ಓದದೆ ಬಿಡಲು ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಬರೆದಿರುವ ಇತರ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಆದರದಿಂದ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಇವರಿಂದ ಮುಂದೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿನುಡಿಯ ಸೇವೆಯು ನಡೆಯುವಂತೆ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

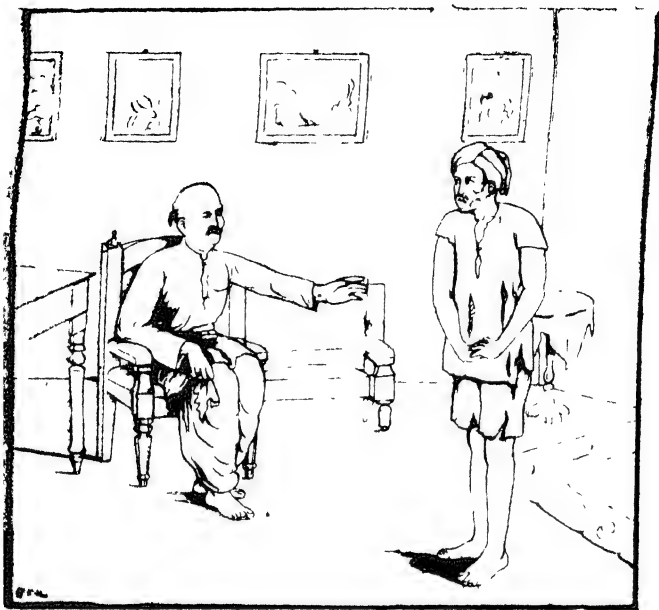
ಬೆಂಗಳೂರು }
೧-೪-೩೮ }

ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ.

ಪಾತ್ರ ವಿನರ

೧.	ಶೇಷಗಿರಿರಾಯ	ವಿವಾಹಾಸಕ್ತನಾದೊಬ್ಬ ವೃದ್ಧ
೨.	ಗಂಗಾಧರ	ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನ ತಮ್ಮನ ಮಗ
೩.	ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ	ಗಂಗಾಧರನ ಮಿತ್ರ
೪.	ಮಾಧು	ಅವರ ಗೆಲೆಯ
೫.	ರಾಜು	ಅವರ ಗೆಲೆಯ. ಕಾಲೇಜ್ ಮೇಟ್
೬.	ರಾಮಾವಧಾನಿ	ಪುರೋಹಿತ. ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರ
೭.	ಬೋರ	ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನ ಮನೆಯಾಳು
೮.	ನಂಜಮ್ಮ	,, ,, ಮನೆಯ ಅಡಿಗೆಯಾಳಿ
೯.	ಭಾಗೀರತಮ್ಮ	ರಾಮಾವಧಾನಿಯ ಪತ್ನಿ
೧೦.	ಸುಬ್ಬ	ರಾಮಾವಧಾನಿಯ ಮಗ

ತೇಷಗಿರಿ—ಎಷ್ಟೋ ಕರ್ಯೋದು ನಿನ್ನ ಕತ್ತಿ. ನಿನ್ನ ಕರ್ಯೋಕೇ ಒಬ್ಬ
ಅಳ್ಳಿಡ್ಬೇಕೂಂತ ಕಾಣತ್ತೆ! ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವಧಾನಿಗಳು ಮನೆಗೆ
ಬಂದಿದ್ದಾರೆನ್ನೋಡ್ಕೊಂಬಾ. ಬಂದಿವ್ರೆ ಜೊತೇಲೇ ಕರ್ಯೊಂಬಾ!

(ಪುಟ ೪)

ಮದುವೆಯೋ ಮನೆಹಾಳೋ

ಅಥವಾ
ಮುಸ್ಸಿನ ಮೋಹ

ದೃಶ್ಯ ೧.

|| ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಗೃಹ. ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪಠಗಳಿವೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕುರ್ಚಿಗಳೂ ಒಂದು ಚಾಪೆಯಿದೆ. ವೃದ್ಧ ಶೇಷಗಿರಿಯು ಕುಳಿತು ಚಿಂತಾಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ ||

ಶೇಷಗಿರಿ— ಕಾದುಕಾದು ಸಾಕಾಯ್ತು. ಈ ಹಾಳು ಜೋಯಿಸ ನಿಗೇನು ಹೊತ್ತು ಬಂತೋ ಕಾಣೆ! ಬೆಳಗ್ಗೆಯಿಂದ ನಾಲಕ್ಕುಸಲ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಮನೆಲೆ ಇಲ್ವಂತೆ! (ಯೋಚಿಸಿ) ಈ ಜೋಯಿಸರ ವರ್ಗ ಬಹುವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಅಪರ ಕರ್ಮಾಂದ್ರೆ ಅಪರಪಕ್ಷದ ಕಾಗಿಗಳ ಹಾಗೆ ಓಡಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಶುಭ ಶೋಭನದ ಕೆಲಸಗಳೆಂದ್ರೆ ಹಳ್ಳಕಡೆ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಹುಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡ್ತಾರೆ. ತಿಥಿಮಾಡ್ಸುವಾಗ ಇವರಿಗೋ ಚುರುಕು ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತ ಮಾಡ್ಸೋವಾಗ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಗತ್ತೋ? ಇಲ್ಲಿ-ಪುನಃ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸ್ತೇನೆ: ಈ ವೇಳೆಗೇನಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೇನೋ ನೋಡೋಣ. ಲೋ-ಬೋರಾ-ಬೋರಾ! (ಒಳಗಿನಿಂದ “ಬುದ್ದೀ” ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಬರುತ್ತದೆ) ಎನ್ನಾಡ್ತಾಯಿದ್ದೀಯೋ? ಬೇಗಬಾರೋ ಕತ್ತೇಮಗ್ನೇ.....

ಬೋರ— (ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾ ಅತ್ಯಗತ) ಸಾಕಪ್ಪಾಸಾಕು! ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಕ್ಕೂ ಅಕ್ಕಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುಬದು. ಹುಟ್ಟಿದ್ದೂ ಇಂಥ

ಕಲ್ಕಿ ಕೈಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಬಾರದು. ಆಡೋಮಾತ್ಸೇನೂ ಅರ್ಥಾನೇ ಇಲ್ಲವಾ! ಮರವಾದೇನೇಬೇಡವಾ-ಕಡಾಇಸ್ಕೊಂಡಾಕ್ಷಣ ಏನು, ಜೀತಾಮಾಡಾಕಿಲ್ಲವಾ! ಉ, ಅಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಕೇಳ್ಲೇಬೇಕು— ನಮ್ಮೋಳು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಸುಖಾ ಕೋಡೋ ಧಣೆ ಎಲ್ಲವೋ? (ಪ್ರಕಾಶ) ಬಂದಿವ್ವಿಬುದ್ದಿ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಎಷ್ಟೋ ಕರ್ಯೋದು ನಿನ್ನ ಕತ್ತಿ. ನಿನ್ನ ಕರ್ಯೋಕೇ ಒಬ್ಬ ಅಳ್ಳಿದ್ದೇಕೂಂತ ಕಾಣತ್ತೆ! ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವಧಾನಿಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆನ್ನೋಡ್ಕೊಂಡ್ವಾ ಬಂದಿದ್ರೆ ಬಿಡ್ಡೆ ಜೊತೇಲೇ ಕರ್ಯೊಂಬಾ! ದಾರೀಲಿ ಕಳ್ಳಕಾಯಿ ಕೆಂಚಿ ಹತ್ರ ಏನಾದರೂ ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಕ್ಕೆ ನಿಂತೋ ಒದೆಗಳು ಬೀಳತ್ತೆ ಜೋಕೆ.

ಬೋರ— (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುತ್ತ) ಯಾನ್ನನ್ನೋಬಯ್ಯ ಕಾಲ್ದಲ್ಲೋ ಕೆಂಚಿ ಹತ್ರ ಓಸಿ ಕ್ಕೇಮಸಮಾಸಾರ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ರೆ-ಅದನ್ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಮಾರಾಯ ಸಲ್ಲಲಕ್ಕೂ ಎತ್ತಾಡಾದಾ-ಪಾಪ! ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ, ನಮ್ಮಂಜಮ್ಮೋಡ್ಲಂಗೆ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಹೈದನ್ನ ಕಳ್ಳೊಂಡ್ಲ. ಅಂಥಾವಳ್ಳ ಮಾತ್ನಾಡ್ಕೊದೇ ತಪ್ಪಾ-ದೊಡ್ಡಂಸ-ದೊಡ್ಡನ್ನನ ದಲ್ಲಿ ಉಟ್ಟಿದ್ದೂ ಜನಗಳ ಮ್ಯಾಗೆ ಇಸ್ವಾಸಾನೇ ಬ್ಯಾಡ್ವಾ! ಇಂಗಾಗೋಒತ್ರಿ ಪ್ರಪಂಚ ಕೆಟ್ಟೋಗಿ ಮಳೆಬೆಳೆಯಲ್ಲಾ ನಿಂತೋದ್ದು. ವರ್ರವರ್ರಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ಮಾರೀ ಬಂದು ಉರ್ದೆಲ್ಲಾ ಸಾರ್ಕೊಂಡ್ಲೋಗೋದು. (ಯೋಚಿಸಿ) ಏನೋ ದೊಡ್ಡೋರು. ನಮಗೆ ಇಟ್ಟು ಬಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡೋ ದಣ್ಣೋಳು ಅಂತೆ ಸುವ್ಯದ್ರೆ ಮಾರಾಯಂಗೆ ಅದೇ ತಮಾಸಿಯಾಗ್ಗೊಯ್ತು. ಅನ್ನಲಿ ಅನ್ನಲಿ! ಇನ್ನೇಸು ದಿನ ಅಂದಾರು! ನಮ್ಮ ಹೈದಗಳು ಕಾಲಕ್ರೇಪ ತಕ್ಕೊಂಡೋದ್ತಾ ಅವೆ-ಅವರಬಂದ್ರೆ ಈವೈಗಳ ಆವಿ ಯೆಲ್ಲಾ ಅಣಗೈತೆ-ಅದಿಲ್ಲಿ-ನಮ್ಮಯ್ಯನೋರ್ಗೆ ಅವಧಾನಿಯ ಪೋರ ಚಪ್ಪ ಯಾಕ್ಲೆಂಗೆ ಹತ್ತೈತೆ-ದಿನಕ್ಕಿಪ್ಪತ್ತಲ ನಾಯಿ ಅಟ್ಟದ್ದಂಗೆತ್ತಾರಲ್ಲಾ ನನ್ನ-ಒಳಸಂದರ್ಬ ಎಂಗೋ ಏನೋ!

ಅೂ-ನಂಗ್ಯಾಕೆ. ದಣಿ ಹೇಳಿದ್ಬೆಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರೋ ಬಡ್ನಾಯಾಗೆ. (ಎಂದು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಾನಂತರ ಪುನಃ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಬರ್ರಾವೇ ಬುದ್ದಿ! ಮನೆಗೊಗ್ಗಿದ್ದು 'ರಾಯ್ ಅಷ್ಟೆ ಆಗೈತೇಂತ' ಎಳೆ ಕರೊಂಬಂದೆ

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು)

(ರಾಮಾವಧಾನಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಆಡಂಬರಪ್ರಿಯರು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ; ನೊಸಳಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಂಗ, ಕೋಲು, ಒಂದು ಗಂಟು. ಉಟ್ಟಿರುವುದು ಕೊಳಕುಪಂಚಿ ಹೊದಿದಿರುವುದು ಜೀರ್ಣವಾದ ಕೆಂಪು ಶಾಲು)

ಅವಧಾನಿ— (ಆತ್ಮಗತ) ಬೆಳಗ್ಗಿಂದಲ್ಲ ಲ-ಫ ಸಲ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸ್ತು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ್ದು! ಏನೋ ವಿಶೇಷ ಇದೇಯಂತಾ ಕಾಣತ್ತೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿ. ಈ ಲುಬ್ಧಾಗ್ರೇಸರನ ಹತ್ರ (ಪ್ರಕಾಶ) ರಾಯಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಗ್ರಹವೇನೋ?

ತೇಷಗಿರಿ— (ಕುಳಿತಿದ್ದ ವನೆದ್ದು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸುತ್ತಾ) ಹೊ! ಹೊ! ಅವಧಾನಿಗಳು ಕಡೆಗೂ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟರು! ಸಂತೋಷ. ಇದೇನವಧಾನಿಗಳೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರಿ! ಈ ಸಲ ಹೊಸಪದ್ಧತಿ ತೆಗೆದು ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾಯ್ದುಬಿಟ್ಟಲ್ಲಾ-ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ-ತಮ್ಮೇಲೆ ಆಗ್ರಹಾಂದರೇನು?

ಅವಧಾನಿ— ರಾಯ್ರು ವೃಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು! ತಮ್ಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೇರೆ ಎಣಿಸ್ತೇನೈ? ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬರಲು ವಿಳಂಬವಾಗ್ಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ-ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಮನೇಲಿ ಕೊಂಚ ಶುದ್ಧ ಪುಣ್ಯಾಹ ಮಾರ್ಚ್ಚಿಕಾಗುತ್ತಂತೆ-ಧನಿಷ್ಠಾಪಂಚಕಾಯೆಂದು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಂಗಿ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತೇಯಿದ್ಯಲ್ಲಾ-ಪಾಪ! ಅವರೇ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು 'ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಗ್ಲೀ, ಅವಧಾನಿ ಗಳೇ ಕಳುಹಿಸ್ಬೇಕು' ಎಂತ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಕೈಲಿ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರು-ಆ ಪ್ರಕಾರ ಹೋದೆ-ಸರಿ, ಹೋದಮೇಲೆ ಗೊತ್ತೇ

ಯಿದ್ದೈಲ್ಲಾ-ಕಲಾಸಗಳು ಬಹಳ-ಶ್ರಮ ಹೆಚ್ಚು-ಪ್ರತಿಫಲಕಡೆಮೆ-
ಎಲ್ಲಾ ಶೇಷಗಿರಿಯಾಯರಂತೆ ಉದಾರ ಹೃದಯರಾಗಿದ್ದೆ ಈ ವೇಳೆಗೆ
ಮನೆಗೆ ಚಿನ್ನದ ಕಳಶಹಾಕಿಸಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆ ಸ್ವಾಮಿ: ಮುಖ್ಯ-ಎಲ್ಲಾ
ದಕ್ಕೂ ಈಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹಬೇಕು ! ತನುಗೆ ಕಾದುಕಾದು ತುಂಬಾ
ಬೇಸರವಾಯಿತೇನೋ ? ನಾನು ಹೋಗ್ತಾನೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.....
ಆದರೆ.....

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಮಧ್ಯ ತಡೆದು) ಹಾಗಂದ್ರೇನವಧಾನಿಗಳೇ ! ತಾವು
ನಮ್ಮೊಬ್ಬರಿಗೇ ಏನು ಬೇಕಾದವರು ? ಊರಿಗೇ ಬೇಕಾದವರು !-
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ. ರಾಮಾವಧಾನಿಗಳ
ಪೌರೋಹಿತ್ಯ-ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಜೋಯಿಸರ ವೈದ್ಯಾಂದ್ರೇನು-ಎರಡೂ
-ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲೇ ?

ಅವಧಾನಿ— ಮುಖ್ಯ-ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ! ತಮ್ಮ
ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಹೊರತು ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇನಲ್ಲ.
ನಾವೇನು-ಕೇವಲ ಬಡಪಕ್ಷಿಗಳ ಹಾಗೆ, ತಾವು ಫಲಭರಿತವೃಕ್ಷದ
ಹಾಗೆ. ಏನು, ಇಷ್ಟು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿದ್ದು ?

ಶೇಷಗಿರಿ— ಅದೊಂದು ಬಹುಗುಣವಾದ ವಿಚಾರ. ತಮ್ಮಿಂದಲ್ಲದೆ
ಬೇರೊಬ್ಬರಿಂದ ಮಾಡಿಸಲು ನನಗಿಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ.

ಅವಧಾನಿ— ಹೇಳಿ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಕೋಚವೇನು ! ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗಿದ್ದೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತೇನೆ.

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಅನುಮಾನಿಸಿ) ಏನೊಂದರೆ.....ಒಂದು ಜಾತಕ ಬರೆದು
ಕೊಡಬೇಕು.

ಅವಧಾನಿ— ಇಷ್ಟೇ ತಾನೆ ! ಇಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟು ಪೀಠಿಕೆಯೇ ? ಯಾರದು ?

ಶೇಷಗಿರಿ— ಯಾರದೇನು ಬಂತು ? ನನ್ನದೇ !

ಅವಧಾನಿ— (ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ) ತಮ್ಮಿದೆಯಲ್ಲಾ. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ತೋರಿಸಿ ಶನಿಕಾಟ ಯಾವಾಗ ತಪ್ಪತ್ತೀಂತ ಕೇಳಿದಿರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆರಡು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಕಳೆಯುವುದೇ ರೊಳಗಾಗಿ ತಪ್ಪತ್ತೆ — ಗುರುಬಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತೆ—ಅಧಿಕ ಧನ್ಯವಿದ್ದೆ—ಇಲ್ಲಾ ವಿವಾಹ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ ?

ಶೇಷಗಿರಿ— ನಿಜನಿಜ ! ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ನಿಜ. ನೀವು ಹೇಳಿದರಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದು, ಅದನ್ನು ಹೊಂದು ಬೇಕೊಂತ ಇಚ್ಛೆ.....

ಅವಧಾನಿ— (ನಗುತ್ತ) ಏನುಸ್ವಾಮಿ ಏನು ! ವಿವಾಹವೇ—ತಮಗೇ ವಿವಾಹವೇ ?

ಶೇಷಗಿರಿ— ಯಾಕೆ ? ಯಾಕೆ ? ಯಾತಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ನಗ್ತೀರಿ. ಇದೇನು ನಗುವಿನ ಹುಚ್ಚು !

ಅವಧಾನಿ— ಅಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ. ತಮ್ಮ ಮಗ ಗಂಗಾಧರನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡ್ತಾಯಿದ್ದೀರಿ ಅಂತಿದ್ದೆ—ಮೋಸವಾಯಿತು—ತಮ್ಮ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ! ಇದೇನು ಭ್ರಾಂತಿ ಸ್ವಾಮಿ ! ತಲೆಯಲ್ಲಾ ನರೆತುಹೋಗಿದೆ. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲೆ ಮೊನ್ನೆತಾನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ. ಕೆನ್ನೆಗಳೆರಡೂ ದೊಗರಿದ್ದು ದೋಣೀ ಹಾಗಾಗಿದೆ—ಇಂತಹ ತಮಗೆ ವಿವಾಹವೇ ಸ್ವಾಮಿ!.....

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಆತ್ಮಗತ) ಮಿಕ್ಕಾದಾಗ ಇವನೇ ಮಾತುಗಳ್ಳಾದಿವೆ, ಕತ್ತು ಹಿಡಿದು ನೂಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮುಖ್ಯ ಈಗ ನನ್ನ ಕೆಲಸವಾಗ್ಬೇಕು. ಉಪಾಯವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಾನಂತರ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಏನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನಿಮ್ಮದು. ಅವಧಾನಿಗಳೇ ? ತಲೆ ನರ್ದಿರೋದು ದೇಹದ ಗುಣ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೮ ವರ್ಷದ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಕೂಡ ಬಾಲನರೆಯಂತ ಬರೋದಿಲ್ಲೇ—ಆ ಸಮಾಚಾರ. ಹೆಲ್ಲು ನೋವು ಬಂದು ಹೆಲ್ಲು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡೆನೆ

ವಿನಾ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲ್ಲ, ವರನ ರೂಪಲಾವಣ್ಯ ನನಗೆ ಬಿಡಿ.
ಹೇಳಿದಷ್ಟು ನೀವು ಮಾಡಿಕೊಡಿ.

ಅವಧಾನಿ— (ನಗುತ್ತಲೇ) ಏನು ಹೇಳಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಅಗಿಹೋಗಲಿ.

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಶಾವಧಾನವಾಗಿ) ಏನೊಂದ್ರೆ. ಒಲ ವಯಸ್ಸಾಗಿರೋ
ಹಾಗೆ ಗುಣಿಸಿ ಹಳೇಕರಡು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜಾತಕ ಬರೆದು
ಕೊಡಬೇಕು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮಿಂದಷ್ಟೇ ಆಗ ಬೇಕಾದದ್ದು.
ಸಂಭಾವನೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲೇನೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ.....

ಅವಧಾನಿ— (ಅಗ್ರಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ) ಏನೇನು! ತಮಗಾಗಿ—
ತಾವು ಕೊಡುವ ಸಂಭಾವನೆಗಾಗಿ—ಸುಳ್ಳು ಜಾತಕ ಬರೆದು
ಕೊಡುವುದೋ? ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ—ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಗೌರವ
ಸ್ಥರು, ಪೂರ್ವದಿಂದಲ್ಲೂ ತಿಳಿದವರು ಮಾನಿಸ್ಥರು, ಆಚಾರ
ಶೀಲರು ಎಂತಾ ನಾನು ಗೌರವ ಕೊಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಉದಾಹರಣೆ.
ಇದೇಯೋ ನಿಮ್ಮ ದುಷ್ಟಾಕಾಂಕ್ಷೆ. ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕಾಶಿಗೋ
ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೋ ಹೋಗಬೇಕೊಂತಿರೋ ನನ್ನ, ರೌರವ ನರಕಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಬೇಕೊಂತಾನೋ ನಿಮ್ಮ ಆಸೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ,
ಇದು ನನ್ನಿಂದಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ—ಇಗೋ ನಾನು ಹೊರಟೆ—ನಮಸ್ಕಾರ-
ಯಾರ ಹತ್ರ ಬೇಕಾದ್ರೂ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಳ್ಳಿ (ಏಳುವನು)

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಛೇತನಾಗಿ) ಅವಧಾನಿಗಳೇ, ಅವಧಾನಿಗಳೇ! ನಿಮ್ಮ
ದಮ್ಮಯ್ಯ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡಿ! ನಿಮ್ಮ ಕೂಗು ಯಾರ ಕಿವಿಗಾದ್ರೂ
ಬಿದ್ದೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರಮವೆಲ್ಲಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತೆ.
ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ. ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಯಾಕೆ ತಾನಾಗಿ ಮನೆಗೆ
ಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನ ಕತ್ತು ಹಿಡಿದು ನೂಕಿರಿ. ಕಳಕೊಂಡ ಅವಕಾಶ
ಪುನಃ ಸಿಕ್ಕೋದು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭ. ನೀವೂ ದೊಡ್ಡ
ಸಂಸಾರವಂದಿಗರು. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಪುನಃ ಮದುವೆ ಬೇರೆ

ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಲಾಸೋಲಾ ಆಗಿರಬಹುದು.
ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ !

ಅವಧಾನಿ— (ಶಾಂತ ಚಿತ್ತನಾಗಿ, ಆತ್ಮಗತ) ರಾಯರು ಹೇಳೋದು
ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾನೇ ಪುನಃ ಮದುವೆ
ಮಾಡ್ಕೊಬಹುದಂತೆ-ಇವರೇಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ?—ಅಲ್ಲದೆ
ನಾನು ಬೇಡಾಂದ್ರೂ ಈತನೂ ಬಿಡೋಹಾಗಿಲ್ಲ ! ಬಹು ಮೊಂಡ
ಸ್ವಭಾವ ! ಇನ್ಯಾರನ್ನಾದ್ರೂ ಹಿಡ್ಡು ತನ್ನ ಕೆಲಸಮಾಡಿಸಿಯೇ
ಮಾಡಿಸ್ಕೋತಾನೆ. ಬರೋ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ನಾನ್ಯಾಕೆ ಬಿಡಬೇಕು.
' ಬೆಂದ ಮನೆಲಿ ಹಿರದದ್ದೇ ಲಾಭ '. ಇರಲಿ-ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿ
ಹತ್ತಿಸಿದ್ರೆ ಎರಡು ಕಾಸು ಬರೋಕಡೆ ನಾಲಕ್ಕು ಕಾಸು ಬರುತ್ತೆ.
(ಪ್ರಕಾಶ) ನನ್ನಿಂದಾಗೋ ಕೆಲ್ಸಾ ಅಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ, ಇದು. ಏನು !
ವಯಸ್ಸಾಗಿರೋರ ವಯಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ, ಬೇರೆ ಹೊಸ
ಜಾತಕಾನೇ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೂಂದ್ರೇನು ಸುಮ್ಮನಾಗತ್ತೀ ? ಈಗ
ನನಗೆ ವ್ಯವಧಾನವೂ ಇಲ್ಲ, ಮನಸ್ಸೂ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥಾ
ನೀಚಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೈ ಹಾಕಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳೇನಂತಾರೆ
ಸ್ವಾಮಿ.....

ತೇಷಗಿರಿ— (ಆತ್ಮಗತ) ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ ಬಂತಲ್ಲಾ. ಇವನೇನು
ಬಡಪಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ-ಕೈಗೇನಾದರೂ ಬಿದ್ದ್ರೆ
ದಾರಿಗೆ ಬರತಾನೇನೋ ನೋಡೋಣ (ಎಂದು ನೋಟೊಂದನ್ನು
ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅವಧಾನಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವನು)

ಅವಧಾನಿ— (ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಏನು ಸ್ವಾಮಿ ಇದು-ಜಾತಕದ
ಮೂಲವೋ ! (ಹಣವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಭುಲ್ಲವದನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆಬಂದು ನೋಟನ್ನು ತಿರಿವಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಆತ್ಮಗತ)
ರೂಪಾಯಿ ! ನೋಟು ! ೫೦ ರೂಪಾಯಿ ನೋಟು ! ಭೇಷ್
ಭೇಷ್ ! ಗಟ್ಟಿಗಾಂದ್ರೆ ಈ ಕಾಲ್ದಲ್ಲಿ ನಾನೇ. ಇದಿನ್ನೂ ' ಓಂ

ಪ್ರಥಮದ ಕಾಣಿಕೆ'—ಇದುವರೆಗೆ ಇಂಥಾ ಜಾತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಲ್ಲೇ ಇದ್ದೋರಿಲ್ಲಾ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೂ ಎಷ್ಟೋ ಆಗ್ತೋಯ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಲೂಟಿ ಎಲ್ಲೂ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಕೈಲಿ ಕಾಸಿಲ್ಲಾಂತಿದ್ದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ೫೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು ದಕ್ಕಿತು ಮದುವೆ ಮುಗಿಯೋದರೊಳಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ೨೦೦-೪೦೦ ಗಿಟ್ಟಿಸಿದ್ದೆ ನಾನು ಪೌರೋಹಿತ ಮಡದಿದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾರ್ಥಕವಿಲ್ಲ. ಕಾಶೀಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಡಿರೋ ಪಾಪಾನೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಗಂಗೆಲಿ ತೊಳೆದು ಬಿಟ್ಟರಾಯ್ತು—ಪಾಪ, ಏನುಬಂತು ಪಾಪ! ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸೂಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಇರೋವಾಗ! ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದ ಮನೆ ನಿಲ್ಲಿದಹಾಗಾಯ್ತು. ಇಹಕ್ಕೂ ಪರಕ್ಕೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಸಾಧಿಸಬೇಕೊಂದ್ರೇನು ಸುಮ್ಮಾಗ್ಗಿಲ್ಲ-ಮುಖ್ಯ-ಎಲ್ಲಾ ಕೇಳೊಂಡು ಬಂದಿರಬೇಕು. (ರಾಯರಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ರಾಯರೇ, ನೀವಾಯೋಚನೆ ಇಟ್ಟುಕೋ ಬೇಡಿ—ಎಲ್ಲಾ ನಂಗಿರಲಿ—ಐಬು ಗೊತ್ತಾಗದ್ದಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಆಯ್ತು ಅಂತ.....ತಿಳೀ.....

ಶೇಷಗಿರಿ—(ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ) ಸರಿಸರಿ! ನಿಮ್ಮ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಇದೇನು ಪ್ರತಿಫಲ ಅವಧಾನಿಗಳೇ? ಕೆಲಸ ಮೊದಲಾಗಲೀ ಆನಂತ್ರ, ಶೇಷಗಿರಿಯನ ಹಸ್ತಗುಣ ನೋಡುವಿರಂತೆ!

ಅವಧಾನಿ—(ಆತ್ಮಗತ) ಆಮೇಲೆ ನೋಡೋದೇನು ಚಿಕ್ಕನಾಯ್ಕನ ಹಳ್ಳಿ ಭಂಗಾರದ ಬಟ್ಟೆನ್ನ! ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ವಸೂಲ್ಮಾಡಿಕೊಂಡ್ರೆ ಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗೆ!—ಸದ್ಯ ಮಹಾರಾಯ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಅಷ್ಟಾದರೂ ಹೇಳಿದನಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೇ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಇನ್ನು ನಾನು ಬರಲೇ-ವಿಳಂಬವಾಯಿತು-ಆದರೇನು?—ರಾಯರ ಕೆಲಸ ಮುಖ್ಯ. ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ತಾಪತ್ರಯ ಇದ್ದೇ ಇರತ್ತೆ.....

ಶೇಷಗಿರಿ— ಅದಕ್ಕೇ ಅವಧಾನಿಗಳೇ ನಾನು ತಮಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿ-
ಸಿದ್ದು. ಇನ್ನು ಬರೀರಾ?—ಅದನ್ನು ಬೋರನ ಕೈಲಿ ಕಳುಹಿಸ್ತೀನಿ-
ಸ್ವಲ್ಪ ಮುತುವರ್ಜಿ ತೋಗೊಂಡು ಜಾಗ್ರತೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಅನುಕೂಲ-
ವಿಷ್ಯದ ಗೋಪ್ಯತೆ ತಮಗೇನೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ !

ಅವಧಾನಿ— ಆ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಾ ನನಗಿಡಿ ಸ್ವಾಮೀ. ಇನ್ನು ಬರ್ರೇನೇ
ಜಾತ್ಯಾ ನ ಬೋರನ ಕೈಲೇ ಕಳುಹಿಸೋ ಹಾಗಿದ್ದೆ ಬೇಗ ಕಳು-
ಹಿಸಿದ್ದೆ ಉತ್ತಮ. ಹಳೇ ಪಂಚಾಂಗ, ಕಾಗದ ಮುಸಿ,
ಬೇಕಾಗತ್ತೆ. ಅಟ್ಟ ಹತ್ತೋಕೆ ಆಗಲ್ಲ—ರಾಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ
ತಿಳಿದೇ ಇದೆ (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ) ಸದ್ಯ ಒಳ್ಳೆಕೆಲ್ಲಾ
ಮಾಡ್ತಾನೆ. ಬೋರಾ ಬಂದ್ರೆ ಆ ಸೌದೆಯಲ್ಲಾ ಚಚ್ಚಿಸಿ
ಹಾಕಿಸ್ಸಹುದು. (ನಿಷ್ಕ್ರಮ)

ಶೇಷಗಿರಿ— ಇನ್ನೇನು ಮದುವೆಯಾದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ನನ್ನ ರೊಟ್ಟಿ
ಜಾರಿ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. ಪ್ರಥಮ ಕಾರ್ಯವಂತೂ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ
ನೆರವೇರಿತು. ಜ್ಞಾಪಕ ಇರೋವಾಗ್ಲೇ ಆ ಬೆಂಗೂರ ವೇಪು
ಗೊಂಡು ಪ್ರಕಟನೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಬೇಕು. ಈ ಕಾಲ್ದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ
ಬರವೇ-ನಾನೇ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ. ದುಡ್ಡೊಂದಿದ್ದೆ ಈ ಕಾಲ್ದಲ್ಲಿ
ಆಗ್ಲೇ ಇದ್ದ ಕೆಲಸವೇ ಇಲ್ಲ.

(ಪ್ರವೇಶ ಬೋರ)

ಬೋರ— ಬುದ್ದಿ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಏನೋ ಅದು ! ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ಬಂದು ಯಾಕೋ
ಹೀಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡ್ತಿ ? ಮಾಡೋಕೇನೂ ಕೆಲ್ಸ ಇಲ್ವೋ ?

ಬೋರ— ಚಿಕ್ಕ ಬುದ್ಧೋರು ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಬಂದು ಬುದ್ಧಿ-
ಅದ್ದೇಕೋಕೆ ಬಂದೆ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಗಂಗೂ ಬಂದನೇ. ಯಾವಾಗ-ಯಾರ ಜೊತೇಲಿ.

ಹೋರ— ಈಗ್ತಾನೆ ಬಂದು ಬುದ್ಧಿ. ಜೊತೆಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಾರನಹಳ್ಳಿ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪೋರು ಬಂದು. ಗಾಡಿಯಿಕ್ಕು ಅವರು ಚಿಕ್ಕಬುದ್ಧೋರ ಹತ್ರ ಓಸಿ ಅದೇನೋ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾತಾಡಿ ಹಳ್ಳಿಕಡೆ ಓದ್ದು. ಬುದ್ಧಿಯೋರು ಇಂಗೇ ಬತ್ತ ಅವೈ.

ತೇಷಗಿರಿ— ಬೇಗ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸ್ತೆ ಕಣೇಯೆಲ್ಲಾ ಹೇಳ್ತಾನೆ. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನಂಜಮ್ಮಂಗೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಫಿಮಾಡೂಂತ ಹೇಳು- ಸಕ್ಕರೆ ಕವ್ವಿ ಹಾಕೂಂತ ಹೇಳು—ಹೋಗು (ಬೋರನು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು. ಅತ್ಯಂತ) ಈ ಬೇಸಿಗೆ ಬರೋದಿಲ್ಲಾಂತ ಬರೆದಿದ್ದೋನು ಯಾಕೆ ಬಂದ? ಕೆಲವು ಮುಗಿಯೇತನಕ ಬರದಿದ್ದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಇರಲಿ (ನವಸಾಗರಿಕ ಯುವಕನಾದ ಗಂಗಾಧರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ಲನಿಗೆ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುವನು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಪ್ಪ. ನೂರು ವರ್ಷ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲ್ತರೂ ಕೂಡ ಹಳೇಕಂದಾಚಾರದ ಪದ್ಧತಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಇಟ್ಟೊಂಡಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷ. (ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಗಂಗಾಧರ ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸುವನು.)

ಗಂಗಾಧರ— ಆ ಹಾಳು ಮೋಟಾರ್ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೋದಕ್ಕಂತಾ ನಡ್ಕೊಂಬರೋದೇ ಮೇಲು ದೊಡ್ಡಪ್ಪಾ. ೪೨ ನೈಲಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಊರು ಸೇರ್ದೊಂದ್ರೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಬಂದ್ವಾಗೇ ಸರಿ! ನೀನು ಗಾಡಿ ಕಳುಹಿಸ್ತೀಯಂತಿದ್ದೆ. ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೇನೋ. ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ನಂಗೂ ರೂರಲ್ ಲೈಫ್ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಯ ವಾಗೋದು.

ತೇಷಗಿರಿ— ಪೇಟೆ ಹುಡುಗರು ನೀವು. ಮೋಟಾರ್ನಲ್ಲೇ ಓಡಾಡೋರೂ-ಆದ್ರಿಂದ ಟಂಗಾ ಟಂಗಾ ಅನ್ನೋ ಹಾಳು ಗಾಡಿಯಾಕೆ, ಸುಖವಾಗಿ ಬಸ್ಸಲ್ಲೇ ಬಂದುಬಿಡ್ಲಿಯಂತ ಕಳುಹಿಸ್ತಿಲ್ಲಪ್ಪಾ-ನೀನು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದೀಯಾ ?

ಗಂಗಾಧರ— ಏನಾರೋಗ್ಯವೋ? ಬೆಂಗಳೂರೊಂದು ಕಡೆ ಮಲೇ
ರಿಯಾ ಕೊಂಪೆಯಾಗಿದೆ. ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಖಾಯಿಲೆ-ಕಸಾಲೆ-
ಇದ್ದದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ವಾಸಿ. ಈ ವರ್ಷ ಖಾಯಿಲೆಗೀಯಲೆ
ಬೀಳ್ತಲ್ಲ. ಅದಿಲ್ಲ-ಮನೆ ವಿಚಾರ ಮಾತನಾಡು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ-
ನೀನು ಹುಷಾರಾಗಿದ್ದೀಯಾ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಏನೋ ಇದ್ದೇನಪ್ಪ. 'ಮನೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ,
ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೇಣವಲ್ಲ'. ನನಗೂ ವಯಸ್ಸಾಯಿತು-ನೀನೇ
ಅನ್ನೋರು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ?

ಗಂಗಾಧರ— ಹೌದು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ! ನಿನಗೆ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯೋದೇ
ಒಂದು ಒಗಟಾಗಿದೇಂತ ಕಾಣತ್ತೆ! ಪೂರ್ವಕಾಲದವರಾಗೋ
ಹೊತ್ತೆ ನೀವೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಭಾಯಿಸ್ಕೊಂಡು ಇಷ್ಟರ
ಮಟ್ಟಿಗಾದ್ರೂ ನಗನಗಾ ಇರ್ತೀರಿ. ನಾವಾಗಿದ್ದೆ ಕೊರಗ ಕೊರಗ.
ಎಂಮೋ ಒರಗಿದ್ದು! ಬೋರಾ ನಂಜಮ್ಮ ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ?
ನಾನು ಕ್ರಿಸ್ತಮಿಸ್‌ಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನಂಜಮ್ಮೋರ್ಗೆ ವಿಷಮಶೀತ
ಜ್ವರ ಆಗಿತ್ತು. ಈಗ ಹುಷಾರಾಗಿದ್ದಾರ್ಯೇ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ?

ಶೇಷಗಿರಿ— ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮಗೂ. ಆ ಬೋರಂಗೇನು?
ಎಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ತಿಂತಾನೆ. ಮೂದೇವಿ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದಿರ್ತಾನೆ. ಸರಿ!
ಆಕೆ ಹೇಳು. ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಬೇಕೊಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದ ರೋಗ.
ಇವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ತೋರಿಸ್ತಾ ಹೋದ್ರೆ
ಬರಬಾರ್ಡ್ ಪಾಪ ಬಂದು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳತ್ತೆ. ಮಗೂ
ಜೋಕೆ!-ಶಾನೆ ಸ್ತುತಿಸೋಕೆ ಹೋಗಬೇಡ. 'ಅತಿ ಸರ್ವತ್ರ
ವರ್ಜಯೇತ್'

ಗಂಗಾಧರ— ಹಾಗಂದ್ರೇನು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ! ಅವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ
ನ್ಯಾಯವಿಲ್ದೆ ನೀನು ಬಹಳ ಕಠಿಣಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದೀ. ಏನೋ
ಬಡವರು-ಪಾಳು ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಚಾಕ್ರಿಗೆ ಸೇರಿ

ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅರಳೇಮರಾನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಬಡ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಜೀವಿಸೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಅವರು ಜೀವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಕೊಡೋ ದಾತ ಒಬ್ಬೇ ಅಲ್ಲೇ? ಅವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನೀನಿನ್ನೂ ದಯೆ ತೋರಿಸ್ಬೇಕು ದೊಡ್ಡಪ್ಪಾ.

(ತೆರೆಯ ಒಳಗೆ)

ಹೋರ— ಅಯ್ಯೋ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ! ನಮ್ಮ ಭಾಗದ್ದೇವ್ರೇ! ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಹಾಳಾಲ್ಪಲ್ಪಾ ಧರ್ಮರಾಯ ನಂಥಾ ಮಾರಾಯ ನೀನಾದ್ರೂ ಒಬ್ಬ ಇರೋ ಹೊತ್ತೇ ಒಸಿಯಾದ್ರೂ ಮಳೆ ಬೆಳೆಯಾಗ್ತೀತೆ. ಶಿವ ನಿಂಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸೊಟ್ಟು ಚಂದಾಕಿರಸ್ಲಪ್ಪಾ! (ನಂಜಮ್ಮ ಎರಡು ಲೋಟ ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯನ್ನು ತಂದು ಮುಂದಿಡುವಳು)

ಗಂಗಾಧರ— (ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾ) ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರಾ ನಂಜಮ್ಮೋರೇ?

ನಂಜಮ್ಮ— ಏನೋ ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಾಗಿದ್ದೇನಪ್ಪಾ. ನೀವು ಹುಷಾರಾಗಿದ್ದೀರಾ? ಯಾವಾಗ ಬಂದದ್ದು?

ಗಂಗಾಧರ— ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೇನಮ್ಮ—ಕಲ್ಲು ಗುಂಡು ಇದ್ದ ಹಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮುಖ್ಯ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಿಶ್ವಾಸ. ಇಗೊಳ್ಳಿ ಈಗತ್ತಾನೆ ಬರೆಯಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಳು ಬಸ್ಸು ಪ್ರಯಾಣ; ಆಯಾಸ ಹೆಚ್ಚು—ತಿಂಡಿ ಕಡಿಮೆ—ಕಂಡ್ರಾ, ಅದಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟು ಬಡವಾಗಿ ಹೋಗಿರೋದು. ನೋಡೀ ಇಲ್ಲಿದೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೇರಕ್ಕೆ ಇಳಿಸ್ತೀನಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದ್ರೆ ಅರ್ಧಪಾವು ಕೂಡ ಇಳಿಯೋ ಹಾಗಿಲ್ಲಲ್ಲಾ—ಮರಿದ್ದೆ ಇವತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಗಿರಬೇಕು ಖಾಟ-ಹಿತ್ತಲ್ಲಿ ಬೂದುಗುಂಬಳಕಾಯಿ ಇದ್ದೇನೋ ನೋಡಿ. ಒಳ್ಳೆ ಮೊಸರು ಹಾಕೋದ್ದರೇಬ್ಯಾಡಿ—ಬೆಂಗಳೂರು ಹೋಟೆಲ್ ಮಜ್ಜೆಗೆ ತಿಂದೂ ತಿಂದೂ ತಲೆ ಬೇಜಾರು

ಹಿಡಿದಿದ್ದೀಗಿದೆ. ಮನೆ ಮೊಸರೆಲ್ಲಾ ಇವತ್ತು ನಂಗೇ ಹಾಕ್ಬೇಕು-
ತಿಳಿತೋ.

ನಂಜಮ್ಮ— ಸಂತೋಷ. ನೀವು ತಿನ್ನೋ ಅಷ್ಟು ಹಾಕ್ತೇನೆ. ದೇವರು
ಯಾವದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ (ನಿಷ್ಕಮಿಸುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ)
ಎಂಥಾ ರತ್ನದಂಥ ಹುಡುಗ. ದಿಕ್ಕು ದಿವಾಳಿಯಿಲ್ಲ ಬಡನೆ!
ನನ್ನೊಗ್ಗೇಮ ಕೂಡ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಿಗಿಂತಲೂ
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ ಮಾರಾಯ! ಇಂಥಾ ಮಗನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ
ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿ.

ಗಂಗಾಧರ— (ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ಆಕೆಯದೆಂಥಾ ಸರಳ
ಸ್ವಭಾವ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ! ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ
ಆಕೆಗಾದ ಅನಂದ ನೀನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಾಡೋದಿಕ್ಕೆ
ನಮ್ಮ ತಾತನ ಮನೆ ಗಂಟೀನು ಹೋಗತ್ತೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪಾ!

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಕುಪಿತನಾಗಿ) ಗಂಗೂ! ಇದೇ ಮೊದಲು ಇದೇ ಕೊನೆ.
ಇನ್ನೇಲೆ ನನಗೇ ಉಪದೇಶ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕು
ಇಂಗ್ಲೀಷು ಮಾತು ಕಲುತ್ತಾಣ ನೀನೇನೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮೊಮ್ಮಗ
ನಾಗ್ಗಿಲ್ಲ-ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬರತ್ತೆ-ಕೆಲ್ಸಕ್ಕೆ ಬಾರ್ಡೇಯಿದ್ದ
ಜವಾನ್ರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮರ್ಯಾದೆ ತೋರಿಸ್ಬೇಕಂತೆ-ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಾಡ
ಬೇಕಂತೆ - ದಯೆ ತೋರಬೇಕಂತೆ! ನೀನೇನೋ ಮಹಾ
ಯೋಗ್ಯಾಂತಿದ್ದೆ. ಆಕೆ ಎದುರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟಾ ಆಡ್ತೆಯಲ್ಲಾ!
ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ-ಘನತೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬ್ಯಾಡ್ಬೇ? ನೀನೆಲ್ಲಿ
ಅವಳಿಲ್ಲ! ನೀನು ಮನೆಗೆ ಎರಡನೆ ಯಜಮಾನ. ಅವಳು ಅಡಿಗೆ
ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರೋ ಕೂಲಿ ಹೆಂಗಸು. ಪೂರ್ವ
ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪಾಪಮಾಡಿ, ಏನು ಮಾಡ್ಬಾರದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ
ದಳೋ ಈಗ ವಿಧವೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂಥಾ ಚಂಡಾಲ ಹೆಂಗಸನ್ನ
ಮನೆಗೆ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯನ್ನ ಮಾಡಿಸೋ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿಸ್ಬ ಹುದ್ದೆ?

ಗಂಗಾಧರ— ದೊಡ್ಡಪ್ಪ-ನಂಗೆ ಆ ಭೇದ ತಾರತಮ್ಯಗಳೊಂದೂ
 ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ: ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿ ರೀತಿ ಮತಗಳ ನಡವಳಿಕೆಗಳೊಂದೂ
 ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಘನತೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಡಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳೊಂದೂ
 ಅರ್ಥವಾಗಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಅಕ್ಕ ತಂಗೀರೇ. ಗಂಡಸೆಲ್ಲಾ
 ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೇ. ಅವರು ನಮಗೇನನ್ನಾಯಮಾಡಿದಾರೆ
 ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಬೈಗಳ ಮಳೆ ಸುರಿಸೋಕೆ?
 ಕೊಡೋ ಜೀತಕ್ಕೆ ರಟ್ಟೆ ಮುರಿದು ಚಾಕರೀ ಮಾಡೇ ಮಾಡ್ತಾರೆ.
 ಎಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಹಾಗೇ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ನಾವು ಹೆಚ್ಚೇನು, ಅವರು
 ಕಡಿಮೆಯೇನು?

ಶೇಷಗಿರಿ— ನುಖ್ಯ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪು. ನಿನ್ನ ಆ ಹಾಳು ಇಂಗ್ಲೀಷ್
 ಓದೋಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸ್ತೀಯಿದ್ದೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟು
 ಹಾಳಾಗ್ತು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋದು! ಕೈಮೀರಿ
 ಹೋಯಿತು! ಚೆಕ್ಕೋನು ದೊಡ್ಡೋನಾದೆ-ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಬಲೀತು-
 ಕೊಬ್ಬಿದೆ. ಈಗ ಗುರುವಿಗೆ ತಿರುಮಂತ್ರ ಹೇಳ್ತಾಯಿದ್ದೀ!
 ಕಾಲ ಹೀಗೇ ತಾನೇ. ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದೆ ನಾನು ನೋಡ್ತೇ
 ಹೋಗ್ತೀನೈ? ಈ ನೀತಿ-ಈ ಧರ್ಮ-ಈ ದಯೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ
 ಇರತ್ತೆ ಅನ್ನೋದ್ನ. ಸಂಸಾರದ ಕಷ್ಟಸುಖ ಕಂಡ್ರೆ ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗತ್ತೆ.
 ಈ ನೀತಿ ಚಿಂತಾಮಣಿಯೆಲ್ಲಾ ಆವಾಗ ಸಾಗರ ಪಾಲಾಗತ್ತೆ!
 ಅಪ್ಪ ತಿಳಿದುಕೋ, 'ಬಯ್ಯ ಹೇಳ್ತೋನು ಬದುಕ ಹೇಳಿದ,
 ಹೊಗಳ ಹೇಳ್ತೋನು ಹಾಳಾಗ ಹೇಳಿದ' ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ ಬದ್ಧೋ
 ಮಾರ್ಗ ತಿಳಿದ್ವೊಂದು ಬುದ್ಧಿ ವಂತನಾಗಿರು. ಇನ್ನೇಲೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ
 ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಆಡಬೇಡ.

ಗಂಗಾಧರ— (ಆತ್ಮಗತ) ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕೆ ಬಂದ ದಿನಾನೇ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ
 ಹತ್ರ ವ್ಯಾಜ್ಯ (ಪ್ರಕಾಶ) ನಾನೆಷ್ಟಾದ್ರೂ ಹುಡುಗ. ಕೋಪಿಸ್ಕೊ
 ಬೇಡ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ಹಿಂದಿನದೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೇ ಪದ್ಧತಿಯಂತ
 ಹೇಳೋಕಾಗೋದಿಲ್ಲ-ಹೋಗಲಿ ಆ ಮಾತು ಬಿಡು-ಯಾವದೋ

ಕಾಪ್ಪನ್ಯಸನ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಾವ್ಯಾಕೆ ಮನಸ್ತಪ ಕಟ್ಟೋ ಬೇಕು.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಇದೀಗ ಸರಿ. ಹಾಗ್ತಾನೆ ಇರಬೇಕು ಹುಡುಗರು. ಸುಮ್ಮನೆ ಚರ್ಚೆ ಯಾಕೆ? ಕಾಲ್ತೊಕ್ಕೋ ಏಳು-ಹಸಿದು ಬಂದಿದ್ದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಅಯ್ಯೋ ಹುಚ್ಚಾ ಹುಚ್ಚಾ! ಎಷ್ಟು ಕಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟೋ ಗಂಗೂ, ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದೋನು-ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬೆಳೆದೋನು-ಅಗಲೇ ಎಷ್ಟು ಕಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟೋ?

ಗಂಗಾಧರ— ಬೇಗ ಬಾ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ನಾನು ಎಲೇ ಗಿಲೇ ಹಾಕಸ್ತಾ ಇರ್ತೀನಿ (ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)

ಶೇಷಗಿರಿ— ಇದ್ಯಾಕೋ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಏತಿ ಅಂದದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಇವನು ಪ್ರೀತಿ ಅಂತಾ ಹೋದ್ರೆ ಬಹುನಾಯಕ ಪಾಳ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮನೆಲಿ ಬಾಳೋದೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲಾ ಇದೊಂದು ರೋಗ. ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗೌರವವಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ನಡತೆಯೆಂದರೆ ಅಸಡ್ಡೆ.- ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಪ್ರಯತ್ನ ಗಂಗೂಗೆ ಗೊತ್ತಾದ್ರೇನು ಗತ್ತಿ! ಈ ಮನೆಲೀಗ ಗೋಡೆಗಳಿಗೂ ಕಿವಿಗಳು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಅವಧಾನಿ ಬಾಯಿಗೀಯೇ ಬಿಟ್ಟಾನೋ! - ಛೇ! ಛೇ! ಅವನೆಲ್ಲಾ ದ್ರೂ ಬಡ್ತಾನೈ-ಅವನ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಬೀಳುತ್ತಪ್ಪೆ-ಹೇಗಾ ದರೂ ಹುಷಾರಾಗಿರೋದು ಮೇಲು (ಒಳಗಿನಿಂದ ಗಂಗಾಧರ ಳೆಯುವನು) ಬಂದೇ ಗಂಗೂ-ಬಂದೇ ಪರಿಸಂಚನೆ ಮಾಡು (ಅತ್ಯಂತ) ಅನ್ನ ಯಾರಿಗ್ಬೇಕು-ನೀರು ಯಾರಿಗೆಬೇಕು-ಮದ್ದೇ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಮೇಲೆ-ಊಟದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡ್ತೀನಿ-(ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)

ದೃಶ್ಯ ೨.

(ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗ. ಗಂಗಾಧರ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಹುನ್ನೋದುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವನು)

ಗಂಗಾಧರ — ಇದೇನು ಮನೆಯೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ! ಒಂದು ಲೈಬ್ರರಿ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೊಸ Newspaper ಇಲ್ಲ! ಹೋಗಲಿಂದ್ರೆ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಕಥೆಪುಸ್ತಕಗಳು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ. ಈ ಹಾಳು ಹಳ್ಳಿಲಿ ಹೊತ್ತು ಹ್ಯಾಗೆ ಕಳೆಬೇಕೋ ದೊಡ್ಡ Problem! ದೊಡ್ಡ ಸ್ವಂಗೆನು ಬರಾ-ಒಂದೆರಡು ಪೇಪರ್, ಒಂದೆರಡು Magazines ತರ್ಪೋಕೆ? ದುಡ್ಡಿ ರೋರೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಲೋಭಿಗಳಾಗ್ತಾ ಬಂದ್ರೆ Local enterprises ತಲೆಯೆತ್ತೋದು ಹ್ಯಾಗೆ? ಇನ್ನು ಹತ್ತು ಶತಮಾನಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮ ಜನರ ಬಾಳು ಬೇರೆ ಬದಲಾಯಿ ಸೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ಇದ್ದಾಡ್ತಾ, ನಮ್ಮಜ್ಜ ಅದ್ದಾಡದ ಅಂತ ಲಲ್ಲೇ ಹೋಡಿ ತಾರೈವಿನಾ 'ಎಲಾ ನಾನೇನ್ಮಾಡ್ತೆ—ನಾನೇನು ಮ್ಹಾಡೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ'ಂತ ಮಾತ್ರ ಯೋಚಿಸೋದಿಲ್ಲ! ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ ಹೆಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ವ್ರತಗಳೊಂದ್ರೆ ಬಚ್ಚಲು ನೀರು ಹರಿ ಯೋಹಾಗೆ ಹರಿಸೋಕೆ ದುಡ್ಡಿದೆ. ಆದ್ರೆ ಒಂದು Noble causeಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡೋಕ್ಮಾತ್ರಾ ಕೈಲಿ ಕಾಸಿರೋದಿಲ್ಲ—ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ Bank Deposit ಬಂದು ಬಿಡೋದಾಗ್ಲೇ—Cheque Book ನ Leaves ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿರೋದಾಗ್ಲೇ—ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಾ ಬಾಣಂತನಕ್ಕೆ ಬರೋದಾಗ್ಲೇ—ಅಪ್ಪಾ ಅಮ್ಮನ ತಿಥಿಗಳು ಬರೋದಾಗ್ಲೇ—ತಾಪತ್ರಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಆಗ್ಲೇ ಬಂದು ಬಿಡತ್ವೆ! ಇವ್ವರಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ಯಾವನಾದರೂ ಮೂರ್ಛಾಸು ಕೊಟ್ಟನೋ ಮಾರನೆಯದಿನಸವೇ News-papersನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅವನ Photo, ಅವನ Munificent charity ಯ ಪೂರ್ವೇತಿ ಹಾಸವೆಲ್ಲಾ ಬಂದುಬಿಡಬೇಕು. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರಾವ್ ಚುಹದ್ದೂರ್‌ಗಿರಿಯೋ ಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶತ್ವವೋ ಬಂದುಬಿಡಬೇಕು.

'God, depart from us soon' ಅಂತಾ ಒಂದು ಗಾದೆಯಿದೆ. ಹಾಗಂದ್ರೆ - 'ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಪ್ರೀತರಾದವರು ನಮ್ಮಿಂದ ಬೇಗ ಹೊರಟುಹೋಗ್ತಾರೇ'ಂತ. ಹಾಗ್ಗಿಳ್ಳೊಂಡು ನಾವು ದುಃಖ ನೀಗಿಕೊಬೇಕು ತಾಯಿ. ಇರಲೇ—ನೀವು ಬಂದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸ್ಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ—

ನಂಜಮ್ಮಾ— ಅದೂ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮನನ್ನು ಯಾಕೆ ನೋಯಿಸ್ಲಪ್ಪ. ಮುಖ್ಯ ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟ.

ಸಂಗಾಧರ— ಅಮ್ಮ, ಹಾಗಲ್ಲ. ನಿರ್ವಂಚನೆಯಾಗಿ ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತೇನೆ. ಹೇಳಿ, ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲ ಹೇಳಿ.

ನಂಜಮ್ಮಾ— ಈ ಮನೆ ಅಡಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಂತ ನಾನ್ಬಂದು ನಾಳೇ ಕಾರ್ತಿಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರ್ಷವಾಯ್ತು. ನಿಲ್ಲೋಕೆ ನೆರಳಿಲ್ಲ, ತಿನ್ನೋಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ ಬಂದ ಪರದೇಶಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟ ಮಾರಾಯನಿಗೆ ಎರಡು ಬಗೆಯಬಾರದು. ಆದರೂ-ನೋಡಿಯಪ್ಪಾ! ದೇವರು ನಮಗೂ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಟ್ಟದ್ದ-ಅವರು ತೀರ್ಮಾಂಡ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೈದಂದರ ಯಜಮಾನಿಕೆಗೆ ಬಂತು. ಒಂದು ಭಾಗ ಶಾಮೂಗೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟದ್ದಿನೀಂತ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾನೂ ಮೂರೆಲೆ ಅಟ್ಟಿಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳುಬಿಟ್ಟರು ಕುಡಿಯೋದು ಬೇರೆ ಬಂತು ಜೊತೆಗೆ, ಹೀಗಾಗಿ ತಾವು ಭಿಕಾರಿಯಾದ್ದಲ್ಲ, ಶಾಮೂ ತೀರ್ಮಾಂಡ ಮೇಲೆ, ನನ್ನ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟೋದ್ದಿ ನನ್ನೂ ಪರದೇಶಿ ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟ. ಈ ಮಾರಾಯ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟು ತಿಂಗಳಿಗೆ ೮ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳಾಂತ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದು. ಮೊದಲೆ ತಿಂಗಳು ಸಂಬಳಾ ಕೊಟ್ಟು ಎರಡನೇ ತಿಂಗಳಿಂದ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹಾಕ್ತೀನೀಂತ ಹೇಳಿ ಇದು ವರೆಗೆ ಮೂರ್ಛಾಸೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ-ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದೆ—ಮೊನ್ನೆ ನವರಾತ್ರೀಲಿ ಋಷಿಪಂಚಮಿ

ಉದ್ಯಾಪನೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದಿಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕೆಂತ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ರೇಗ್ಲೊಂಡು ಹೊಡೆಯೋಕೇಬಂದು. ಅಪ್ಪುಭಟ್ಟ ಒಳ್ಳೆಯರಾಗೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವ್ರತ ನಿಷ್ಫಲವಾಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಕಳೆದು ಬರೋ ತ್ರಯೋದಶಿಗೆ ನಮ್ಮ ಶಾಮೂ ಸತ್ತು ಎರಡು ವರ್ಷ. ಶಾಮೂಗೆ ಶಾವಿಗೆ ಪಾಯಿಸ-ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲೂಂದ್ರೆ ಬಹು ಸ್ಪ್ರೀತಿ. ಸಾಯೋಕೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ 'ಅಮ್ಮ-ಚಮಕಿ ಟೋಪಿ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಡೇ-ಚಮಕಿ ಟೋಪಿ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಡೇ' ಎಂದು ಕೇಳ್ತಾಯಿದ್ದ - ತ್ರಯೋದಶೀದಿವ್ಯ ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರನ್ನ ಕರೆದು ಶಾವಿಗೆ ಪಾಯಿಸದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿ ತಿನ್ನೋಕೆ ತುಂಬಾ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲೂ ಕೊಟ್ಟು-ಶಾಮೂ ಹೆಸರಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಚಮಕಿ ಟೋಪಿ ಕೊಡೋಣಂತ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀನಿ. ಮುಂದೇನಾದ್ರೂ ದುಡ್ಡುಗಿಡ್ಡು ಮಿಕ್ರೆ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ಮಾಡೋಣಂತಲೂ ಇದೆ ಸಂಕಲ್ಪ. ನೋಡ್ಬೇಕು ನಮ್ಮ ಮನೆಕಟಾಚಲಪತಿ ಅನುಗ್ರಹ ಹ್ಯಾಗಿದೆಯೋ? ಮನಸ್ಸೊಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲೇ ಕಾಶಿ. ಎಲ್ಲಿಮಿಂದರಲ್ಲೇ ಗಂಗಾ ಪುಣ್ಯ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ. ನೀವು ಕೊಂಚ ಮನಸ್ಸಾಡಿಸ್ತೆ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ನೆರವೇರತ್ತೆ.

ಗಂಗಾಧರ— ಅಮ್ಮ, ಆ ವಿಚಾರ ನನಗ್ಬಿಡಿ, ನೀವು ನಿಶ್ಚಿಂತ ರಾಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ದುಡ್ಡು ನಾನು ಕೊಡಸ್ತೇನೆ. ನೀವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ಬೆ ನಿರಾಂತಕವಾಗಿರಿ-ಹೂಂ! ಮರ್ದಿದ್ದೆ—ಆ ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ-ಮರಿಬ್ಯಾಡಿ—

ಸಂಜಮ್ಮ— ಈ ಜನ್ಮವಿರೋವಿರೆಗೂ ನಿಮ್ಮ ಪಕಾರ ಮರಿ ತೇನೈ? ಇನ್ನಾನ್ನರೇನಪ್ಪಾ. (ಇಷ್ಟಮಿಸುತ್ತಾ ಅಕ್ಕಿಗಲ) ನನ್ನಾಜಾ ತಣ್ಣಗೆ ಬಾಳು. ನನ್ನ ತ್ನಾ, ಹೀಗೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಒಪ್ಪವರ ದುಃಖ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡು. ಅಮ್ಮ ತದಂಥಾ ಬಾಯಿ, ಚೆನ್ನತಂಥಾ ಹೃದಯ-ನಮ್ಮಪ್ಪಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳು.

ದೃಶ್ಯ ೩

[ರಾಮಾವಧಾನಿ ಮನೆ, ಗೋಡೆಯಮೇಲೆ ಹರುಕು ಮುರುಕು ರವಿವರ್ಮನ ಪತ್ರಗಳಿವೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೊಂದು ಚಾಪೆ. ಒಂದು ಕೊಳಕು ಹಾಸಿಗೆ. ಒಂದು ಮುರುಕಲು ಬೆಂಚು. ಚಾಪೆಯಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು]

ರಾಮಾವಧಾನಿ— (ಒಂದು ಗಂಟನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಗುಣಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಚಾಪೆಯಮೇಲೆ ಗಂಟನ್ನುಳುಹಿ ಉತ್ತರಿಯದೆ ಕೊನೆಯಿಂದ ಗಾಳಿಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಹಾಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಏನು ಕೈಹಿಡಿತ. ಏನು ಕೃಪಣತ್ವ! ಖರ್ಚು ಮಾಡೋ ಇಂಥಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಖರ್ಚುಮಾಡೋ ಹೋದ್ದೇ ಇನ್ನಾವಾಗ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಮಾಡೋದು? ಈ ಲೌಕಿಕರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬಡಸಾಯಿಗಳು, ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಕಳೆದ್ದೋಗ್ಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನರೂ ಹಿಡಿತಾನಾಡುತ್ತಾ ಬಂದ್ರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೇಲೆ ನಾನೆಲ್ಲಾ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕೋಕ್ಕೋದೆ! ಏನು ಹಾಳು ಕಾಲವಪ್ಪಾ-ಏನು ಥಾಳು ಕಾಲ! ಕಲಿಗಾಲ್ತಾ ಪ್ರಥಮ ಪಾದ್ದಲ್ಲೇ ಇಷ್ಟು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಗಳ್ಳಡದ್ರೆ ಮುಂದೇನಿತ್ತಿ? ದೇಶದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ತಪ್ಪೇಕೊಂದ್ರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ತಪ್ಪಿತು? ಅದಕ್ಕೇ ರೂಪಾಯಿಗೆ ನಾಲಕ್ಕೇರಕ್ಕೆ-ಹತ್ತೇರು ರಾಗಿಯಾಗಿರೋದು. ನಮ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಲ್ದಲ್ಲಿ ನಾಕಂಡ್ಲಾಗಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯ್ಕೊಟ್ಟಿ ೪೫-೫೦ ಸೇರಕ್ಕೆ ಧಾರಾಳಾಗಿ ಕೊಡ್ತಿದ್ರು-ಒಂದು ಖಂಡಗ ರಾಗಿ-ಒಂದು ಧಡಿಯಾ ತುಪ್ಪ-ಒಂದ್ರುಣಾ ಹುಣಸೇಹಣ್ಣು! ನಮ್ಮಂಥ ಸದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸ; ಎಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆ. ಈಗೇನು? ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದ್ರೂ ಮೂರ್ಖಾಳುಪ್ಪು ಹುಟ್ಟೋದಿಲ್ಲ. ನನ್ಕಾಲಕ್ಕೇ ಪ್ರಪಂಚ ಹೀಗಾದ್ರೆ ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಸುಬ್ಬು ಕಾಲಕ್ಕೇನಿತ್ತಿ?!! ಅವ ನೊಂದ್ಲದ್ದೆ ಮಾಡಿ ನಾನು ಸತ್ತುಬಿಟ್ಟೆ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರೈಸ್ತು. ಜಾಣಿಯಾದ ಹೆಂಡ್ತಿ ಬಂದ್ರೆ ಸುಬ್ಬು ಬಡಿಕೊಳ್ಳತಾನೆ. ಇಲ್ಲೇ

ಯಿದ್ದೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಗತಿ—ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಬಾಯ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗೊಂದು ಸಂಧ್ಯಾವನೆ ಮಂತ್ರಕೂಡಾ ಹೊರಡೋದಿಲ್ಲ. ಶುದ್ಧ ಮಡೆಯ. ಯಾವಾಗ್ನೋಡ್ಲಿ ಪವಿತ್ರದುಂಗ್ರ-ಸೀಬೇ ಕಾಯಿ; ಪವಿತ್ರದುಂಗ್ರ ಸೀಬೇಕಾಯಿ ತಾಯಿಲ್ಲ ಮಗೂಂತ ನಾನು ದಂಡಿಸೋಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅವಳೋ ಅದ್ಭುಂದ್ರೆಬೆಂಕಿ. ಮುದ್ದಿಸಿ ಮುದ್ದಿಸಿ ಮಗನ್ನ ಮದ್ದು ಮಾಡ್ಕೂರ್ದಿದ್ದಿಂತ ಮೂದಲಿ ಸ್ತಾಲೇ ಇರಾಳೆ. ಅವಳು ಹೇಳೂದೂ ನಿಜ್ವೇ. ಆ ಹಾಳ್ರಾಯ್ ಮನೆ ಮದ್ದೇ ಬಂದು ನಂಗೂ ಅವಳೂ ಮನಸ್ತಾಪ. ಏನೋ ಒಂದ್ನಾಕೆಕರೆ ತರೀ ಜಮೀನು ಮಾಡೋಣಾಂತ ನಾನಿದ್ದೆ ಅನು ಲ್ಲಾರ್ ಹೆಂಡ್ತಿ ಕಿವಿಲಿರೋ ಅಂಥಾ ವಜ್ರದ್ವಾಲೆಯೇ ಬೇಕಂತೆ- ಹಟೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ-ಅಲ್ಲಾ, ನಾ ಮಾಡೋದು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ, ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ವಜ್ರದ್ವಾಲೆ ಇಟ್ಟೊಂದ್ರೆ ಜನಗಳಾಡ್ಕೊಂಡು ನಗಾರೆ! ಉಭಯ ಸಂಕಟ-ಊ ಇರಲಿ ಬಂದ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರ ಬೇಕು. (ಏಳುತ್ತಾ, ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಭಾಗೀರತಮ್ಮ ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಾ) ಅವಳೆಲ್ಲೋ ಕಾಣೋದೇ ಇಲ್ವಲ್ಲಾ! ಹತ್ತು ಘಂಟೆ ಆಗೋ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು! ಹೊಟ್ಟೆಗೆನಾದ್ರೂ ಅಷ್ಟು ಹಾಕೊಂಡು ಮದ್ದೇ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣಾಂದ್ರೆ! ಎಲೇ-ಎಲೇ-ಎನ್ನಾಡ್ತಾಯಿದ್ವಿಯೇ! ಎಲೇ!—

ಭಾಗೀರತಮ್ಮ— (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಯಾಕ್ಲಿಗೆ ಒಂದೇ ಉಸುರಿಗೆ ಹೊಡ್ಕೊತೀರಿ ತಡೀರಿ ಬಂದೆ, ಎಲ್ಲಾ ಓಡಿಹೋಗಿಲ್ಲ. ಏನೇನು ಕಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ, ಮೂಟೆ ಮೂಟೆಲಿ ತಂದಿದ್ದೀರೋ ನೋಡೋಣ. ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು. ಸ್ನಾನಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಬರೋ ದ್ಯೋಳೇ ಅವಸರ.

ಅವಧಾನಿ— ಕೋಪಾಮಾಡ್ಕೊಬೇಡ್ವೇ. ನಿಂಗೆ ಕೇಳಸ್ತಿಲ್ಲಾಂತ ೩-೪ ಸಲ ಕೂಗಿದೆ (ಅತ್ಯಂತ) ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಮದ್ದಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡೋರ ಪಾಡೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟೇ! ಹೊರಗೆ ನವಾಬಗಿರಿ

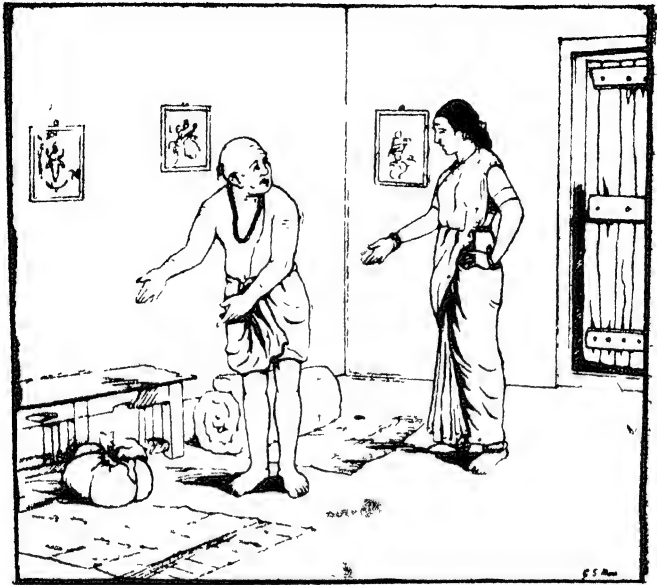
ಮಾಡಿದ್ದೂ ಮನೆಗ್ಗಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೆಂಡ್ತಿ ಅಡಿಯಾಳೇ, ಇದ್ದದ್ದರಲ್ಲಿ
ನಾನೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ-ಕಾಶೀನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕುಟುಂಬ ಕಾವೇರ
ಮೋರ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮಾಕೆಯವರೂ ಕೈಗೆ ಹಗ್ಗ ಬಿಂದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆಲ್ಲ.
ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋಕೆ ಕೈಲಾಗದು. ಹೋಗ್ಬೇಡಿ ಇದ್ದೋ
ಸಂಪಾದ್ನೆಗೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. (ಸಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ) ನಮ್ಮಾಕೆ
ಯವರ ಸವಾರಿ ಹೀಗೆ ಚಿತ್ತೈಸುತ್ತಯಿದೆ.

(ಭಾಗೀರತಮ್ಮ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯಳು. ಕೆನ್ನತುಂಬಾ
ಅರಶಿನ-ಹಜರುತುಂಬಾ ಕುಂಕುಮ. ಧರಿಸಿರುವುದೊಂದು ಮಡಿಸೀರೆ)

ಭಾಗೀರತಿ— ಎನ್ನಿಂತೋಗಿತ್ತಂತ ಗಂಟ್ಟು ಕಿತ್ತೋಗೊ ಹಾಗೆ
ಅರಚಿಕೊಂಡಿ. ಮಡೀ ಹುಡೀ ಒಂದೂ ಬ್ಯಾಡ್ವೇನು. ಬೆಳಗಾ
ಗೆದ್ದು ನಿಮ್ಮಂದೇನೇ ಕೂತಿರೈಕು! ಇದೇನು? ಈಗಾಗ್ಗೆ
ಬಂದುಬಿಟ್ಟ-ಮದ್ದೇ ಕೆಲ್ಸಾಯೆಲ್ಲಾ ಪೂರಯಿಸೋ ಹ್ಯಾಗಿ.
ಅದೇನು ಗಂಟು?

ಅವಧಾನಿ— ಮಹಾರಾಯ್ತಿ ಹೀಗಟ್ಟೋಬೇಡ. ವಯಸ್ಸಾಯ್ತು-
ನಂಗೆ ತಡ್ಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲ ಜ್ಞಾಪಕಶಕ್ತಿ ಹೋಗ್ತುಬಂತು,
ದಯವಿಟ್ಟು ಒಂದೊಂದೇ ಕೇಳತ ಬಾ—ನೋಡು-ನಾಂದಿಗ್ರೇಗ್ಯದ
ಕೆಲ್ಸವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿತು. ಧಾರೆಗಿನ್ನೂ ಸಾವಕಾಶ-ದೊಡ್ಡೋರ
ಮನೆ ಮದ್ದೇಂದ್ರೆ ಇಟ್ಟು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ವಿವಾಹವಾಗತ್ಯೇ? ಇನ್ನೂ
ಹೊತ್ತಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮನೆಗೊಗ್ಗಿಟ್ಟು ಬರೋಣಂತ ಬಂದೆ. ಗಂಟೆಂದು
ಗೊತ್ತೇಯಿದೆಯಲ್ಲಾ—ದಾನದ ಸಾಮಾನು. ದಾರೀಲಿ ಯಂಗೈಯ
ಶೆಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದ ಬಲವಂತಮಾಡಿ ಕರೊಂಡೋಗಿ 'ಹೊಸದಾಗಿ
ಬಂದಿದೆ ದ್ಯಾವೂ, ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ'ಂತ, ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಮೆಣ
ತಿನಕಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು-ಬಂದದ್ದು ಯಾಕೆ ಬಿಡಲಿ?

ಭಾಗೀರತಿ— ಅವನ ಹತ್ರ ಯಾಕಿಕ್ಕೊಳ್ಳೋಕ್ಕೆ ಹೋದ್ರಿ? ನೋನ್ನೆ
ತಾನೇ ಅಡ್ಡಿಕೆ ಮಾತ್ರೆ ಹಣಾಹಣೆ ವ್ಯಾಜ್ಯಾ ಕಾದ್ರಿ!

ಅನಧಾನಿ—ದಾರೀಲಿ ಯಂಗಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿ ಸಿಕ್ಕಿದ. ಬಲವಂತ
ಮಾಡಿ ಕಯ್ಯೊಂಡ್ಲೊಗ ' ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ದ್ಯಾವೂ ತಕ್ಕೊ
ಳ್ಳಿ'ಂತ, ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ.....
(ಪುಟ ೨೫)

ಅವಧಾನಿ— ಸರಿ ಬಿಡು. ವ್ಯಾಜ್ಯದ ಮಾತು ವ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ! ಅವೆಲ್ಲಾ ನೋಡ್ತಾ ಹೋದ್ರೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಗೋದ್ದಾಕ್ಕೆ? ಇದಿರಲಿ-ಆ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನೋರ ವಿಚಾರ ಏನ್ನಾಡಿದ್ಯೇ?

ಭಾಗೀರತಿ— ಯಾವದು, ಸುಬ್ಬು ಮದ್ದೇ ವಿಚಾರವೇ? ಜಾತಕ ಕೂಡೋದಿಲ್ಲ-ಒಂದು ಗಣಾನೂ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ-ಮತ್ತನಾನೂ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ನಮಗ್ಬೇಡ. ಆ ಹಾಳು ಸಂಬಂಧ

ಅವಧಾನಿ— ಯಾರೇ ನಿನಗಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದ್ದು. ಅವಧಾನಿ ಯಾಗ್ಗುಟ್ಟಿ ಜಾತ್ಯ ನೋಡೋದ್ದಲ್ಲೊಂದದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯ್ತು. ನಾನೇ ಕೂತ್ಕೊಂಡು ಗುಣಿಸ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀನಿ-೩೨ ಗಣಗಳು ಕೂಡುತ್ತೆ-ಗೃಹಮೈತ್ರಿ ದಿವ್ಯವಾಗಿದೆ ಒಳ್ಳೇಮತ್ತನ. ತೊಟ್ಟೇಮನೆ ಶೇಕ್‌ದಾರ್ ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನೋರೊಂದ್ರೇನು. ಸಾಮಾನ್ಯರೇ-ಅವರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ನರಸಿಂಹಯ್ಯನೋರು-ಸಾಲ ದ್ದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಹಳೆ ಸಂಬಂಧ ಬೇರೆ-

ಭಾಗೀರತಿ— ನಮಗ್ಬೇಡ ಆಸಂಬಂಧಾಂತ ಹೇಳಿದ್ದೇಲಾಗ್ಗೊಯ್ತು. ಅಷ್ಟಾಸೆಯಿದ್ರೆ ಆ ಹೂಕಣ್ಣಿನ ಹುಡುಗೀನೇ ತಂದ್ಕೊಳಿ ನನ್ನಭ್ಯಂತರವೇನೂಯಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೆಗೆ ನಾನಾರು? ಯಾವದೋ ಎಕ್ಕಿಲ್ಲ ಪರದೇಶಿ! ನೀವುಂಟು ನಿಮ್ಮ ಸುಬ್ಬು ಉಂಟು. ಈ ಮದ್ದೇಗೆ ನಾನು ಹಸೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡಾ ಕಾಲಿಡೋದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾಪಕ ಸಲ್ಲಿಗೊಂದ್ರಿ....

ಅವಧಾನಿ— ಚೆನ್ನಾಯ್ತಪ್ಪ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಹಟಹಿಡಿದಮೇಲೆನ್ನಿ ವಳು ಚಂಡಿ ತಂಗೀನೇ (ಪ್ರಕಾಶ) ಇನ್ಯಾವುದು ತರ್ಬೇಕು? ಆ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನುಗಳೋ-ಅವನೋ ಶುದ್ಧ ಜೂಜುಕೋರ-ಹೆಣ್ಣೋ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಲ್ಕುಂಬ ಇದ್ದಹಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯ

ಬುದ್ಧೀಲೋ ಸರಸ್ವತಿ ವೀಣೆ ಬುರುಡೆ ಮುರುಕು. ಇಂಥಾ
ರತೀನೋ ನಮ್ಮ ಸುಬ್ಬಗೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ !

ಫಾಗೀರತಿ — (ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರುತ್ತಾ) ಹೌದು ಹೌದು. ನಮ್ಮಣ್ಣ
ಶುದ್ಧ ಜೂಜುಕೋರ. ಮಿಕ್ಕೊರೆಲ್ಲಾ ಮಹಾ ಸಭ್ಯರು.
ನಾನೇಕಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಂಥಾ ಒಳ್ಳೆವೇ
ಇಲ್ಲ. ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ಜೋಯಿಸ್ತೂ ದಿನಕ್ಕಿಷ್ಟುಲ ಅವನುನೆ
ಬಾಗಿಲ್ಲಲದ್ದಿ. ಈಗವನು ಜೂಜುಕೋರನಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ !
ಆ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡ್ತೀನಂದಾಗಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ನೀರೂರಿದೆ ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟು, ಬೇಕಾದ್ತುಡ್ತುಳ್ಳಿ-ನಾನು ನಾಳೇನೇ
ನಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಸುಬ್ಬ ವಿದ್ಯ-ಅವನ
ಬುದ್ಧಿ-ಕೊಳ್ಳೋಗೋ ನಿಮ್ಮ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಪದವಿ ಇವಕ್ಕೆ
ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಾಲ್ತೀನೋ ! ನಮ್ಮನೆ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕು ನಮಗೇನಸಡ್ಡಿಯಾ
ಗಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಂಗಿರೋದೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಹೆಣ್ಣುಗ್ಗು. ಅದ್ಧೂರಿಯಿಂದ
ಮದ್ದೇಮಾಡ್ಬೇಕಂತಾಲೂ ಇದ್ದಾನೆ! ನಿಮಗೇ ಅದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಬಿಡಿ.

ಅವಧಾನಿ — ಅಲ್ಲೇ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡ್ತೀನಿಂದಾಗಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ನೀರೂರಿದೆ ಎಂತ ಹೇಳ್ತಿಟ್ಟಿಲ್ಲಾ. ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೋಸ್ಕರವಾದ್ದೂ
ಆ ಸಂಬಂಧ ಒಪ್ಪೊಳ್ಳಿದ್ದೆ ನಿಂಗೇ ವಜ್ರದ್ವಾಲೆ ತರೋದ್ದಾಳಿಗೇ ?

ಫಾಗೀರತಿ — ಆಹಾಹಾ ! ಎಷ್ಟು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ
ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟೋ ನನ್ನದ್ಧಾರ ಮಾಡೋಕೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆನೇ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀರಲ್ಲೇ. ಮೊನ್ನೆ ಶೇಷಗಿರಿರಾಯ್ತಂದ ವಸೂ
ಲ್ಯಾಡಿದ ೪೦೦ ಏನಾಯ್ತು. ಪಾತಕ್ಕನ ನಗಾನೆಲ್ಲ ಮಾರಿ
ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ರಲ್ಲಾ ಸಾವಿರ ಚಿಲಿ ಅದೇನಾಗಬೇಕು ? ವಾಲೆ
ನಂಗೋಸ್ಕರವೇನೂ ತೆಕ್ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನಾಳೆ ವಜ್ರದ್ವಾಲೆ
ಹಾಕೊಂಡ್ರೆ 'ನನ್ನಂಡ್ತಿ ಕಿವಿ ನೋಡಿದ್ರಾ' ಎಂತ ಜಂಭ
ಹೊಡ್ತೊಳೋರು ನೀವೇನೆ!

ಇದರ ತಪ್ಪನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸೋ ವಿಠ
ಯಾವೋನು ಹುಟ್ಟಬೇಕೋ ಕಾಣೆ. ನಾವೇನಾದ್ರೂ ಹೇಳೋಕೆ
ಹೋದ್ರೊ ಬೈಗಳ ಸುರಿಮಳೆ! 'ಈಗಿನ ಕಾಲದೋರು ಧರ್ಮ
ಹೀನರು, ಮಾನರಹಿತರು, ಭಂಡರು, ಗುರು ನಿಂದಕರು'
ಎಂತ ನಮ್ಮನ್ನಲ್ಲಗಳೆದು ಹಿಗ್ಗೊಕ್ಕಾತ್ರಾಸರಿ! ಈ Conservative
Natureಯೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ Liberal Spirit ಬೆಳೆಬೇಕಾದ್ರೆ
ಯಾವ ಮಾರ್ಟನ್ ಲ್ಯಾಥರು ಹುಟ್ಟಬೇಕೋ ಕಾಣೆ (ಎಂದು
ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೋದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ-ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ ತಿರುಗಿ)
ಯಾರೋ ಈಕಡೆ ಬರ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ—ನಂಜಮ್ಮೋರು—ಯಾಕ್ಷಿಗೇ
ಬಿದಿರಿದ ಬಿಕ್ಕಿನ ಹಾಗಿದ್ದಾರೆ?—ಅಯ್ಯೋ ಪ್ರಾಣೇ (ನಂಜಮ್ಮ
ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು) ಏನ್ನಂಜಮ್ಮೋರೇ ಬಂದದ್ದು? ಏನು ವಿಶೇಷ ಹೇಳೆ.

ನಂಜಮ್ಮ— ಅಪ್ಪಾ! ನೀವ್ವಂದು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನನ್ನ ಯೋಗ
ಕ್ಷೇಮ-ನನ್ನಂಥಾ ಹೀನ ಜಂತುವಿನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸ್ತಾಗ
ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಈ ಮನೇಲಿ ಒಳ್ಳೇ
ಮಾತುನೋಡು ಕೂಡ ಕೇಳಿ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಾಗಿತ್ತು.
ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಆಸೆಹುಟ್ಟಿತು.
ಈ ಬಡವಾಪಿ ದುಃಖ ನೀವಾದ್ರೂ ಹರಿಸ ಬಲ್ಲೇನೋ ಎನ್ನೋ
ನಂಬಿಕೆಯಾಯ್ತು—ನುಖ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಗಂಡಾ ಅನ್ನೋ
ವಸ್ತು ಕಳೊಂಡಮೇಲೆ ಹೆಂಗಸ್ರಾದ ನಾವು ಜೀವಿಸಿರ್ಪಾರದು
ಹೊಟ್ಟೆಲ್ಲುಟ್ಟಿದ ಕಂದ ಆ ಶಾಮೂ ಅವನಾರೂ ಇದ್ದಿದ್ರೆ.....
(ಕಂಬನಿಗರೆಯುವಳು)

ಸಂಗಾಧರ— (ಮರುಕದಿಂದ) ಅಮ್ಮಾ ಅಳ್ಳೇಡಿ. ದುಃಖ ವ್ಯಸನ
ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ಊರೂರೂ ಆಳೋ ಅರಸರೂ ಕೂಡಾ
ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ಆಪ್ತಿಪ್ಪರನ್ನ ಕಳ್ಳೊಳ್ಳೋ ಸೌಭಾಗ್ಯ (?)
ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೇಳ್ಕೊಂಡ್ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದುಡ್ಡಿದ್ದಾಕ್ಷೆ ಜನಗಳ
ಖಾಳು ಸುಖವಾಗಿರತ್ತೇಂತ ತಿಳ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀರೇನು?

ನಂಜಮ್ಮ—ಹಾಗಂದ್ರೇನಪ್ಪ-ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ದುಡ್ಡೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಲ್ಲವೇ! ದುಡ್ಡಿಗೆ ಗೌರವ—ದುಡ್ಡಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ. ಗುಣಕ್ಕೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಯಾರಪ್ಪಾ ಕೊಡ್ತಾರೆ ಮನ್ನಣೆ ಈ ಕಾಲ್ದಲ್ಲಿ?

ಗಂಗಾಧರ— ನಿಜ ನಿಜ! ನೀವು ಹೇಳೋದು ನಿಜ. ಪ್ರಪಂಚದ ನಡವಳಿಕೆಯೇ ಹೀಗಾಗಿದೆ—ಪ್ರಪಂಚವೇಕೆ—ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಹೀಗೆಯೇ! ಗುಣಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಯಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ರತ್ನದಂಥಾ ತಾಯಿ ಎಕ್ಸಾಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು?—ರೈತರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡಿದ್ದ ತಂದೆಯಾಕ್ಸಾಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು? (ಕಂಬನಿ ತುಂಬುವದು)

ನಂಜಮ್ಮ— (ಆತ್ಮಗತ) ಶಾಮೂನ, ಅವರೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಾನೊಬ್ಬೇ ದುಃಖಪಡೋಳೂಂತಿದ್ದೆ. ತಂದೆತಾಯಿಗಳ್ಳು ಕಳೆದೊಂದ ಈತನ್ನಂಥ ಹೇಳಲು ತೀರದಾಗಿದೆ! ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ—ದೇವರಂತೆ ದೇವರು—ದೇವರಿದ್ದಿದ್ರೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಯಾಕಾಬೇಕಾಗಿತ್ತು? (ಪ್ರಕಾಶ) ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಸನ ನೋಡಿದ್ದೀತುಂಬಾ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತೆ. ನಾನೂ ಅವರೂ ಇಬ್ಬರೂ ತೀರೊಂದಮೇಲೆ ಶಾಮೂ ಇದ್ದಿದ್ರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೇ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರೀ ದುಃಖಿಸಿದ್ದೇನೋ? ಕಷ್ಟಾಕಾಣದ ಕಂದ-ಸಾಯುವಾಗ ಕೂಡ 'ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ್ವೇ' ಎಂದ-ಈಗವನೇ ನನ್ನಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದ—

ಗಂಗಾಧರ— (ಆತ್ಮಗತ) ಅಹಾ! ಮಕ್ಕಳು ಕಳೆದೊಂದ ತಾಯಂದಿರ ದುಃಖ ಇಷ್ಟು ಘೋರವಾದದ್ದೇ. ಈಕೆ ಬಂದ ಕೆಲ್ಸಾ ವಿಚಾರಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದ್ರೂ ಸಮಾಧಾನ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸ್ತೆ ಹೆಂಗಸ್ತಾಗೆ ನಾನೇ ಅತ್ತಾಕೂತೆ-Disgraceful! (ಪ್ರಕಾಶ) ಅಮ್ಮಾ, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮಗಳೇ ಇಂಥಾ ದುಃಖಗಳ್ಳು ತಂದೊಡ್ಡತ್ತೆ. ಅವುಗಳ್ಳೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಧೈರ್ಯವಾಗೆದು ರಿಪ್ಪೇಕಲ್ದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಳೋದೇ! ಇಂಗ್ಲೀಷ್ನಲ್ಲಿ 'Dear ones to

ಅವಧಾನಿ— (ನಕ್ಕು) ಎಲೇ, ನಿಂಗಾ ಮುಂಗೋಪ ಒಂದಿರ್ದಿಯಿದ್ರೆ ನಿನ್ನ ಸಮಾನ ಹೆಂಗಸ್ರೆ ಇಲ್ವೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ. ಹೋಗಲಿ ಒಬ್ಬೇ ಮಾತಾಡಿಯಾಡಿ ಬಾಯಾಕೊಣಗ್ಗೊಕ್ಕೀತಿಯೇ ಒಳ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಾಲಾದ್ರೂ ಕುಡಿದು ಬಾ ನಮ್ಮತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಬಿಟ್ಟು ಕಂಡೂಕಾಣದ ಕಡೆ ತರೋಕೆ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ನಾನು ಹೋಗ್ತೀನೈ. ನೀನೇನಂತಿಯೋ ತಿಳ್ಕೊಳ್ಳೋಣಾಂತ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ನೋರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೆತ್ತಿದೆ ಅಷ್ಟೇ! ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿಂಡಿ ಮಾಡ್ಕೊಡ್ತಿಯೋ ಇಲ್ವೊ. ಮದ್ದೇ ಮನೇಲೂ ಏನಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೂ ಲೊಟಪಟ ಮಾಡಿಬಿಡ್ತಿಯೋ ?

ಭಾಗೀರತಿ— (ಹಸನ್ನುಬಳಾಗಿ) ಎಲ್ಲಾ ತಿಳ್ಕೊರೆರು ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹೇಳ್ವೇಕೇ ? ಒಂದರಕ್ಷಣದೊಳಗಾಗಿ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಮಾಡ್ಕೊಡ್ತೀವಿ. ಒಳ್ಳೇ ಮೊಸರಿದೆ-ಉಪ್ಪಿನಾಯಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಗಿದೆ-ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಾ ತಿಂದ್ಕೊಡಿ—ಬರೋದು ಹೊತ್ತಾಗ್ಬಹುದು. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾ). ಮದ್ದೇ ಹೊತ್ತಾದ್ರೂ ವಾಲೆ.

ಅವಧಾನಿ— ಊ, ಒಂದೊಂದಾಗಿರಾಗ್ಬಾರದೇ (ಭಾಗೀರತಿ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವಳು) ಹೆಂಡ್ತಿಯಿದ್ರೆ ಭಾಗೀರತಿಯಂಥಾ ಹೆಂಡ್ತಿ ಇರಬೇಕು. ಅವಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ನಾನ್ಯಾಕೆ ಭಂಗ ತರಬೇಕು.

(ಸುಬ್ಬ ಕದಾ ತಟ್ಟುವನು ಅವಧಾನಿ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಸುಬ್ಬವಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು ಸುಬ್ಬ ಉಟ್ಟಿರುವುದೊಂದು ಕೊಳಕುಪಂಚಿ. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ಲೇಟು ಪುಸ್ತಕ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ತಿಂದ ಸೀಬೇಕಾಯಿ. ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹರಿದುಹೋದ ಹಾಸನದ ಕೆಂಪುಟೋಸಿ. ಧರಿಸಿರುವುದು ಕೊಳಕು ಅಂಗಿ)

ಅವಧಾನಿ— ಸ್ಕೂಲು ಮುಗಿತೇ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ! ನೋಡಿದ್ಯಾ, ಹಾಳು ಸೀಬೇಕಾಯಿ ತಿನ್ನಬೇಡಪ್ಪಂದ್ರೆ ಅದೇ ತಿತ್ತೀಯ. ಅಂಗಿ

ಟೋಪಿಯೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ಲಕ್ಷಣವಾಗೊಂದು ಪಂಚೆ ಹೊದ್ದೊಂಡ
ನನ್ನ ಜೊತೆ ಬಾ. ಮದ್ದೇ ಮನೆಗೊಗೋಣ.

ಸುಬ್ಬು— ಮದುವೆ ಮನೆಗೆನಪ್ಪಾ ! ಹೊ ಹೋ ! (ಕುಣಿಯುವನು)

ಅವಧಾನಿ— (ಸುಬ್ಬುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗದರಿಸಿ) ಯಾವಾಗೋಡಿದ್ದ್ರಾ
ಹುಡುಗ ಬುದ್ಧಿಯೇ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ್ರೆ ನಾನ್ಕರೊಂಡೋ
ಗೋದಿಲ್ಲ ನೋಡು-ಹೋಗು ಬೇಗ. ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಬದಲಾಯಿ
ಸೊಂಡು ಬಾ. (ಸುಬ್ಬು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಲು) ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ,
ಇಲ್ಲಾ. ಹಾಗೇ ಅಂಗಡಿಯೋಡೋಗಿ ೩ ಕಾಸಿಗೆ ಉಂಡೇನಶ್ಯ
ತೊಗೊಂಬಾ. ಬೇಗಬಾ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು. (ಸುಬ್ಬು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು)
ನಾನೂ ಒಳಕ್ಕೋಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆನಾದ್ರೂ ಒಂದಿಷ್ಟ್ವಾ ಕೊಂಡು
ಮದ್ದೇಮನೆಗೊಗ್ಗೀನಿ. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು)

ದೃಶ್ಯ ೪.

ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನ ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗದ ಒಂದು ನೋಟ ಹೊರಗಡೆ ಒಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುಕನ ಅರ್ತನಾದ ಕೇಳಬರುವುದು.]

ಗಂಗಾಧರ— ಯಾರದು ಹೊರಗೆ Beggar. ಇವರೇನು. ಹೊತ್ತೂ ಗೊತ್ತೂ ಒಂದೂಯಿಲ್ಲ! ಇದು ನಮ್ಮ indiscriminate charity ಯ ಫಲ. ಹೊ ಹೋಗಲಿ-ಪಾಪ, ಮುದುಕನೋ ಮೋಟೋ ಇರಬಹುದು. ಲೋ ಬೋರಾ! ಬೀದಿಲ್ಯಾರೋ ಭಿಕ್ಷುಕ್ಕೆ ಬಂದಿದಾರೆ; ಒಂದು ಹಿಡಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಕಳುಹಿಸೋ. (ಬೋರಾ 'ಅಪ್ಪಣೆ ಬುದ್ಧಿ' ಎನ್ನುವನು-ಪುನಃ ಭಿಕ್ಷುಕನ ಕೂಗು ಕೇಳಬರುವುದು. ಗಂಗಾಧರ ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಂಡು) ಧೂ! ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿದ್ರೂ ಯಾಕ್ಲೆಗೆ ಅರಚಿಕೋತಾನೆ. ಹೊಟ್ಟೆಗಾಯ್ತು ಇನ್ನು ಬಟ್ಟೆಗೋ ಗುರಿ (ತೆರೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ) ಹೋಗ್ಬೋಗು. ನಿಮಗಿದೆಲ್ಲಾ ತಮಾಷೆಯಾಗ್ಬೋಯ್ತು! ಏನೋ ಪಾಪಾಂತ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕ್ಲೆದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಗಿಹೋಯ್ತು. ಹೋಗ್ಬೋಗು! (ಒಳಗಿನಿಂದ ಗಂಗಾಧರನ ಗೆಳೆಯನಾದ ಕಿಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ಸಗುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು) ದೇವ್ರೇಗತಿ! ನೀನೇಯೋ ಆ Troublesome Beggar ಕಿಟ್ಟೇ? ಯಾವಾಗ್ನಿಂದ ಈ ಹೊಸ Profession ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ಗಂಗೂ, ನಾವಿಷ್ಟು close friends ಆಗಿದ್ದ್ರೂ ನನ್ನ ಧ್ವನಿ ಗುರ್ತಿಸ್ಲಾರ್ದೆ ಹೋದೈಲ್ಲಾ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ!

ಗಂಗಾಧರ— ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗ್ಲಿಲ್ಲ ಕಣೋ ನಿನ್ನ imitation ಬಹಳ realistic ಆಗಿತ್ತು ನೋಡು. Pathos ಮಾತ್ರ Permanent ಆಗಿ absent ಆಗಿತ್ತು ಅಷ್ಟೇ!

ಕಿಟ್ಟಿ— ಹೋಗಲಿ - ಊದ್ಬಡ್ಡಿ ಇದ್ದೇ - ಇಲ್ಲೊಂದು ತಾ (ಗಂಗಾಧರ ಸಿಗರೇಟಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ, ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟಣವನ್ನೂ

ಕೊಡುವನು. ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ) ಇದೇನೀ Degradation ಗಂಗೂ, Scissors ಗೆ ಹಾಕಿದ್ದೋ ಕತ್ತಿನ Elephant ಮೇಲೇರೋಕೆ. Arise, awake ಮಗೂ and stop not till Scissors are reached.

ಗಂಗಾಧರ— ಇದಕ್ಕಾರಣ ಏನೂಂತಿ ಕಿಟ್ಟ. ಈಚೆಗೆ ನನ್ನೊಡ್ಡಪ್ಪ Family Budget ನಲ್ಲಿ retrenchment ಮರುಮಾಡಿದ್ದೀ- ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ಕಿಟ್ಟ— ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! How I pity him-poor Postman-ತಂದಾ ಎರಡಾಣೆಗೆ ಚಕ್ರಾನ. ಇದಕ್ಕೊಂದು Condolence meeting ಮಾಡ್ಬೇಕು ಕಣೋ-ಯಾಕೆಂದ್ರೆ These are days of condolence meetings.

ಗಂಗಾಧರ— (ಚಕಿತನಾಗಿ) wonderful fool! ನನಗೆ ದುಡ್ಡು ಚಕ್ರಾ ಬಿದ್ದೆ Post-man ಗೆ condolence ಕೊಡ್ತೀಯಲ್ಲಾ- ಭೇಷಪ್ಪ! ಇವೊಳ್ಳೆ ನ್ಯಾಯ ಕಿಟ್ಟೇ Chief Court ನಲ್ಲಿ ನಿಂಗೋ ಸ್ವರ ಒಂದು Seat ಖಾಲಿಯಿದೆಯಂತೆ.

ಕಿಟ್ಟ— ಹೌದು ಗಂಗೂ ನಿಜ. ನಿಂಗೂ ಒಂದು Seat ಖಾಲಿ ಯಿದೆಯಂತೆ — Royal Guest House ನಲ್ಲಿ! - ಎಷ್ಟು unreasonable fellowನೋ ನೀನು! ದೊಡ್ಡೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರಗಳ್ಳು ನಿಭಾಯಿಸ್ಬೇಕೊಂದ್ರೆ Poor Postmen ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ನೋಡು. ಅದರಲ್ಲೂ ನಿನ್ನಂಥಾ ಒಬ್ಬ ಖಾಯಂ ಗಿರಾಕಿ ತಪ್ಪೊಂದ್ರೆ ಎಂಥಾ Heavy loss ನೋಡು. ಎರಡಾಣೆಂದ್ರೆ ನಿನಗಲ್ಪ-ಅವನಿಗಾದ್ರೋ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ! ನೀನು ಹೇಗಾದ್ರೂ ಚಾಣಿಕ್ಕ ಸಂಧಾನಮಾಡಿ ಉಬ್ಬ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಹತ್ರ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಕಸೀತಿ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೆಲವು ತೋಗೋ—ಎಂಟು ತಿಂಗಳು School fees ಗೆ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ್ಳು ವಸೂಲಿ-Sports and Library fees ವರ್ಷಕ್ಕೆ

ಮೂರ್ಖನು ಸಲ-ವರ್ಗವಾಗೋ ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ Entertainments-Hostel Extras-ಬಟ್ಟೆ ಬರೇ ಕಳೆದ್ದೋಯ್ಯಂತ ಅದು ಬೇರೆ Lumpsum Grant-etc. etc. ಅಂತ ಇಟ್ಟೋ! ಗಂಗೂ ಇನ್ನೂ ಹೇಳಲೇ ?

ಗಂಗಾಧರ— ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರೋ. ಅವೆಲ್ಲಾ Trade-secrets —ಹೊರಗೆಲ್ಲಾ Expose ಮಾಡ್ತಾರೇನೋ ಕಿಟ್ಟಿ. ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾದರೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ — ಹೋಗಲೇ ! ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ ನಿನಗೆ ಹೇಳೋಣಾಂತಲೇ ಬಂದಿ. ಮಾತಿನ ಕಂತೇಲಿ Business ಮರ್ತೀಹೋಯ್ತು. ಗಂಗೂ, For heavens sake ನೀನು ನಾಳೆ ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸ್ಕೋಕೋ-ಶುದ್ಧ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದ್ದ ಹಾಗಿದೆ.

ಗಂಗಾಧರ— ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೂ ಏನೋ ಸಂಬಂಧ ಕಿಟ್ಟಿ! ನೀನು ಯಾಕೋ ಇಮಾಂಸಾಬ್ರಿಗೂ, ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಬೆಕ್ಕೋಕೆ ಹೊರಟಾಗಿದೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ— Argumentation ಕೇಳೋಕೆ ಮುಂಚೆ Decision. ಅದಕ್ಕೇ ನಿನ್ನ Hasty fellow ಅಂತ ನಾನನ್ನೋದು. ಕೇಳು, ಅದೇ Explain ಮಾಡೋಣಾಂತಿದ್ದೆ. ಹೊಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟಿಲ್ಲೆ ' ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ ' ಸಪ್ತಾಕ್ಷರಿ ಜಪಿಸ್ಕೊಂಡು, ಮನೆ ಮನೆಗೂ ಭಿಕ್ಷದ ಜೋಳಿಗೆ ಹಾಕೊಂಡು ಬಂದ್ರೂ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳ್ಳಾತ್ರಾ ಬಲೇ ಜಬರ್ದಸ್ತು. ಸಂಪತ್ತುಮಾರನ್, ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಯ್ಯಂಗಾರ್, ಶ್ರೀವತ್ಸ—ದ್ವಾರಕಾಧಿಪತಿ—ಹೀಗೇ ಹೇಳ್ತಾ ಹೋದ್ರೆ ಒಂದು ಸೋಮವಾರ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರೀ ಪೂಜೆಗೆ ಹಾಕೋ ಅಷ್ಟಾಗತ್ತೆ-ಅವರ ಹಾಗೆ ನೀನು ನೀರಿನ ಅಡ್ಡೆ ಹೊರೇಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದ್ರೂ, ಗಂಗ-ಆಧಾರ ಮಾತ್ರ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಿ. ಹೋಗ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಅನ್ನೋ:

‘ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನಾದರೂ, ಗುರುಹಿರಿಯರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ, ಶ್ರೀಹರಿ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ, ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ’ ಆಗಾದರೂ ಗಂಗಾಧರನಾಗ್ತಿ.

ಗಂಗಾಧರ— ಶೇಬಾಸ್ ಕಿಟ್ಟೇ! Kittu the witty ಎಂತ ನಿಗೆ ಇವತ್ತಿನಿಂದ Title. ನೀನು ಬಯ್ಯರೂ ಸಂತೋಷವಾಗೋ ಹಾಗೆ ಬಯ್ಯೆಯೋ-ಇತರರು ಹೊಗಳಿದ್ದ್ರಾ ಬಯ್ಯ ಹಾಗೇ ಇರತ್ತಪ್ಪಾ- ಅದಿರ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟೆ, ಇವತ್ತಿನ Beggar role ಯಾವಾಗ್ನಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಹತ್ರಾನೆ ಸಮ್ಮತ ಹೊಡ್ಪಿಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ! ಕಿಟ್ಟೇ, ನನ್ನ ಹತ್ರ ಮರೆಮಾಚಬೇಡ. ನಿಜ್ವಾಗ್ಲೂ ಹೇಳು- ನಿನ್ನ wit ನೀನು Enjoy ಮಾಡ್ತೀಯೇನೋ ?

ಕಿಟ್ಟೆ— ಈಗ್ಯಾಕೋ ಆ ಕಥೆ ? ಶಿವಪೂಜೆಲಿ ಕರಡಿ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ-ನನ್ನ Policy ಇಷ್ಟೇ ನೋಡು-ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಹೊರೆಹೊರೆ Misery ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವೂ ಯಾಕೆ ನಮ್ಮ ಹೊರೇನೂ ಸೇರಿಸಿ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡ್ಬೇಕು ? Direct ಆಗಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋದ್ರೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿ ರೋರ ದುಃಖಾನ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿಸ್ತೀಯಿದ್ರೆ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಸಾಕು ಈ ಕಂತೆ ಪುರಾಣ-ನಡಿ walking ಅದ್ರೂ ಹೋಗೋಣ (ತರೆಯಕಡೆ ನೋಡಿ) ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು. ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಪ್ರೇಮಶಿಷ್ಯ- ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕ ಹಿಡಂಬಾಸುರ. ಏನು ವಿಚಾರ್ವವನ ಗೋಳ್ಳ ಬೋರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸ ವನ.) ಗಂಗೂ ! ಈ ‘ ಪ್ರಣಾಮ ’ ನಿನ್ನ ‘ ಪ್ರಮಾಣ ’ಕ್ಕೆಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಹೆಸಾರಾ ಗಿರು ಮಗೂ-ಬಲೇಲ್ವಿದು ಹಲ್ಲುಗಿರೀಬೇಡ.

ಬೋರ— ತಾವು ಪೇಟೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗ್ನಿತ್ತೀರೋಂತ ಬಕಪಕ್ಕಿ ಹಾಂಗ್ಯಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಬುದ್ದಿ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಹಾಹಾ! ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ನಾಲಕ್ಕಾತಾಡೋಕೆ
ಬರದು-ಉಪಮಾನ ಉಪಮೇಯಗಳು ಬೇರೇ ಕೇಡು-ಪೇಟಿಯಿಂದ
ಬಂದಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ, ಬಕಪಕ್ಷಿ, ಬಾಯ್ಬಿಡು.

ಮೋರ— (ನಗುತ್ತ) ನಮ್ಮ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪೋರು ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಇಂಗೇ-

ಸಂಗಾಧರ— ಬೋರಾ, ಏನೋ ಬಂದದ್ದು. ನನ್ನಿಂದೇ
ನಾಗಬೇಕೋ ?

ಮೋರ— ಎನ್ನಿಲ್ಲ ಬುದ್ದಿ. ಒಂದು ಇಗ್ಲಾನ್ನೆ ಐತಿ ತಾವ್ನಡಸ್ಯೊಡ
ಬೇಕು. ಏನೋ ಬುದ್ದೋರು ಮನಸ್ಸಾಡಿ ಬಂಡ ಮುಂಡೇದ್ದ
ಉದ್ಧಾರಮಾಡ್ಬೇಕೂಂತ

ಕಿಟ್ಟಿ — ಕಣೀ ಇರಲಿ ಹೇಳೋದು ಹೇಳು, ನಡ್ಸೊಡೋ ಮಾತು
ಆಮೇಲೆ.

ಮೋರ — ನಮ್ಮದಣ್ಣೋರ ಪಾದಸೇವೆಗೆ ಬಂದು ಮುಂದಿನ ಕಾಮಣ
ಅಬ್ಬಕ್ಕೆ ಎಂಟು ವರ್ಸವಾಯ್ತು. ನಿಮ್ಮಪ್ಪವರ್ರಾವಿದ್ದೆ ಧರ್ಮ
ರಾಯನಂಥಾ ಮರಾಯ್ತು-ತಂಪೊತ್ನಲ್ಲಿ ನೆನಸ್ಯೋಬೇಕು-ಮನೇ
ಮಗಾಂತ ಕಾಣ್ತಿದ್ದು ಬುದ್ದಿ ನನ್ನ. ನಮ್ಮಣೇ ಬರಾ ಅವರು
ತೀರೋದ್ದು. ಕಲ್ಡಿ ಅಂತ ಮಾರಾಯ ಈವಯ್ಗೆ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಂಡೆ.
ಜಮೀನ್ದಾರ್‌ಗೋಳೇ ಮಾಡ್ಬೀಸೀಂತ ಎಲ್ಲ ವರ್ರದ್ದಿಂದೆ ಸಾವು
ರೂಪಾಯ್ತುಡಾ ಇಸ್ಯೊಂಡೆ-ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡ್ಬೊಕೊಂದ್ರು—ಊ
ದಣೀಚಿತ್ತಾ ಅಂದೆ. ಓದು ಬರಾ ಬರ್ದಾ ಬಡಮುಂಡೇದು ಬುದ್ದಿ.
ಕಾಗ್ಗಾ ಪತ್ರಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅವರೇಳ್ತೆಗೆ ಗುದ್ದಿಗೀಟಾಕ್ಕೆ. ನಿವ್ವಂಡಂಗೆ
ಓದವರ್ಸ ಮಳೇ ಬೆಳೇ ಎಲ್ಲಾ ಓಯ್ತು. ಎಲ್ಲೊರಕ್ಕೆ
ಬಡ್ಡೀನೇ ಮಾಸ್ತಾಗಾಗ್ಯೆಂತೆ!! ಎನ್ನತಿ ಮಾಡಾನಾ ಬುದ್ದಿ.
ಪಣ್ಣೋರಾ ಲಾಯರಿ ಬಿಟ್ಟು ದಾವ ಆಕಸ್ತೀನಿ-ಕೋಲ್ವಿಗಿಳ್ಳು
ಪನ್ನಾ ಆರಸ್ತೀನಿ-ಅಂತಾರೆ. ನೀವೇ ಏಳಿ ಬುದ್ದಿ. ಅಣಾ ಎಲ್ಲರಿ!

ಮದುವೆಯೋ ಮನೆಹಾಳೋ

ನಾನೂ, ಇಬ್ರಿಂಡ್ರೂ, ಮಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಾ ದಣೀಪಾದಾ ನಂಬಿ ರಟ್ಟೆ ಮುರ್ಯ್ಯ ದುಡೀತೀವಿ. ಈ ವರ್ಷ ನಮ್ಮಪ್ಪನಾದ್ರೂ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಕೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನೋಕೋಸಿ ರಾಗಿ ಇಟ್ಟೊಂಡು ಬತ್ತಾ ಮಾರಿ ಅಣಾ ತೀರಸ್ತೀನಿ. ಕಬ್ಬು ಆಕಾನಾಂತ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿವ್ವಿ. ಒಬ್ಬಂಟಿಗ ಬುದ್ದಿ ನಾನು-ಎಲ್ಲಾ ನಾನೇ ಮಾಡ್ಕೇಕು-ದಾಯಾದಿಗ್ಗ ಕಾಟ ಬ್ಯಾರೇ !

ಕಿಟ್ಟಿ— ಗಂಗೂ, ಇವನು ಹೇಳೋದೆಲ್ಲಾ ನಿಜ್ಜೇ ?

ಬೋರ— ನಮ್ಮಪ್ರಾಣ್ಣಾ ನಿಜಾ ಬುದ್ದಿ ತಮ್ಮ ಪಾದ್ದಲ್ಲಿ ಅಪದ್ಧ ಏಳಾಕೆ ನಂಗೇಸು ಗುಂಡಿಗೆ ಬುದ್ದಿ. ಬೇಕಾದ್ರೆ ಪರಾಂಬರ್ರಿ ಪತ್ರದ ನಕಲ್ (ಎಂದು ಕೊಡುವನು)

ಕಿಟ್ಟಿ— This is terrible-ಅಸಲು ಸಾವಿರ-ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ಶೇಕಡ ೨೪ ರಂತೆ ದೇವ್ರೇಗತಿ. ಗಂಗೂ ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ Shylock ಜೊತೆಲಿ competition ಗೆ ನಿಂತ್ದಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ- Fiendish.

ಗಂಗಾಧರ— ನಿಜ ಕಿಟ್ಟಿ ನಿಜ ! This is really Bad. ನಮ್ಮ uncle reasoning ಕೇಳೋ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ- Litigation ಅನ್ನೋದು ಅವನಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿದಹಾಗೆ. ಆದ್ರೂ ನಾನು ಹೇಗಾದ್ರೂ ಮಾಡಿ ಬೋರನ್ನ Save ಮಾಡ್ಲೇಬೇಕು.

ಕಿಟ್ಟಿ— Brave ಗಂಗೂ ಹಾಗೇ ಮಾಡು. ಬಡ ರೈತರ್ಮ ಹೀಗೆ Litigation ಗೆ ತಂದು ಸಿಕ್ಸಿ ಅವರ್ಮನೆ ಹಾಳ್ಳಾಡೋ ಈ Aristocrats ಗೆ ಯಮಕಾಶ ಯಾವಾಗ ಸಿದ್ಧವಾಗತ್ತೋ ಕಾಣೆ.

ಗಂಗಾಧರ— (ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ) ಒಂದೇ ಉಪಾಯ ಕಿಟ್ಟೀ. ನಾನೂ ಹ್ಯಾಗೂ Major ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರಿದ್ದೀನಿ.....ಇರಲೀ ಬೋರಾ, ನಿನಗೇ ಬಡ್ಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಡ್ಡಿಬಡ್ಡೀನಿ ಧೈರ್ಯವಾಗದೋ.

ಬೋರ— (ಕಂಬನಿ ಸುರಿಸುತ್ತಾ) ನನ್ನೊಡ್ಡಾ ಮಾನಾ ಪ್ರಾಣಯಲ್ಲಾ ಈರಭದ್ರ ದ್ಯಾವ್ರಾಂಗಿ ಬಂದ್ವಾಪಾಡಿದ ಮಾರಾಯ ನಿನ್ನ ಪ ಕಾರಕ್ಕೆ ನಾನೇನೊಬ್ಬೀನು ದೇವರೇ. ಈ ಜಣ್ಮದಾಗಾಗ್ಗೇ ಯಿದ್ರಾ ಮುಂದಿನ್ನ ನೃದಾಗಾದ್ರಾ ತೀರಸ್ತೀನಿ ನಮ್ಮಪ್ಪ (ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಿಶ್ಚಿಬ್ಬ ಕಿಟ್ಟುವೆದ್ದು ಗಂಗಾಧರನ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು)

ಕಿಟ್ಟಿ— ಗಂಗೂ, ಈ ಹಾಳು Modern Education ಪಡೀತಿದ್ರಾ Peasant redeemer ಆದ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅದೇ ನನಗೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆ. ಕಿರಿಯರು ಬರೇ ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲರಲ್ಲ, ಕೆಲಸಗಾರರೂ ಕೂಡ ಎನ್ನೋದ್ನ ನೀನೇ ತೋರಿಸ್ತೆ. Godspeed ಗಂಗೂ, Worthy son of a worthy mother-ಈಗ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕ್ಯಾಯ್ತು. (ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿ) ಹೊತ್ತಾಯ್ತು. ಇನ್ನು ನಾನು ಬರ್ಲೇ? ಸಾಯಂ ಕಾಲ ನೀನೇ ಬಂದುಬಿಡು (ನಿಷ್ಕ್ರಮ. ಬೋರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗಂಗಾಧರನಿಗೆ ಕೆಲವು ಅಂಚೆಯ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವನು)

ಗಂಗಾಧರ— (ಕಾಗದಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ) Newspaper ! ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ Newspaper !! ದೊಡ್ಡ ಪ್ಪ ಹೆಸರೆ ! ಏನೋ ಸೋಜಿಗ ವಾಗಿದ್ಲೆಲ್ಲಾ. (ಓಡೆದು ನೋಡುತ್ತಾ) 'Bangalore Herald' —Latest—ಇದೇನು ಕಾಗದ ಬೇರೆ (ಓದುವನು)

SIR.

Under the same wrapper we have sent you a voucher copy of our Paper. While heartily thanking you for the kind patronage we beg to remind you of the balance of Rupees 13 as. 8 whose remittance we hope to receive at an early date.

*Thanking you once again for the kind patronage,
We have the Honour to remain Sir,
Yours faithfully,
'THE MANAGER'*

ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ! uncle ದು! O, Lord ಯಾತಕ್ಕೇ
ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಿರುವಿ ಸಾಕುತ್ತಾ ಒಂದು ಜಾಹೀರಾತನ್ನು ಹುಡುಕಿ)

WANTED :

An accomplished Smartha Brahmin Bride for a
well-to-do middle aged Zamindar.

Apply with Photograph to -

'S'

Care of 'BANGALORE-HERALD'

Bangalore City.

Lord Lord! ಇದು ನಿಜವೇ? ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಎಷ್ಟು
ಕೆಟ್ಟದ್ರೂ ಇಂಥಾ ದುರ್ನಡ್ಡೆಗೆ ಕೈಹಾಕಾನೈ? ನನಗ್ಯಾವುದೂ
ಬಗೆ ಹರಿಯೋಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಈ
Correspondence ನಡೆಸಬೇಕು? -ನನಗೋಸ್ಕರವೇ? -ಛೇ! ಇದಕ್ಕೆ
Paper advertisement ಏನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲಲ್ಲ! ಅಯ್ಯೋ! ಕೆಟ್ಟ
ಯಾದ್ರೂ ಇದ್ದಿದ್ರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು -consult ಅದ್ರೂ ಮಾಡ್ಬೋ
ದ್ದಾಗಿತ್ತು (ಯೋಚಿಸಿ) ಅವನೂ ಈಗ್ರಾನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ದಾರೀಲೆ
ಸಿಕ್ಕಿದ್ರೂ ಸಿಕ್ಕಬಹುದು. ಇರಲಿ ನೋಡ್ತೀನಿ. (ಸಡಗರದಿಂದ
ಓಡುವನು)

— — —

ದೃಶ್ಯ ೫.

(ದೀದಿಯ ನೋಟ ಕಾಣಬರುವುದು. ಕಿಟ್ಟಿ ಗೃಹಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಗಂಗಾಧರನ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬರುವುದು)

ಕಿಟ್ಟಿ— (ಚಪ್ಪಾಳೆ ಧ್ವನಿಕೇಳಿ) ಯಾರದು ನನ್ನ ಕರೆಯೋದು? ಯಾರೋ ಹೀಗೆ ಓಡಿ ಬರತಾಯಿರೋ ಹಾಗಿದೆ! (ದಿಟ್ಟು ನೋಡಿ). ಗಂಗೂ— ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಆಯ್ತಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗ, ಈಗೇನ್ತಿರುಗಿ ರಾಜಕಾರ್ಯ. (ಗಂಗಾಧರ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು) ಗಂಗೂ— ಇದೇ ನಿನ್ನವಸ್ಥೆ—ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ ಓಡಿಬಂದೆ ಸುದಾರಿಸ್ಕೊ ಸುದಾರಿಸ್ಕೊ! ಸುದಾರಿಸ್ಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳು.

ಗಂಗಾಧರ— (ಮಾತನಾಡದೆ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ನೋಡಿದ್ದು ಜಾಹಿರಾತನ್ನು ತೋರಿಸುವನು)

ಕಿಟ್ಟಿ— (ನಗುತ್ತಾ) ಇದೇನ್ನೊಡ್ಡ ವಿಷ್ಣುಂತ ಹೇಳೋಕೆ, ಹೀಗೆ, ಸಾಯೋದೂ ಬೀಳೋದೂ ಒಂದೂ ನೋಡ್ಬೆ ಬಂದ್ಯೋ ಗಂಗೂ. ಪೇಪರ್ಸ್‌ಗೆ ಗ್ರಾಸ ಸಿಕ್ದೇಯಿದ್ದಮೇಲೆ Brides ಮತ್ತು Bridegroomಪೇ ಗತಿ!

ಗಂಗಾಧರ— ಕಿಟ್ಟೇ, ಮಾತಾಡೋಕೆ Excitement ಯಿಂದ ನನಗೇ ಬಾಯೇಯಿಲ್ಲ! ಈ ಕಾಗ್ಗ ನೋಡು ಆ ಮೇಲೆ ನಿನಗೇ Advertisment ಅರ್ಥವಾಗತ್ತೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ— (ಕಾಗದವನ್ನೊದುತ್ತಾ ಕನಲಿ) Friendish ಗಂಗೂ ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ Satanic ದೊಡ್ಡ ಪ್ಪನ ಪ್ರಭಾವ.

ಗಂಗಾಧರ— ಕಿಟ್ಟೇ ಕಿಟ್ಟೇ! ಯೋಚನೆಮಾಡು. ಯಾರನ್ನೂ

ನಾವು ವೃಥಾ ನಿಂದಿಸಬಾರದು. ಇದು ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಪುಂದೂಂತಾಲೇ ಹ್ಯಾಗೆ ಗೊತ್ತು ! ದಾಯಾದಿಗಳ ಮೋಸವಾಗಿರಬಹುದು.

ಕಿಟ್ಟಿ — ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಪುಂದೂಂತಾಲೇ ನನಗೆ ನಿಶ್ಚಯ ಗಂಗೂ. ನಿಮ್ಮೊಡ್ಡಪ್ಪ ಮದ್ದೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂತ ನಾನು ಹಿಂದಿನೇ ಕೇಳಿದ್ದೆ-ಅದ್ರೆ ನಂಬಿರಿಲ್ಲ ! ನಿನ್ನ ಮದ್ದೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂತಾ ಸಂದೇಹಪಟ್ಟೆ ಅದರಿಗೆ Truth ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ನೀನೇ ಪೇಳು ಇದು ನಮ್ಮೂರಿಲ್ಲ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿ ಸೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ ?

ಗಂಗಾಧರ— ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ uncle ಅಂತಾಲೇ ಏನು ಗೊತ್ತು ! ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವನ ವಯಸ್ಸು Middle age ಅಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ನೀನು ಶುದ್ಧ Simpleton ಗಂಗೂ, ಅಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿಲ್ಲ ವಲ್ಲಾ-ಸುಳ್ಳು ವಯಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟಿರೋದಂತ-ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ uncle, private secretary ಇದಾನಲ್ಲಾ 'ರಾಮಾವಧಾನಿ' ಅವನ ಕುತಂತ್ರಾಂತ ಕಾಣತ್ತೆ. ಮುದುಕರಿಗೆ ಮದ್ದೆ ಚಪ್ಪಾ ಹಿಡಿಸ್ಬೇಕೊಂದ್ರೆ ಆ Oithodax Rogue ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಾ. Leaders of Societyಲೇ ಇಂಥಾ Weakness ಬೆಳೆಯೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ Society ಹೀಗೆ ಹಾಳಾದ್ದು.

ಗಂಗಾಧರ—ಈಗ ಸಂಶಯ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯ್ತು. ಕಿಟ್ಟಿ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಹಾಳೆದ್ದೆ ನಾವು ನಿಲ್ಲಿಸೋ ಬೇಕಾಗಿದೆ ನೋಡು. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಾನಾ Reform ಮಾಡೋಕೊಂತ ನಾವು ಹೇಳ್ತಿದ್ದ ಸುಮ್ಮೆ ಬೋಗಲೇಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟಿ ಏನು ಸಾರ್ಥಕ ? ಇದಕ್ಕಾವು ಕೈ ಹಾಕಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ, ಬರೋ ಆಸ್ತೀಲಿ ಪಾಲು ಕಮ್ಮಿಯಾಗ ತ್ತಲ್ಲಂತ ಸ್ವಂತ ಮಗನೇ ಅಪ್ಪನ್ನನುಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಬಂದಂತ

ಸಮಾಜ ದೂರತ್ತೆ. ದೂರಿದರೆ ದೂರಲಿ ಕಿಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ನಾವು ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು

ಕಿಟ್ಟಿ— ನಿಜ ಗಂಗೂ, ನಿಜ. ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಅಂದೇ ಅಂತಾರೆ. ಅನ್ನೋರ ಮಾತಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೆಲೆ ಕೊಡ್ತಾ ಕೂತ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಕುದ್ರೆ ಮಾರೋಕೆ ಸಂತೆಗೊಂಡ ಅಪ್ಪ ಮಕ್ಕ ಕಥೆ ಆದ್ವಾ ಗಾಗತ್ತೆ

ಗಂಗಾಧರ— ಅದ್ವರಿ ಕಿಟ್ಟಿ ! ಮದ್ದೆ ಕೂಡಿದ್ರೂ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಮುದಿ ಮುಖ ನೋಡಿದವೋಲಿ ಯಾವ ತಾಯಿತಂದೆ ತಾನೇ ಒಪ್ಪಿ ಒಪ್ಪಿ ಮೃತ್ಯುಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಮದ್ದೆಮಾಡ್ತಾರೆ ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ನಿನ್ನದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ. ಕೇಳು, Heartless parents ತುಂಬಿರೋ ನಮ್ಮೆಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ದುಡ್ಡಿನಾಶೆಗೆ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡೋಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಯಾರೆ ಹುಡಗೀರ್ಮೂ ಮೂರಿ ಆವು ವಿಧವೆಯರಾಗೋದೋಡಿ ಹೀಯಾಳ್ಳಿ, ಹೇಳಿದು, ನಿಶ್ಚಪ್ಪವಾಗ್ಗುಂಡು 'ಗುಂಡೂ' ಹೇಳೋ ಹಾಗೇ ತಲೇನ ಸಾರ್ನಿ ಗುಡ್ಡಿ ಹೆಣೆಗೆ ರಂಗೋಲಿ ಇಟ್ಟು, ಕೆಂಪಿನ ಸೀರೆ ಉಡ್ಡಿ, ಹುಟ್ಟಿದ್ಮಕ್ಕಳ್ಳೆಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮುಷೀರ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೂರಸ್ತಾರಲ್ಲಾ ಇವರೇನು ಮನುಷ್ಯರೇ ಪಿಶಾಚಿಗಳೇ ? ನಮಗೆ ಪ್ರೌಢವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿದೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಸಿದ್ಧವಾದ ನಾಗರಿಕತೆಯಿದೆ— ಎಂತಾ ಸಾರ್ತಾರಲ್ಲಾ ಯಾತಕ್ಕೆ ಸುಡೋದಿಕ್ಕೆ ! ಇವರೆಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತರಾಗಿದ್ದೇನು, ಎಷ್ಟು ವೇದಾ ಉಪನಿಷತ್ತು ಪುರಾಣ ಮಾಡಿ ದ್ದೇನು—ಎಷ್ಟು ಕಾಶೀರಾಮೇಶ್ವರ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನು ? ೮-೯ ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳ್ಳು ವಿಧವೇರ್ಮಾಡಿ ಕೂರೋವಾಗ ವಯಸ್ಸುಂದ ಮೇಲೆ ಅವರೇನು ನಮ್ಮಾಗೆ Passions ಇಲ್ವೇ—Desires ಇಲ್ವೇ ? ಎಲ್ಲಾರ್ಲಾಗೆ ತಾವೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿರಬೇಕು, ಮಕ್ಕಳೂ ಮರಿ, ಒಡನೆ ವಸ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಹೊಂದಿ ಆನಂದವಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನೋ ಆಸೆ ಇರೋದಿಲ್ವೇ ? ಗಂಗೂ, ಯೋಚನೆ ಮಾಡು, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಬದ್ಧಿರೋದ್ಯಾತ್ರಿಂದ ? ನಾಲ್ಕು ಜನ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಸ್ತಾರೆ.

ನನ್ನ ಸುಖದುಃಖದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೀತಾರೆ ಎನ್ನೊ Magnetic Attraction ಇಂದಲ್ವೇ! ಯಾರೂ ಬೇಡದ್ದನ್ನು ಇದ್ದೇನು ಫಲ ಎನ್ನೊ ಉದ್ಗಾರ ಆ Girl widows ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅವರ ಜೀವಿತಾನೇ miserable ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಲ್ಲಾ! ನಮ್ಮ ಹುಳುಕು ತಿಳಿದೊಂಡು ಇತರ Religionists ನಮ್ಮ oppressed people ಗೆ attractive offers ನೀಡ್ತಾಯಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಹೀಗೇ indolent ಆಗ್ತೀಯಿದ್ದೇ ಹಿಂದೂ ದೇಶ ಎನ್ನೊ ಹೆಸರೂ ತೊಡೆದು ಹೋಗತ್ತೆ. ಚಿಕ್ಕೋರಾದ್ರೂ ಮನಸ್ಸಾಡಿ ಈ ರೋಗ ವಾಸಿ ಮಾಡ್ಲೇಬೇಕು ಗಂಗೂ—

ಗಂಗಾಧರ— ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ—Practicableಯೇ! youths ಯೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧ impetuous ಅಂತ ಹಿರಿಯರನ್ನೊದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ವೇ ಕಿಟ್ಟು! ಸಾಧ್ಯವಾಗ್ತೀಯಿದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ನಾವು ಕೈಹಾಕಿ ಸೋತರೆ, ನಗೆಗೀಡಾಗ್ತೀವಲ್ಲಾ.

ಕಿಟ್ಟು— ಗಂಗೂ, ಸತ್ಕಾರ್ಯದ ವಿಚಾರ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದ್ದ್ರೂ action ಗೆ ತರಬೇಕಾದಗ ನೀನು coward ಕಣೋ! ಸಾಧ್ಯವೇ—impetuous ಅಂತಾರಲ್ಲಾ - ನಗೆಗೀಡಾಗ್ತೀವಲ್ಲಾ ಎಂತ ಕುಳಿತೊಂಡ್ರೆ ಕೆಲಸ್ವಾಗೋದ್ದಾಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಆಲೋಚಿಸು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ನಾವು ಮನಸ್ಸಾಡಿ ಶ್ರೀಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿಕೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕೋದೇ ಬಾಕಿ—Success ದೊರಕುತ್ತೋ ಇಲ್ಲೋ ನೀನೇ ನೋಡುವಂತೆ! ಈ ಕೆಲ್ಸಾನ Selfishness ಯಿಂದ ನಾವ್ಕಾಡಿಲ್ಲಷ್ಟೆ. ಇನ್ನು ಭಯವೇನು? ಮನುಷ್ಯನಿ ಗ್ಯಾವಾಗಲೂ ಕಿಟ್ಟು ಕೆಲ್ಲಗಳ್ಳ ಮಾಡೋದಿಕ್ಕೆ ಭಯವಿರೋದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲ್ಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೊಂದರೆ ದೇವರ ಭಯ—ಸಮಾಜಭಯ—ರಾಜಭಯಗಳೆಲ್ಲಾ ರಾಶಿ ರಾಶೀಲಿ ಬರತ್ತಲ್ವೆ? Rise up ಗಂಗೂ, Rise up to the occasion. Don't be a fossil. ಈಗ ಹ್ಯಾಗೂ Handy ಯಾಗಿ ಒಂದವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ uncle ಗೆ ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಬುದ್ದಿ ಕಲ್ಪಿ-ಅವನು ಬಡ ಹುಡುಗಯೋಬ್ಬ ತಲೇಮೇಲೆ ಕಲ್ಲೆತ್ತಿ ಹಾಕೋದ್ನ ಖಂಡಿತ ನಿಲ್ಲಿಸೋ ಕಾಗಿದೆ. ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡೋಣ. ಮುದುಕನ ಮೆದುಳಿಗೆ ಬುದ್ದಿ ಹ್ಯಾಗೆ ತುಂಬೋಣ. ನೀನು ದೊಡ್ಡ ಸ್ನೇಹಿಣಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಗ್ಗಿಂತು. 'ಈ ರೀತಿ ನಡೆಯೋದು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲಾ'ಂತಾ ಯಾಕೆ ಹೇಳಬಾರದು ?

ಗಂಗಾಧರ— ಹಾಗೆ ನಾನ್ಯಾಡ್ತೊಂದ್ರೆ ಆಗ್ಡೀಯಿರೋ ಕೆಲ್ಸಾ ಆಗ್ತಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗಾಗುತ್ತಷ್ಟೆ. ನಮ್ಮ uncle ವಿಚಾರ ನಿನಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಯ ಒಂದಕ್ಕೂ ಕೈಹಾಕಲ್ಲ - ಒಂದ್ಬಲ ಹಾಕೋತ್ರಿ ನೇತ್ರ ಬಂದ್ರೂ ಸಾಧಿಸ್ತೆ ಬೇರೆ ಬಿಡೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹುಡುಕು.

ಕಿಟ್ಟಿ— (ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ-ನಗೆಮೊಗದಿಂದ) ನಾನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡ್ತೆ. ಗಂಗೂ-ನೋಡು-ಈ ಉಪಾಯ ಸರಿಹೋಗುತ್ತೇನೋ. (ಗಂಗಾಧರನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವನು)

ಗಂಗಾಧರ— (ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ) ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ ? Successful ಆಗಿ ನೀನ್ಯಾಡ್ತೀಯಾ ?-ಐಬು ಗೊತ್ತಾಗ್ತಾ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ? ಆದರೆ ಮುಂದಾದ್ರೆ ಹೆಣ್ಣು ಕರೊಂಬರೋವಾಗ Brother ಬರೆ ಬೇಕಲ್ಲ ! ಅಲ್ದೆ ನಾನಿಲ್ಲೇ ಇದ್ದು Correspondence ನಡ್ತೋದು ಹೇಗೆ ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ನನ್ನಿಚಾರ್ಡಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ್ವೇ ? ಸಾಧ್ಯವಾಗ್ಡೀಯಿರೋದ್ನ ನಾನೆಂದಿಗಾದ್ರೂ Suggest ಮಾಡ್ತೇನೈ ? ನೀನು ಹೇಳೋದೂ ಸರಿಯೇ-ನಮ್ಮ ಮಾಧು, ರಾಜು ಹ್ಯಾಗೂ cityಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. Vaccationಗೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲಂತ ಹೇಳಿದ್ದು. ಅವರನ್ನಾ ನೆಕ್ಕಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಆಗ್ತಾಡ್ತೀನಿ.

ಚಂಗಾಧರ— ಇದ್ರಿಂದ ನಿನಗಪಾಯವಾಗೋದಿಲ್ಲೇ? Society ನನ್ನೋಡಿ, ನಕ್ಕು ಹೀಯಾಳೋದಿಲ್ಲೇ? ಅದಲ್ಲ ಆ ಕಾಲ್ಡಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೂರೋರ್ರಾರಾದ್ರೂ ಹುಡುಕೋಂಡು ಬಂದ್ರೇನ್ನತಿ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ಏನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡ ಗಂಗೂ-ದೇವ್ರೆಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಯೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಹುಡುಕೋಂಡು ಬರೋದಿಕ್ಕೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಅಣ್ಣನೇ ತಮ್ಮನೇ, ತಂದೆಯೇ, ತಾಯಿಯೇ-ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ನನಗಿರೋಳೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮಜ್ಜಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಬಳಗ. ಊರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೊರಟ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಡಿದ್ದೀರಿರು. ಅವಳ ಪಾಡಿಗವಳು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ರಾಮಾಕೃಷ್ಣನೊಂದು ನಾನು ಬರೋವರೂ ಸುಮ್ಮಿರ್ತಾಳೆ ನನಗಾಗಿ ಏನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡ ಗಂಗೂ. ಸಮಾಜದ ಎದುರಿಗಾಗಿ ನಿಂತು ನನ್ನ ideals ಗಾಗಿ ಕಾದಿ ಜಯೋಶಕ್ತಿ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ‘ಧರ್ಮಯುಧ ಇದು ಹೊಡಿ ಅರ್ಜುನ’ ಅಂತ ನಮ್ಮರು ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥನ ಸಾರಥ್ಯ ಕೂಡ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಇನ್ನು ನನ್ನ ಬೆನ್ನುಕಾಯ್ದೆ ಬಿಡ್ತಾನೈ? ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯತ್ವ. ಮನುಷ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯ್ತಾನೆ. ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ‘ಪುನರಪಿ ಜನನಂ ಪುನರಪಿ ಮರಣಂ’ ನಿಜಾ ಇದ್ರೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ, ಕಾರ್ಯರಂಗದಲ್ಲೇ ವೀರನ ಹಾಗೆ ಸಾಯೋಸಿಗೆ ಪುನರಪಿ ಜನನವೂ ಇಲ್ಲ ಪುನರಪಿ ಮರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ದೇಹ ಇಲ್ಲ ಇದ್ರೂ ಅವನ ಕೆಲಸ, ಅವನ ಹೆಸರು ಚಿರಘ್ನಾಯಿಯಾಗಿ ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯತ್ವ. ಹೀಗಿರತಾ ನಾವು ಯಾರಿಗೆ, ಯಾತಕ್ಕೆ ಹೆದರಬೇಕು ಗಂಗೂ.

ಚಂಗಾಧರ— ನನ್ನ ಕ್ಷಮಿಸು. ನೀನು Living God! ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರೋವೆಲ್ಲಾ Lifeless images. ನನ್ನ ಕ್ಷಮಿಸು ಕಿಟ್ಟಿ.

(ಇಬ್ಬರೂ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು)

ದೃಶ್ಯ ೬

(ಕಾಲೇಜ್ ಹಾಸ್ಟೆಲಿನ ಒಂದು ಕೋಣೆ. ಮಾಧು, ರಾಜು ಇಬ್ಬರೂ ಇದ್ದಾರೆ.
ರಾಜು ಪೂಸಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕುತ್ತಾ ಗಂಭೀರ ವದನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಧು
ಒಂದು ಫಿಲ್ಮ್ ಪತ್ರಿಕೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಗ್ರಾಮಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಫಿಲ್ಮ್
ಹಾಡು ಹಾಕಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ರಿಕಾರ್ಡ್ ಮುಗಿಯಲು ಮಾಧು
ರಿಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಅಲ್ಬಮ್ ನೋಡುತ್ತ ಬೇರೆ ರಿಕಾರ್ಡ್ ಆರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸು-
ತ್ತಿದ್ದಾನೆ)

ರಾಜು— ಸಾಕುಮಾಡು ಮಾರಾಯ. ನಿನ್ನ ಹಾಳು ಫಿಲ್ಮ್ ಹಿಟ್ಸ್.

ಮಾಧು— ಯಾಕಯ್ಯಾ Mr. Highbrow.

ರಾಜು— ಯಾರಯ್ಯಾ ಕೇಳಬೇಕು ಈ ಕರ್ಮ - ಓಹೋಹೋ!
ಆಹಾಹಾ!! ಏನು ಸಂಗೀತವೋ - ಏನು ರಸಿಕರೋ ನೀವು -
ಕಂತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಬೊಂತೆ!

ಮಾಧು— ಇಲ್ಲ - ಸದಾ ನಿನ್ನ 'ಮೋಕ್ಷಮುಗಲದಾ' ಹಾಕಿದೆ.
ಬೇಕೇನು (ಹಾಡನ್ನು ಅಣಕಿಸುವನು)

ರಾಜು— ಅದನ್ನಾದರೂ ಕೇಳದರೆ ಕಿವಿ ಸವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಧು— ರಾಜು, ತಲೆ ಬೋಳಿಸ್ಕೊಂಡು ಯಾವದಾದರೂ ಮಠದ
ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡೋ? ನಿನ್ನ Views expound
ಮಾಡೋದಿಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿಕ್ಕತ್ತೆ.

ರಾಜು— ಮಠದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೋ ಮಣ್ಣು! ಬರೇ ಪಾಪದ ಕೊಂಪೆ.
ನಿನ್ನ ಫಿಲಂ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಬೇಕು, ಈ ಮಠಗಳು ಬೇಡಪ್ಪಾ.

(ಮಾಧು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಬೇರೊಂದು ರಿಕಾರ್ಡ್ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿರುವನು).

ರಾಜು— ಬೇಡ ಮಾಧು. For heaven's sake stop your
repulsive records. ಇನ್ನೊಂದು ರಿಕಾರ್ಡ್ ನೀನು ಹಾಕಿದರೆ

ಗ್ರಾಮಫೋನು, ರಿಕಾರ್ಡು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ನಾನು ಹೊರಗೆ
ಎಸೆದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನೋಡು.

ಮಾಧು— (ಆಸಮಾಧಾನದಿಂದ ರಿಕಾರ್ಡನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿ, ಗ್ರಾಮ
ಫೋನು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವನು) ಈಗ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತೇ
ನಯ್ಯಾ ?

ರಾಜು— Thank you my Boy.

ಮಾಧು— (ಫಿಲ್ಮ್ ಪತ್ರಿಕೆ ತಿರುವಿಹಾಳುತಾ.) ಕಿಟ್ಟಿ ಏನಾದನೋ ?
ಅವನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೊತ್ತೇ ಹೋಗಲ್ಲವ್ವು.

ರಾಜು— ಗಂಗಾಧರನ ಊರಲ್ಲಿ ರಾಗಿಮುದ್ದೆ ಹೊಡೀತಿದ್ದಾನೇಂತ
ಕಾಣುತ್ತೆ.

(ಕಿಟ್ಟಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾ)

ಕಿಟ್ಟಿ— ಇಲ್ಲಯ್ಯಾ. ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಹಲ್ವಾ ಹೋಡೆಯೋಕೆ ಬಂದಿ
ದ್ದೀನಿ.

(ಇಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವರು)

ಮಾಧು— ಯಾವಾಗ ಬಂದೆಯಮ್ಮ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಇದೇ ಈಗ Dirty ಬಸ್ ನಲ್ಲಿ.

ರಾಜು— How is the dear old Ganges !

ಕಿಟ್ಟಿ— So So !

ಮಾಧು— Think of the devil and there he is ಅಂದ ಹಾಗೇ
ಆಯ್ತಲ್ಲೋ. ಇದೇ ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡ್ತಿದ್ದು-ನೀನೇ
ಅವತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿ. ಯಾಕೆ ಹಳ್ಳಿ ಬೇಜಾರಾಯಿತೇನು ?

ಕಿಟ್ಟಿ— Duty first my Boy-Pleasure Last !

ರಾಜು— Last ಓ—Lost ಓ !!

ಕಿಟ್ಟಿ— ಅಸ್ಕರ್ ವೈಲ್ಡ್ ಅವತಾರ ಕಣೋ ನೀನು-ಪೆಚ್ಚು ಮುಂಡೇದೇ !

ಮಾಧು— ಏನಮ್ಮಾ ಅದು-ರಾಜಕಾರ್ಯ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಗಂಗೂನ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. Poor boy-he is in hot waters.

ರಾಜು— ಏನಾಗಿದೆ ಅವನಿಗೆ ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ಅವನಿಗೇನೂ ಅಗಲ್ಲ. ಅವನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ Romance ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೇರಿದೆ.

ರಾಜು— ಮನೆಗೇನಾದರೂ Steppy ಪ್ರವೇಶವಾಗಿದೆಯೇನು ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ಅಂಥಾದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮುದುಕ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೊಂತ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ—Bangalore Herald ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಜು— ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಅದರಿಂದ ನಿನಗೇನು ಕಷ್ಟ. ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸೊಂತ ಅರ್ಯೋಕ್ತಿ-ನೀನು ವಿವಾಹಘಾತುಕನಾಗಿ ಹೊರಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲಯ್ಯ ಕಲಿಯುಗದ ಕಂಸ!

ಕಿಟ್ಟಿ— ಕಂಸನಿಗೂ ಮದುವೆಗೂ ಏನೋ ಸಂಬಂಧ-idiot !!

ರಾಜು— ಕಂಸ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದ , ಕಿಟ್ಟಿ ಮದುವೆ ಸಂಹಾರ ಮಾಡ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೇ !

ಕಿಟ್ಟಿ— ಕಾಲ ಕಳೆಯೋಕೆ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಗಂಗಾಧರನ ಗತಿ ಏನು ಮಾಡ್ತಿರಿ ಹೇಳಿ. 'ಮುದುಕ ಈಗ ಮದ್ದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು

ಹೆಣ್ಣುಗೊಂಬೆ ಮನೆ ಸೇರಿಸಿದನೋ ಗಂಗಾಧರನ future ಎಲ್ಲಾ futile ಆಗಿಹೋಗತ್ತೆ.

ರಾಜು— All for one ! One for all ! !

ಮಾಧು— ನಾವು four Mosquitos ಅಲ್ಲೇ ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ನಾನು ಒಂದು plan ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ರಾಜು— As big as ಕನ್ನಂ-ಬಾಡಿ.

ಕಿಟ್ಟಿ— As big as ಕನ್ನೆ-ಅಂಬಾಡಿ.

ರಾಜು — ಹೇಳಿ ಸಾರ್, Let us have a piece of your brilliance.

ಕಿಟ್ಟಿ — Serious ಆಗೋ. ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದುಗಳಿಗೆ.
For a change serious ಆಗೋ !

ಮಾಧು— ಅವನು Serious ಆಗಬೇಕಾದರೆ film records ಹಾಕಬೇಕು ನೋಡು ಕಿಟ್ಟಿ.

ರಾಜು— ಬೇಡ ಮಾರಾಯ. ಹೇಳು ಕಿಟ್ಟಿ. I am all serious.

ಕಿಟ್ಟಿ— ನೀನು-ರಾಜು, ಗಂಗಾಧರನ ದೊಡ್ಡವ್ವ ಕೊಟ್ಟಿರುವ
ಅಡ್ವರ್ಟೈಸ್ಮೆಂಟ್‌ಗೆ answer ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಜು— ಏನೂಂತ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ನನಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಒಬ್ಬ ತಂಗಿಯಿದ್ದಾಳೆ.
ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅನಾಥರು. ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು
ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕನ್ಯಾಸರೆ ಬಿಡಿಸಬೇಕೂಂತ.

ರಾಜು— ಆ ಪಾಪ ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಯಾಕೆ ಕಟ್ಟಿಯೋ? ನಂಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ sister ಇದ್ದಾರಲ್ಲೋ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ತೆಗೆದೆಯಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಕಂಠೇನ.

ರಾಜು— ಆಯಿತು—Negotiate ಮಾಡಿದೆ, ಮುದುಕ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಗತಿವಧು ಯಾರನ್ನು ಹುಡುಕೋಣಯ್ಯ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಮಾಧು.

ಮಾಧು— ನಾನೇ! ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆ ಕಿಟ್ಟಿ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ನೋಡು ಮಾಧು—ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನೀನು Ace Lady-character player. ನಿನ್ನ ರೂಪ-ಧ್ವನಿ-ಹಾವಭಾವದಿಂದೆ make-up ನಲ್ಲಿ ನೀನು Born-woman ಹಾಗೇ ಕಾಣ್ತೀ.

ಮಾಧು— ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡೋದಿಕ್ಕೂ ಈಗ ಹೆಣ್ಣು ವೇಷಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮದುವೆ-ನಿಜವಾದ ಮದುವೆ-ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳೋದಿಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೇನಯ್ಯಾ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ಇದೆ. ಅದು ನಾಟಕ-unreal ; ಇದು ಜೀವನ-ನಾಟಕ-Real. Will you rise up to the occasion?

ಮಾಧು— (ಯೋಚಿಸಿ) ನಂಗೆ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲಮ್ಮಾ. These old fellows are hopelessly romantic.

ಕಿಟ್ಟಿ— ರಾಜೂ-ಮುಗಿತಪ್ಪ ಗಂಗಾಧರನ ಗತಿ.

ರಾಜು— ಮಾಧೂ, ಯಾಕೋ ಶುದ್ಧ ಹೆಣ್ಣುಕನ ಹಾಗಾಡ್ತೀ.

ಮಾಧು— ಈಗ ಆಡ್ತಿಲ್ಲ. ಆಡೂಂತ ನೀವು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.

ಶಿಟ್ಟಿ— ನೀನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾಧು— ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರೋದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ ?

ಶಿಟ್ಟಿ— So our company goes into liquidation.

ರಾಜು— (ಮಾಧುಗೆ) ಥೈರ್ಯ ಮಾಡು ಮಗೂ ನೀನು
ಪೇರಾ ಬರ್ಮಹಾರ್ ಅಪರಾವತಾರ ಎಂತಾ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಹೇಳಿ
ದ್ದಾರಲ್ಲಾ ಭಯವೇನು ?

ಶಿಟ್ಟಿ— ಮಾಧು. A friend in need is a friend indeed.
ಗಂಗೂಗೋಸ್ವರ ನೀನು ಬೃಹನ್ನಳೆ ಆಗಬೇಕನ್ನಾ.

ಮಾಧು— (ಯೋಚಿಸಿ) ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ನನ್ನ ಅಕ್ಷೇಪಿಸ
ಕೂಡದು.

ಶಿಟ್ಟಿ— Deal—ಒಪ್ಪಿದೆ ತಾನೇ !

ಮಾಧು— ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಬಿಡಬೇಕಲ್ಲಾ.. ರಾಹು ಕೇತುಗಳು.
Make-up ಸಾಮಾನು.

ಶಿಟ್ಟಿ— ರವಳಪ್ಪನ ಜಾಕಾಯಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇರೋತನಕ ಭಯವೇನು ?

ಮಾಧು— ನಾನು ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡಬೇಕಯ್ಯಾ.

ಶಿಟ್ಟಿ— ಮುದುಕನ ಮದುವೆಯಾಗೋದು - ಅವನಿಗೆ hell of a
time ಕೊಡೋದು - ಮದುವೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು
ಅವನು ಗೋಳಾಡುವಂತೆ ಮಾಡೋದು. ಜತೆಗೆ ರಾಜು ಇರತ್ತಾನೆ
ಭಯಪಡಬೇಡ.

ಮಾಧು— ನೀನು.

ಕಿಟ್ಟಿ— ನಾನು ಅಲಕ್ ನಿರಂಜನ್. ಮುದುಕ ನನ್ನ ನೋಡಿದ್ದಾನೆ.
ನಾನು ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿದರೆ ಹಾಲಿಗೆ ಹುಳಿ ಹಿಂಡಿದ ಹಾಗಾಗತ್ತಿ.

ಮಾಧು — ಎಂದಿನಿಂದಪ್ಪಾ ಈ ನಾಟಕ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಮೊದಲು ರಾಜು correspondance ಆರಂಭಿಸಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ
ಮಾಡಲಿ ಉಳಿದದ್ದು Blitz ?

ಮಾಧು— ಕಾಲೇಜ್ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಮೇಲೂ ನಾನು Mrs. old
man ಆಗಿರಬೇಕೇನಯ್ಯಾ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಇಲ್ಲಮ್ಮ.....ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿಸಿಬಿಡೋಣ.
— ಅನ್ನಗಿನ್ನು ಹಾಕಿಸುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲಯ್ಯಾ - ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿನ್ನಿಮಿಲ್
ವಿಸಲ್ ಕೂಗಿದ ಹಾಗೆ ಕೂಗ್ತಾಯಿದೆ.

ರಾಜು— ಬಾ ಹೋಗೋಣ — ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬೂದುಗುಂಡಳ
ಕಾಯಿ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಹುಳಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

[ಎಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು]

ದೃಶ್ಯ ೭.

[ಛೇದಿಯ ನೋಟ, ರಾಮಾವಧಾನಿ ಸುಬ್ಬು ಘಂಡಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು]

ಅವಧಾನಿ— ಸುಬ್ಬು ! ನಾವು ಹೋಗಿರೋದಿಲ್ಲೇಗೆ ಗೊತ್ತೇ ?

ಸುಬ್ಬು— ನಂಗೋತ್ತಿಲ್ಲವೇನಪ್ಪಾ-ಮದುವೇಗೆ.

ಅವಧಾನಿ— ನಿಮ್ಮಜ್ಜಿತಲೆ. ಮದ್ದೇಗಂತೆ ಮದ್ದೇಗೆ. ನಿನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ. — ಹಾಗೇನೋ ಹೇಳೋದು ?

ಸುಬ್ಬು— (ಆಳಾರಂಭ) ನಾ ಬದ್ಧಿರೋವಾಗ್ಲೇ ಶ್ರಾದ್ಧ ಹ್ಯಾಗಪ್ಪಾ ಮಾಡ್ತೀ.

ಅವಧಾನಿ— ಅಯ್ಯೋದಡ್ಡಾ, ನಿನಗಿಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅಳೂಬಂದ್ರೆ ಮುಂದೆ ನೀನು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯನಾಗ್ಬಂದ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ನನ್ನಾಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿ ಬಾಳೋದು ಹ್ಯಾಗೋ ? ರಾಮಾವಧಾನಿಗ್ಯ ಮಗಾಂದ್ರೆ ಹ್ಯಾಗಿರಬೇಕು ? ನಿನ್ನೆತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಲು ಹುಯ್ಯಂಡ್ತಾಗೇ ಆಯ್ತು.

ಸುಬ್ಬು— ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ನೇಡಪ್ಪಾ ನಾ ಮನೆಗ್ಬೇಕಾದ್ರೆ ಹೋಗ್ಬಿಡ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನಿನ್ನೆಕ್ಕಲಿ ಬಯ್ಯೊಳ್ಳೋಕೇ ನಲ್ಲಾ ನಾನಪ್ಪಂದದ್ದು !

ಅವಧಾನಿ— ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ನಾವು ಹೋಗೋದು ಸುಮ್ಮನೆ ಮದ್ದೇಗಲ್ಲಾ ಮಗೂ, ರಾಯಮನೆ ಮದ್ದೇಗೆ-ನಾಲಕ್ಕಂಬದ ತೊಟ್ಟ ಶೇಷಗಿರಿಯ ಮನೆ ಮದ್ದೇಗೆ.

ಸುಬ್ಬು— (ನಸುನಗುತ್ತ) ಯಾವ ರಾಯರಪ್ಪಾ. ಮೊನ್ನೆ, ಒಂದು ಚಿಪ್ಪು ಬಾಳೇಕಾಯಿ-ಅರು ತೆಂಗಿನಾಯಿ-ಮೂರೂವರೆರಕ್ಕಿ ತಂದೈಲ್ಲಾ ಆ ರಾಯರೋ ?

ಅವಧಾನಿ ಹೂ ಜಾಣಾಮರೇ---

ಸುಬ್ಬು— ಅವರ್ಮನ್ನಿ ಯಾರ್ಗಪ್ಪಾ ಮದುವೇ? ಆ ಮುಂದಲೆ ಇಟ್ಟೊಂಡಿರೋ ಹುಡ್ಗನೇ?

ಅವಧಾನಿ— ಅಲ್ಲಾ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ಅವನಿಗಲ್ಲ. ಆ ಹಿಂದಲೆ ಇಟ್ಟೊಂಡಿರೋ ಮುದ್ದುನೇ ಮದ್ದೇ. ಕೇಳು-ಹುಚ್ಚುಮುಂಡೆ ಮದುವೇಲಿ ಉಂಡೋಣೇ ಜಾಣ ಎನ್ನೋ ಗಾಜೆ ಕೇಳಿದೀಯಲ್ಲಾ. ಅದನ್ನಾವ್ಮರತ್ತೆ ಕೆಟ್ಟಿವು. ಚುರುಕಾಗಿರಬೇಕು— ಈಗ ಚುರುಕಾಗಿರಬೇಕು

ಸುಬ್ಬು— ಅದೇನೆಂದ್ರಬೇಡಪ್ಪಾ-ಮೊನ್ನೆ ವಿನಾಯಕನ ಚೌತಿದಿವ್ವ ಒಳಶುಂಕಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳ್ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ 'ನಮ್ಮನೇಲಾದ್ರೆ ಕೊಂಚ ತಿನ್ನು, ಕಂಡೋರ್ಮನೇಲಾದ್ರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯಾ ತಿನ್ನು'ಂತ ಅದನ್ನ ಮರೆಲ್ಲಿಪ್ಪ. ಚುರುಕ್ಕಲ್ಲಿ ಪಾದ್ರಸಬೇಕಾದ್ರೂ ಮಾರಿಸ್ಬಿಡ್ತೀನಿ.

ಅವಧಾನಿ— ಅಯ್ಯೋ ಮಡೆಯಾ. ಇಷ್ಟೇನೇ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೆಲ್ಲಾ. ಮದ್ದೇ ನಡ್ಸೋವಾಗ ನಾನು ಮಾಡೋ ಪ್ರಯೋಗಗಳೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೋ ಆವಾಗಿಳಿಯತ್ತೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಿನಗೊದ್ದು ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ್ಳ ಹೇಳ್ವೇಕೊಂತಿರೋದು. ನಾ ಹೇಳೋ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮಾನಿಸ್ಕೊಂಡು ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸುಬ್ಬು— ಎಲ್ಲಾರ್ಗೂ ತಿಳಿದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿರೋ ವಿಚಾರ ಹೇಳೋದೇನು ಬಿಡಪ್ಪಾ. ಏನಾದ್ರೂ ಹೊಸ್ತಿಚಾರ ಹೇಳಪ್ಪಾ. ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗಳ್ಳೇಲೆ ಹೆಣ್ಣೂ ಗಂಡೂ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಕುಣಿಯತ್ತಂತೆ ನಿಜ್ವೇನಪ್ಪಾ!-ಉ-ಅವತ್ತು ಶೀಬೇಹಣ್ಣು ಜಿಂಡಿನ್ತಾಗಿರತ್ತೆ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿಂತ ಮರುಮಾಡ್ತೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿ ಗುರ್ಯಾಗಿ ಅಮ್ಮ ಹಾಲುಕ್ಸೆದ್ದು-ಈಗಾದ್ರೂ ಹೇಳಪ್ಪಾ.

ಅವಧಾನಿ— (ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ಅಯ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ-ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟೊಂಡು ಏನ್ನಾಡ್ಬೇಕು? ಹೇಳಿದ್ದೊಂದೂ ತಿಳಿಯಲ್ಲ-ಸುಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ವಲ್ಪಾನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದೆ ಹ್ಯಾಗೋ ಸುಬ್ಬು. ಅದಿರಲಿ, ನೀನೇ ಹೇಳು, ನಾವು ದುಡ್ಡು ಮಾಡ್ಬೇಕೊಂತ ನಿಂಗಿಷ್ಟ ಇದ್ಯೋ ಇಲ್ಲೋ?

ಸುಬ್ಬು— ಇಲ್ಲೇ ಇರತೇ! ಸದ್ಯ: ಎಂದು ದುಡ್ಡಾಡಿ ನಂಗೊಂದು ಪವಿತ್ರದುಂಗ್ರ ಮಾಡ್ಬಿಕೊಡ್ತಿಯೋಂತಿದ್ದೀನಿ.

ಅವಧಾನಿ— ಸರಿಹಾಗಾದ್ರೆ-ನೋಡೂ, ಈ ಮದುವೆಗೆ ಯಾರೂ ಜನಾ ಬರೋಹಾಗೇಯಿಲ್ಲ. ವೈದಿಕರಂತೂ ತಲೆನೇ ಇಡೋದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣೊಕ್ಕಿಡೆ ಹೆಣ್ಣು ಅದರ-ಅಣ್ಣ ಇಬ್ಬರನ್ನ ಬಿಟ್ಟ ಮೂರೇವರು ಇಲ್ಲ. ಒಂದೇ ದಿವ್ಯದ ಮದ್ದೇ. ಅದರೈಲೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಶಾಲೆಯಂತೆ-ತಲೆ ಸುತ್ತತ್ತಂತೆ-ಅವಳು ಹಸೇಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚೊತ್ತು ಕೂತುಕೊಳ್ಳೋಹಾಗೆ ಲ್ವಂತೆ-ಧಾರೆಯಾದಮೇಲೆ ರಾಯ್ರೆಬ್ಬರೇ ಕೂರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾನೂ ಮಾಡ್ಬೇಕಾಗತ್ತೋ ಏನೋ? ಆದ್ರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣೆ ವಿಚಾರ್ಡಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೊಂಚ ಮುಷಾರಾಗಿರಬೇಕು. ಸಭಾ ಪೂಜೆಗುತ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳೆಳ್ಳೋದು ನಮ್ಮತನ ಕಾಲ್ದಿಂದ ಬಂದ್ನದ್ದೆ. ಕೇಳು-ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ-ಆಚಾರ್ಯಪೂಜೆ-ಶ್ರೋತ್ವ ಮರ್ಯಾದೆ-ವಿದ್ಯಾದಕ್ಷಿಣೆ-ಮಠಮರ್ಯಾದೆ-ಸ್ಥಳ ಮರ್ಯಾದೆ-ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಹೇಳಿ ನಾನೊಂದೊಂದೂ ಎರೆಡೆರಡೂ ಎಳಿತಾ ಬರ್ತೀನಿ. ದಕ್ಷಿಣೆ ಎಲಡ್ಕೆ ಕೆಳಗಿಟ್ಟ ತಕ್ಷಣಾನೇ ಮಾತಾಡ್ತೆ ಸೊಂಟಕ್ಕೆರಿಸ್ತಾ ೧-ತಿಳಿತೋ-ಏನಾದ್ರೂ ತಪ್ಪಿದೆಯೋ ಚಮ್ಮಾ ಹಾರಸ್ತಿದ್ದೀನಿ ಇನ್ನೂ ಕೇಳು-‘ಕನ್ಯಾವಯಸ್ಕಳು-ಅಷ್ಟವರ್ಷ ಭವೇತ್ಪನ್ಯಂತ ವೇದೋಕ್ತಿಯಿರೋದ್ರಿಂದ ಆಚಾರ ತಪ್ಪಿದಹಾ ಗಾಯ್ತು-ತಮಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿಬೇಕೊಂತ ವೈದಿಕ ಮಹನೀಯರು ಕೆಲವರು ಮಾತಾಡ್ತೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಖಂಡಿತಾ ಸ್ವಾಮಿ’ ಎಂತ ಹೆದರಿ ಅವರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸ್ತೀನೀಂತ

ಮುದುಕನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿ ಒಂದಿನ್ನೂರಾದ್ರೂ ವಸೂಲ್ಯಾಡಬೇಕು ಹುಡುಗ, ನಿನ್ನ ಕೈಲಿ ಇದೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ಮಾತು. ನಾನುಂಟು. ರಾಯರುಂಟು.

ಸುಬ್ಬು— ಹಾಗಾದ್ರೆ ಪವಿತ್ರದುಂಗರ ಮ-ರೀ-ದೇ.....

ಅವಧಾನಿ— ಹೂ ಹೂ, ನಾ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮರೀದೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಡ್ತೀನಿ. ನೀನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕೋನು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನ. ವಾಗತಕ್ಕೋನೂಂತ ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾಪಕ ದಲ್ಲಿರಲಿ ಆ ಅಪ್ಪುಭಟ್ಟ ಮಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪನ್ನ ನೋಡು-ನಿನ್ನಪ್ಪೇ ವಯಸ್ಸು-ಆಗ್ಲೇ ಶ್ರಾದ್ಧಕೂಡ ಮಾಡ್ತಾನೆ. ಅವನ್ನೋಡಿ. ನಿನಗ್ಗಾಚ್ಚಿಯಾಗ್ಬೇಡ್ವೇ. ಹೂ ನಡೀ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು.

ಸುಬ್ಬು— ಅಪ್ಪಾ ಅಪ್ಪಾ, ಎಲ್ಲಾರೂ ಮದ್ದೆ ಮಾಡ್ತೀ. ನಂಗಿ ಯಾವಾಗಪ್ಪಾ ಮಾಡ್ತೀ ?

ಅವಧಾನಿ— ಮಾಡ್ತೀನಪ್ಪಾ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಎಲ್ಲಾ ಆಯ್ತು. ಅದೊಂದು ಬಾಕಿ. ಅದೂ ಆಗಿಹೋದ್ರೆ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ಪೂರೈಸತ್ತೆ. ಬಾ ! ಹೋಗೋಣ.

(ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು)

—————

ದೃಶ್ಯ

[ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನ ಮನೆ ಹಜಾರ. ಹಜಾರದ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಮೇಜು ಕೆಲವು ಕುರ್ಚಿಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅರಾಮಾಸನ. ಗೋಡೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತ್ತಿರಾ. ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಲಿಗೆ ದೇವರ ಪತಗಳೂ. ಗೋಡೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಒಂದು ಬೆಂಚು-ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿದ ಹಾಸಿಗೆ ರಾಶಿ.

ರಾಜು ಅರಾಮಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು 'ಹಿಂದೂ' ಪತ್ರಿಕೆ ಓದುತ್ತಿರುವನು. ಫುಲ್‌ಸೂಟ್ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಗರೇಟ್.

ಬೋರ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವನ ಪೂಸಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿ ಉಜ್ಜುತ್ತಿದ್ದಾನೆ]

ರಾಜು— (ಪೂಸಿನ ಕಾಲು ಬದರಾಯಿಸಿ) ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಜ್ಜೋಕೆ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲವೇನೋ ಮಂಕೇ? ನಾಲ್ಕು ಗೋಳ ಹೊಡೆದರೂ ಇಷ್ಟೇನೆ ನಿನ್ನ ಹಣೆಬರಹ.

ಬೋರ— (ರಾಜುವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಕತ್ತಕಗ್ಗಿಸಿ ಪೂಸ್ ಉಜ್ಜುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸುವನು)

ರಾಜು— ಏನು ಮುಖ ನೋಡ್ತೀ-ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಬಯ್ಯುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀ ಬೊಗಳೂ.

ಬೋರ— (ಕೈತೆಗೆದು ಕಾವಕಾಶವಾಗಿ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ತುಂಡು ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ನಿಮ್ಮ ವಯಸ್ಸೇಟು ನನ್ನೊಡೆಯಾ ?

ರಾಜು— ಯಾಕೋ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿ ?

ಬೋರ— ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿದೆ. ಎತ್ತಿರಾ ಬುದ್ಧಿ.

ರಾಜು— ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕೋ ಐದೋ ಇರಬಹುದು.

ಬೋರ— ನನ್ನ ವಯಸ್ಸೇಟು ಗೊತ್ತಿತ್ತಾ ?

ರಾಜು— ಅರವತ್ತಾಗಿರಬಹುದು.

ಬೋರ— ಅರವತ್ತಾಗಿ-ಅದರ ಮ್ಯಾಕ್ಕೆ ಎಂಟು.

ರಾಜು— ಎಷ್ಟಾದರೇನಂತೆ ?

ಬೋರ— ಏನೂ ಇಲ್ಲ....ಇತ್ಯತ್ಯಾಕು ಎಚ್ಚೋ ಅರವತ್ತೆಂಟು
ಎಚ್ಚೋ ಎಂತಾ ಇಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ರಾಜು— ನಿನ್ನ ಘನ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ನನಗೂ ಏನೋ ಸಂಬಂಧ ?

ಬೋರ— ಈಗಿದ್ದಿದ್ರೆ ನನ್ನ ಇರೇ ಹೈದಂಗಿ ನಲವತ್ತಾಗಿತ್ತು.
ವಯಸ್ಸಿನ ಗೃಪ್ತೀನೂ ಇಲ್ಲೆ ಲಂಕಾದಾನದ ಹನುಮಪ್ಪನ ಅಂಗಿ
ಆರಾಡ್ತೀರಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ.

ರಾಜು— Rascal-ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆ ಬಹಳ ಚುರುಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ
ಕಸೀ ಮಾಡಿಸ್ಬೇಕು.

ಬೋರ— ನನ್ನಾಲ್ಯೆಗಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ-ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ.

ರಾಜು— ಮುಚ್ಚೋ ಬಾಯಿ Boor.

ಬೋರ— (ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತಾ) ಎಸಿಂಗ್ಲೀಸ್ ಕಲ್ತೆ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ....
ಸರಿಯಾಕೆ ಬಯ್ಯೋಕೂ ಬರಾಕೆಲ್ಲ ನಾನಾದರೂ ಎಳೆಕೊಡ್ಲಾ ?

ರಾಜು— Shut up you fool. ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಿದರೆ Sister ಗೆ
ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್ ಮಾಡ್ಬಿಡ್ತೀನಿ

ಬೋರ— ಷಿಷ್ಟರ್-ಅಂಗಂದರೆ ಯಾರಪ್ಪ.

ರಾಜು— ಯಾರೇ-ನಿನ್ನ ಯಜಮಾನಿತಿ-ನನ್ನ ತಂಗಿ.

ಬೋರ— ಒಸ ಅಮ್ಮಾವರೋ ? ಅವರೂ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡೋಕೆ

ಬರಾಕಿಲ್ಲ-ಯಾವಾಗ ನೋಡಲಿ, ದಿಸ್‌ಪಸ್ ಅಂತಿರಾರೆ-ನಿಮ್ಮ ಮಟದಾಗ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸಾಕಿಲ್ವಾ ?

ರಾಜು— ತಿನ್ನೋ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಿ-ಪಾಪ ಬಡವ, ಹೋಗಲಿ ಎಂತಾ ನಾನಿದ್ರೆ ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆ ಜೋರಾಯಿತು.

ಬೋರ— ನೋಡಿ ಬುದ್ದಿ...ಇದು ಜೀತ ಮಾಡೋ ಜೀವ-ಮೈಮುರಿಯ-ಬೈವರು ಸುರಿಯ ದುಡೀತೀನಿ-ರಾಯರು ಒಂದು ತುತ್ತು ಇಟ್ಟು ಹಾಕ್ತಾರೆ. ಇದೇ ದುಡಿಮೆ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೂ ಒಂದು ತುತ್ತು ಇಟ್ಟು ಉಟ್ಟೈತೆ. ದುಡಿಯೋ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ಅಂಜಾಕಿಲ್ಲ ಬುದ್ದಿ....ನಿಮ್ಮಾಗೆ ಕಂಡೋರ ಕೂಳು ತಿಂದ್ಯೊಂಡು ಕಾಲ ಆಕ್ತಾ ರಲ್ಲಾ ಅಂತಾವ್ರಿಗೆ ಬಯ ...

ರಾಜು— (ಕೋಪಗೊಂಡು, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದುಕೊಂಡು) ಲಲಿತಾ-ಲಲಿತಾ (ಎಂದು ಕೂಗುವನು)

(ಲಲಿತಾ ಒಳಗಿನಿಂದ 'ಏನು ರಾಜು' ಎನ್ನುವಳು) ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಬಾ-ಬೇಗ ಬಾ-Please

[ಲಲಿತಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್ ತುಟಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು. ಬೋರ ಅವಳನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುವನು]

ಲಲಿತ— ಏನೋ ರಾಜು-ನಿನ್ನ ಅವಾಂತರ. ನಾನು ಡ್ರೆಸ್ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಕೂಗಾಟವೇ ?

ರಾಜು— ನಾನು ಹೊರಟೆ-ಈಗಲೇ ಹೊರಟೆ-ನಿನಗೆ Good-Bye ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋಣಾಂತ ಕೂಗಿದೆ.

ಲಲಿತ— (ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಹೊರಟೆ ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ? ಯಾಕೆ ?

ರಾಜು— Back to Bangalore. ಇಲ್ಲಿರೋಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಿರಾತ ನನ್ನ ಕಿತ್ತು ತಿಂದುಬಿಡ್ತಾನೆ.

ಲಲಿತ— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಇವನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗ್ತೀಯಾ ? ಬೋರಂಗಿ—ಇದು ದೊಡ್ಡೋರ ಮನೆಲಿರೋ backless brute ಅನ್ನೋದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ.

ರಾಜು— ಆ Brute ನ back ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನ tongue ಉ ; Poniard blade ಉ ; Sting ಉ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾಗಪ್ಪ !

ಲಲಿತ— ಏನಂದ—ಏನಾಯ್ತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳು

ರಾಜು— ಏನಂದನೋ ಅವನನ್ನೇ ಕೇಳು.

ಲಲಿತ— ಏನಾಯ್ತೋ ಬೋರ—ಚಿಕ್ಕಯಜಮಾನ್ಯ ಬಹಳ ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬೋರ— ಯಾರಮ್ಮಣ್ಣೇ ಚಿಕ್ಕ ಯಜಮಾನ್ಯ ? — ಈ ಪ್ಯಾಟಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಯಜಮಾನ್ಯದರೆ ದೇವ್ರೇಗತಿ

ರಾಜು— ಪೇಟೆ ಪಾರಿವಾಳ !

ಲಲಿತ— (ಮೃದುವಾಗಿ) ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇವರೇ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಯಜಮಾನ್ಯವ್ವಾ. ಗಂಗಾಧರವರ ಕಾಲ ಆಗಿಹೋಯ್ತು....

ಬೋರ— ಆ ಮಾತು ಬುಟ್ಟು ಬುಡ್ರವ್ವಾ....ನೀವು ಒಸ ಅಮ್ಮಾವ್ವುದೊಡ್ಡಯ್ಯನೋರು ಲಗ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡವ್ರೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಯಾವೆ ಮಾಡೋದು ನನ್ನ ಧರ್ಮ....ಆದರೆ ಈ ಪ್ಯಾಟಿ ಒಗಿಬ್ಬಿ ಗಳೆಲ್ಲಾ ದಸ್ ಪುಸ್ ಅಂದ್ರೆ ಎಂಗ್ರಮ್ಮಣ್ಣ ಕೇಳೊಂಡಿರೋದು

ರಾಜು— ಪೇಟೆ ಹೋಗೆ ಬತ್ತಿ !!

ಅಲಿತ— ನೀನು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೇಳಿಸ್ತೇನೆ.

ಮೋರ— ಆ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಮಡಗಿಬಿಡ್ರಮ್ಮಣ್ಣೇ...

ಅಲಿತ— (ಕಿರಕಿ) ನಿನ್ನ ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್ ಮಾಡ್ಬಿಡ್ತೀನಿ...

ಮೋರ— ಅದೇನ್ರಮ್ಮಣ್ಣೆ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ಪುಸ್ ಅಂತೀರಿ... ಈ ವಯಸ್ಸು ಅಂಗೇ ಅಂತಿದ್ದ.

ರಾಜು— ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಸಿದರೆ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿರೋದಿಲ್ಲ ನೋಡು.

ಮೋರ— ಏನಪ್ಪಣ್ಣೇ ಮಾಡ್ತೀ....

ಅಲಿತ— ಹೋಗಲಿ ಸುಮ್ಮನಿರೋ ರಾಜು. ...illiterate fool, ಇವನ ಹತ್ರ ನಮಗೇನು ಮಾತು ನಾನೂ ಬರ್ತೀನಿ ನಡೀ— ಆಳು ಕಾಳು ಕೂಡ ಗೌರವ ಕೊಡದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಾನು ತಾನೆ ಇಲ್ಲೇಕೆ ಇರಬೇಕು.

ರಾಜು— Right! ನಡೀ Sister...ಭಾವಾಭಾವಾ
(ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುವನು)

[ಅವನ ಕೂಗಿಗೆ ಗಂಗಾಧರ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಓಡಿ ಬರುವನು. ಅಲಿತ ಒಂದು ಕಡೆ ಅಳುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ.]

ಗಂಗಾಧರ— (ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ರಾಜುವಿಗೆ) ಏನಾಯಿತು ಸಾರ್.
Father ಮನೇಲಿಲ್ಲ. ತೋಟದ ಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. (ಅಲಿತನಿಗೆ)
ಏನಾಯಿತು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ-ಅತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ.

ರಾಜು— ನಿಮಗೆ-ನಿಮ್ಮ ಆಳುಗಳಿಗೆ ತಲೇಲಿ ಬುದ್ಧಿಗಿದ್ದಿ ಇದೆಯೇನಿ.
ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಸೋದ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕೇನು? ಈ
Rascal ಎಷ್ಟು insult ಮಾಡ್ತಾನೆ....

ಗಂಗಾಧರ— ಕ್ಷಮಿಸಿ ಸಾರ್. ಬೋರ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹಳ್ಳಿಯವನು-
ಅವನಿಗೆ ಪೇಟೆ ನಡತೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ರಾಜು — ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಯಜಮಾನ್ಯ ಅಂತಾ Sister ಅಂದ್ರೆ insult
ಮಾಡ್ತಾನೆ ಈ Blackguard - ನೀವೇನ್ರಿ ಈ ಮನೆಗೆ ಚಿಕ್ಕ
ಯಜಮಾನ್ಯ... ಹೇಳ್ತೀ.....

ಬೋರ— (ಕಿರಕಿ) ಔದು ಕಣ್ರೀ... ನನ್ನ ದೊರೇನೇ ಚಿಕ್ಕಯಜ-
ಮಾನ್ಯ ಕಾಣ್ರೀ

ರಾಜು — ಕೇಳಿದಿರಾ Mr. Gangadhar. ನಿಮ್ಮದುರಿನಲ್ಲೇ ಹೀಗೆ.
ಮಾತಾಡೋನು ಹಿಂದೆ ಹೇಗೆ ಮಾತಾಡಿರಬ್ಬೇದು.

ಗಂಗಾಧರ— (ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ) ನನಗೋಸ್ಕರ ಕ್ಷಮಿಸಿ.
ಸಾರ್.

ರಾಜು — ಎನ್ರಿ ಕ್ಷಮಿಸೋದು-ನಾನೂ Sisterಲೂ ಈಗಲೇ
ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ.

ಗಂಗಾಧರ— ಬೇಡ ಸಾರ್. Uncleಗೆ ತಿಳಿದ್ರೆ ಬಹಳ ಕೋಪ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ತಾರೆ ಹೋಗಬೇಡಿಸಾರ್.. ನಿಮ್ಮಮ್ಮಯ್ಯ.

ಬೋರ— (ಗಂಗಾಧರನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು-ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿರುವ ಮುಖ
ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ಬುದ್ದಿ....ಈ ಪ್ಯಾಟೆ ಅಯ್ಯೋರೆ ನೀವಿಂಗೆ
ಸರಣಾಗೋದು ನಾನು ನೋಡ್ಲಾರೆ ನನ್ನೊಡೆಯಾ? ನಿಮ್ಮ
ಮನೆಲಿ ನೀವು ಕಂಡೋರ ಕಾಲು ಇಡ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾ... ..ನಡೀರಿ
ಬುದ್ದಿ... ಈ ಮನೆನೆ ಬ್ಯಾಡ....ನಾನು ಸೌದೆ ಒಡೆದು ಸಂಪಾದಿ.
ಸ್ತೀನಿ... ..ನಿಮ್ಮನ್ನ ಸಾಕ್ಷೀನಿ.....

ಗಂಗಾಧರ— ಬೋರ, ಇವರನ್ನು ನೀನು ನೋಯಿಸಿದರೆ ಧಡೇಗೇ

ಮುಖವಾಗತ್ತೆ. ಇವರೇ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಯಜ
ಮಾನರು-ಈ ತಾಯಿನೇ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮಾನರು. ..ತಪ್ಪಾಯಿತೂಂತ
ಹೇಳಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡವ್ವಾ (ಬೋರ ದಿಟ್ಟಿಸಿನೋಡುವನು) ನನಗೋಸ್ಕರ
ಅಷ್ಟು ಮಾಡು ಬೋರ... ..

ಬೋರ— ನಿನ್ನ ಸಂತೋಸ ಆಗ್ತಿದ್ರೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ ನನ್ನೊಡೆಯಾ
(ಆಡ್ಲ ದಿಡ್ಲದ್ದು) ಬುದ್ದಿ....ಚಿಕ್ಕ ಅಮ್ಮಾವ್ರೆ....ಅಲ್ಬೀ ಮುಂಡೇದು,
ತಿಳಿದೇ ಆಡಿದ್ದು ಕ್ಷಮಿಸಿಬುಡಿ.

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗುವನು)

ಹಾಡು— Poor fellow.

ಗಂಗಾಧರ— ಬೋರನ್ನ ಸಂತೈಸಬೇಕು-Excuse me.

ಬಲಿಕ— (ಗಂಗಾಧರನ ಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ನಗುವಳು)

[ಗಂಗಾಧರ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು. ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು]

ದೃಶ್ಯ ೯.

[ಹಿಂದಿನ ದೃಶ್ಯದಂತೆಯೇ. ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಶುಚಿಯಾಗಿದೆ. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಂಚು, ಹಾಸಿಗೆ ಸುರುಳಿ ಮಾಯವಾಗಿವೆ.

ನಂಜಮ್ಮ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಡಿದು ಅರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅದರಲ್ಲಿನ ಕಣ್ಣು, ಭತ್ತ ತೆಗೆದು ಸಂಕಿಡ್ಡೆಡೆಯೇ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಬೋರ ನೋಡಿ ಓಡಿ ಬರುವನು]

ಬೋರ— ಅಮ್ಮಣ್ಣೇ....ಅಮ್ಮಣ್ಣೇ...

ನಂಜಮ್ಮ— (ಕತ್ತಿ ನೋಡಿ) ಏನಪ್ಪಾ ಬೋರಯ್ಯ ?

ಬೋರ— (ನೇಡ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಭತ್ತದ ಕಾಳುಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಲನ್ನೂ ಅರಿಸಿ) ಇವತ್ತು ಎಡದ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಎದ್ದರಾ ತಾಯಿ.

ನಂಜಮ್ಮ— ಯಾಕೋ ?

ಬೋರ— ತೊಟ್ಟೇಲಿ ಕಸಾ ಹಾಕ್ತೀರಲ್ಲಾ—ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಾವೂ, ಚಿಕ್ಕ ಸಾಯೇಬ್ರಾ ಕಂಡರೆ ರಾಮಾಣ್ಯ ಮಾಡ್ಬಡ್ತಾರೆ

ನಂಜಮ್ಮ— ಒಳ್ಳೇ ಶನಿಗಳು ಗಂಟುಬಿದ್ದವಲ್ಲೋ ಬೋರಾ.

ಬೋರ— ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡ್ತಮ್ಮಣ್ಣೇ. ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿ ಸ್ಕೊಂತ್ರೆ ಇನ್ನದೇ ರಂಪವಾಗ್ತೈತೆ.

ನಂಜಮ್ಮ— ಮನೇಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಗಾಳಿ ಕುಡಿಯೋಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬೋರ— ಗಂಗಾಧರಪ್ಪೋರು.

ನಂಜಮ್ಮ— ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಬಂದಿದ್ದರು— ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬೋರ— ಬುದ್ಧೋರು.

ನಂಜಮ್ಮ— ತೋಟದ ಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬೋರ— (ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಗಾಳಿ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ಎಂಗಿದ್ದ ಮನೆ ಎಂಗಾಗೋಯಿತ್ತವ್ವಾ.

ನಂಜಮ್ಮ— ದೊಡ್ಡಮ್ಮಾವ್ರಿದ್ದಾಗ ಪೂಜೆ, ಪುನಸ್ಕಾರ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೀತಿತ್ತು. ಮಹಾತಾಯಿ-ಇಂಥ ತಂಪು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೆನಿಸಿಕೊಬೇಕು. ದೇಹಿ ಎಂದವರಿಗೆ ನಾಸ್ತಿ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾಗಿದ್ದು-ಹಣೇ ತುಂಬ ಕುಂಕುಮ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟು. — ಅವರು ಹೋದ್ದೇ ಹೋದ್ದು ಈ ಮನೆಗೆ ಕಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ನೋಡು.

ಬೋರ— ಅಲ್ಪಮ್ಮಣ್ಣೇ....ಅಂಥ ಮಾತಾಯಿ ಕೈ ಇಡ್ತು, ಈಗ ಈ ಪರಂಗಿ ತುಪಾಕಿ ಕೈ ಇಡ್ತೋಕೆ ದೊಡ್ಡ ಬುದ್ಧೋರಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಎಂಗೆ ಬಂತ್ರಮ್ಮಣ್ಣೇ....ಈ ಕೊಡ್ಲಿತಾವ ಅಯ್ಯೋರು ನಿಜವಾಗಿ ಸಂಸಾರಾ ಮಾಡ್ತಾರಾ.....ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ಅಣ್ಣಂಗೆ ಅಚ್ಚೊಟ್ಟು 'ನಡೀ ಬೆಂಗ್ಕೂರಿಗೆ ಒಲ್ಲೋಣ' ಅಂತಾರೆ.....ದೊಡ್ಡೋರ ಮಾತು ನಂಗ್ಯಾಕೆ ಅನ್ನಿ.. ..ಆದ್ರೆ ಒದುಕಿ ಬಾಳಿದ ಮನೆ ಮುರ್ದು ಬೀಳೋದು ನೋಡೋಕೆ ಆಯ್ಕಿಲ್ಲಮ್ಮಣ್ಣೇ....

ನಂಜಮ್ಮ— ಪಾಪ, ದೊಡ್ಡ ರಾಯರಿಗೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಕಣೋ. ಯಾವಾಗ ನೋಡಲಿ ಏನೋ ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇರ್ತಾರೆ.

ಬೋರ— ತನ್ನೈಲಿ ತಾವೇ ಕಣ್ ಚುಚ್ಚೊಂಡು ನೋವಾಯಿತಂತ ಅತ್ತೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡೋಕೆ ಆಯಿತ್ತೈತ್ತವ್ವಾ.

ನಂಜಮ್ಮ— ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಗಂಗಾಧರಪ್ಪನಿಗೆ ತುಂಬ ಕಷ್ಟ ನೋಡು.

ಬೋರ— ಅದ್ಯಾಕೆ ಎಲ್ಲರವ್ವಾ. ದೊರೆನುಗ ಇದ್ದಾಗಿದ್ದ ದಣಿ, ಆ ಚಿಕ್ಕ ಯಜಮಾನಾಂತ ಕರೊಳ್ಳೋ ರಾಜಪ್ಪಂಗೆ ಬಗ್ಗಿ ನಡೊದ ನೋಡಿದ್ರೆ ಕಳ್ಳ ಕಿತ್ತು ಬತ್ತೈತ್ರವ್ವಾ. ಈ ಮನೇನೆ ಬೇಡ ನಡೀರಿ ಬುದ್ದಿ ಓಗೋಣ-ಜೀವಣ ಎಂಗೋ ಆಗ್ತೈತೆ ಎಂತಾ ನಾನು ಎಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬುದ್ದೋರು 'ಅಂಗಲ್ಲ ಬೋರ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಓದರೆ ಅವರಿಗ್ಯಾರು ದಿಕ್ಕು. ನಾಳೆ ಅವರೆ ಕಾಯಿಲೆ ಕಸಾಲೆ ಆದ್ರೆ ನೊಡೊಳ್ಳೋರು ಯಾರು? ಇಂಥ ಸಮಯದಾಗ ನಾನು ಓಗಿಬಿಟ್ಟಿ ಜನ ಎನಂತಾರೆ' ಎಂದರು.

ನಂಜಮ್ಮ— ಒಳ್ಳೆ ತಾಯಿ ಮಗನಪ್ಪಾ. ಆ ತಾಯಿ ಗುಣವೇ ಮಗನನ್ನ ಕಾಪಾಡಬೇಕು.

ಬೋರ— ನಡೀರವ್ವಾ-ಅಡಿಗೆ ನೋಡೊಳ್ಳಿ. ಇಂಗೆ ನಾವು ಅಷ್ಟಿ ಹೊಡೀತರೋದ ಬುದ್ದೋರು ನೋಡಿದ್ರೆ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂತಾರೆ.

ನಂಜಮ್ಮ— ಕಾಪಿಬೀಜ ತಂದೆಯೇನೋ?

ಬೋರ— ಇಲ್ವಲ್ವವ್ವಾ-ಮರು ಬಿಟ್ಟಿ.

ನಂಜಮ್ಮ— ಹೋಗು-ಬೇಗ ತೊಗೊಂಡು ಬಾ. ಅಮ್ಮಾವರು ಗಾಳಿಸಂಚಾರ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಮನೆ ಹೊಸಲು ತುಳೀವಾಗ್ಲೇ ಕಾಪಿ-ಕಾಪಿ ಅಂತ ಅರಚ್ಚೊತಾರೆ.

ಬೋರ— ಇನ್ನೇನ್ರವ್ವಾ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸ-ಕಾಪಿ ಕುಡೊದ್ದು, ವಸಾ ಪುಸಾ ಇಂಗ್ಲೀಸ್ ಮಾತಾಡೊದ್ದು- (ಹೋಗುವನು)

ನಂಜಮ್ಮ— ಖರ್ಮ-ಖರ್ಮ-ಇದೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಖರ್ಮ
(ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು)

ದೃಶ್ಯ ೧೦

ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹ. ಮೇಜಿನಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳೂ, ಒಂದು ಕನ್ನಡಿಯೂ ಇವೆ. ಕೋಣೆಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಮಂಚ, ಹಾಸಿಗೆ. ಶೇಷಗಿರಿರಾಯ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಮಿಸೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ 'ನೀರೇಜ ಗಂಧಿಯೆ ಮುಖ ನೀರೇಜ ವದನವಾ-ಮಾರಾ ತೋರು ಬೇಗನೆ' ಹಾಡು ಕ. ರುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು. ತೆರೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು)

ಶೇಷಗಿರಿರಾಯ— ಎಷ್ಟಾದ್ರೂ ಪೂರ್ವದ ಮೈಕಟ್ಟು, ದೇಹಗುಣ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಮಿಸೆಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕ್ಪೊಂಡ ತಕ್ಷಣಾನೆ ನಿಜವಾದ ಕರಿಮಿಸೆ ತಲೆಮೇಲೆ ಹೂಡಿದಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಯ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತು. ಈ ಕಾಲ್ದಲ್ಲಿ ಏನಾಗೋದಿಲ್ಲ! ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ದೆಲ್ಲು ಕೂಡ ಹೀಗಿರೋದಿಲ್ಲ! ಶಹಭಾಸ್! ಮದುವೆನ ಆಯ್ತು ಅನ್ನಿಸ್ತಿಟ್ಟೆ- ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಪಗಳಿಗವಕಾಶಕೊಡ್ತಿಲ್ಲ — ಹಾಸ್ಯಮಾಡಾರೂಂತ ಜನಾನೂ ಕರಿಸ್ತಿಲ್ಲ-ವ್ಲೇಗ್ನಿಂದ ಜನ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ದೇ ಅನುಕೂಲವಾಯ್ತು. ಜನದ ಗಲಾಟೆಯೆ ಇಲ್ಲ. ಹೆಂಡ್ತಿನ ಮನೆಗೆ ಕರೊಂಡೇ ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟೆ! ಎಂಥಾ ಮುದ್ದಾದ ಮುಖ, ಕಾಳಿದಾಸಾದಿ-ಕವಿಗಳ್ವರ್ಣಿಸೋಹಾಗಿ ಏನು ತುಟಿ, ಏನು ಎಳೆನಗು, ಏನು ನಡೆ, ಏನು ಬೆಡಗು-ಆದ್ರೆ ನನ್ನೆರಳು ನೋಡಿದ್ರೇ ಓಟ ಹೋಡಿತಾಳೆ. ಪಾಪ, ನಾಚಿಕೆ! ಈ ಕಾಲ್ದಲ್ಲಿ ಇಂಥಾ ವಿದ್ಯಾವತಿಯಾದ ಹೆಂಡ್ತೀ ನನಗ್ಗಿಕ್ಕೆಕೂಂದ್ರೆ ನಾನೆಷ್ಟದೃಷ್ಟ ಮಾಡ್ಬೇಕು. ಅವಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು-ಆದ್ರಿಂದ ಮನಸ್ಸೇನೋ ಭಯವೇ! ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕೋಳು-ಸ್ವರದ್ರೂಪಿ-ವಿದ್ಯಾವತಿ-ರಸಿಕಳು-ನಾನೋ ಶುದ್ಧ ಮುದಿಯ (ಯೋಚಿಸಿ) ಇರಲಿ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸ್ಕೊಂಡು ನನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸೋಹಾಗಿ ಮಾಡೋಶಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲೆ? ಮೊದಲೊಂದ್ನಾ ಲಕ್ಕು ದಿನ ಕೊಂಚ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಆಡ್ತಾಳೊ ಏನೋ? ಅಡ್ಕೊಳ್ಳಿ ಪಾಪ! ಮೊದಲೇ ನಾನಷ್ಟು ಬಿರುಸಾಗಿರಬಾರದು.

ಕೈಗೆ ಬಂದಿರೋ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಗ್ಬರ್ದೇ ಹೋದೀತು. ಆಮೇಲಾ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಸರ್ಯೋಗ್ರಾಳೆ. ಸಂಸಾರ ತಾಪತ್ರಯ ತಲೆ ಗಂಟೊಂದ್ರೆ ಎಂಧಾವರಾದ್ರೂ ಸರಿಹೋಗ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಪಾಪ, ಇವಳೇನು ?-ಬಂದ್ಕಷ್ಟಾನೆಲ್ಲಾ ನಿಭಾಯಿಸ್ಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಮದ್ದೇ ಮಾಡ್ಬೇಬಿಟ್ಟಲ್ಲಾ ಆ ಅವಧಾನಿ-ಅವನ ಧೈರ್ಯ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ರೂ ಸಾಲ್ದು. ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕನು ದೇವರೇ ಸರಿ (ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ) ಅಗೋ ಅಗೋ ನನ್ನ ಹಂಸಾ ಬರೆಯಿದೆ. ಆಹಾ, ಹಂಸನೇ ಸರಿ. ಅದೇನ್ನಳಕಾಟ, ಅದೇನಾವಯ್ಯಾರ. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರೋ ರಂಭೇನ ಮಾರಸ್ತಾಳೆ ನನ್ನ ಲಲಿತೆ ! ಇರಲಿ-ನಾನಿಲ್ಲೇ ಮರೇಲ್ಲಿಂತಿದ್ದು ಅವಳಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಕೇಳ್ತೀನಿ.

(ನಿಷ್ಕ್ರಮ-ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕ ವನಿತಾ ವೇಷಧಾರಣೆ ಲಲಿತೆಯಪ್ರವೇಶ
ಕೈಯಲ್ಲಿಂದು ಪುಸ್ತಕ-ಒಂದು ದೀಪಣಿಗೆ ಇದೆ)

ಲಲಿತೆ— (ಕರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ಏನು ಶಬ್ದ, ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ ! ಈ ಹಾಳ್ಮನೇಲಿ ಒಂದು Fan ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ Hostel ಎಷ್ಟೋ ಜಿನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಆಡ್ಕೊಂಡು, ಹಾಡ್ಕೊಂಡು, ಮನಸ್ಸಂದಾಗಷ್ಟು ಓಡ್ಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೇ Merry bird ಇದ್ದ ಹಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನಾಳು Brother ಈ matrimony ಗೆ ತಂದು ಸಿಕ್ಕಿ ನನ್ನ career ಎಲ್ಲ ಹಾಳ್ಮಾಡಿದ. ಅವನೊಬ್ಬ foresight ಇಲ್ಲ ಶುದ್ಧ Fool. ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಹಲ್ಕಟ್ಟಿಸ್ಕೊಂಡಿರೋ ಈ ಮುದಿಗೂಬೆಗೇ ನನ್ನಟ್ಟಬೇಕೇ ? (ಕ್ಷಣಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿ, ಅಳುವನ್ನಂಥನುಸುತ್ತಾ) ಹಾಳು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರದು. ನಮಗೆ Bondage ತಪ್ಪೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ-aspire ಮಾಡೋ Liberty ಬರೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಕ್ಕು ಹುಟ್ಟಿದ್ರೆ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಕಿ ಭಾವಿಲಾದ್ರೂ ಹಾಕ್ಪಾರ್ದೇ. ಹೀಗೆ ಮುದಿಗೊಡ್ಡುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದ್ದೇಮಾಡಿ ನಮ್ಮ Life ನ ruin ಮಾಡೋಕೆಂತ—

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಅಕ್ಕಿಗತ) ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪನೇ, ಸುಮ್ಮನುಮ್ಮ ಕಣ್ಣು
ಲೀರು ತಂದ್ವೋತಾಳಲ್ಲಾ—ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ನನ್ನ ಮುದಿಗೂಬೆ
ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟು. ಪುರುಷಾಯಿತೂಂತ ಕಾಣತ್ತೆ.

ಲಲಿತ— ಸರಿ, ಇನ್ನೇಲೆ ದುಡಿ ಅಂತಾ ಹೇಳ್ತಾರೋ ಏನೋ? ಈ
ಮುದಿ ಮಂಗಳಿಗೆ Love ಅಂದ್ರೇನು ಅದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. Western
Education ಪಡದ್ದೇಲೆ ಈ niggers ನ ಮದ್ದೇ ಮಾಡ್ಬೊ
ಳ್ಳೋದು ಶುದ್ಧ disgraceful. England ಗೆ ಹೊರಟು
ಹೋಗೋಣಂತ foreign scholarship ಗೆ try ಮಾಡ್ಬಿದ್ದೆ.
Competition ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದೂ ತಪ್ಪಿಹೋಯ್ತು. ಈ communal
squabbles ನಲ್ಲಿ merit ಗೆ recognition ಸಿಕ್ಕುತ್ತೇ ?

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಅಕ್ಕಿಗತ) ಅಬ್ಬಬ್ಬ, ಏನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವು ?
ನಮ್ಮೇಶ, ನಮ್ಮ ಜನಾಂದ್ರೆ ಇವಳ್ಳೆಷ್ಟು ಅಸಡ್ಡಿ. ಅದಕ್ಕೇ ಹೆಂಗ್ಸರಿಗೆ
ಹಾಳು ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳಿಸ್ಪಾರದು ಅನ್ನೋದು. Love ಅಂತೆ, Love-
making ಅಂತೆ ! Love ಮಾಡೋದೊಂದ್ರೆ ಹ್ಯಾಗೋ ಏನೋ ?
ನಂಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು English ಬರದು. ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಓದ್ಬೊಂ
ಡಾದ್ರೂ ತಿಳೊಂಡಿರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹ್ಯಾಗಾದ್ರೂ ಅವಳ್ಳನಸ್ಸು
ಇಂಗ್ಲೆಂಡು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದ್ದೆ ನಾನೇ ಧನ್ಯ ! ಮಾತಾಡ್ಬಿ
ನೋಡ್ಬೀನಿ (ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಲಲಿತ ಪುಸ್ತಕ
ವನ್ನೊದುವಂತೆ ನಟಿಸುವಳು. ಶೇಷಗಿರಿಯು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಣ್ಣು
ಮುಚ್ಚುವನು)

ಲಲಿತ— (ಕುಪಿತಳಾಗಿ) ಏನಿದು, mannerlessness ! concentra-
tion ನಿಂದ Study ಮಾಡ್ತಾಯಿದ್ರೆ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣು
ಚ್ಚೋದು ! ಇದೇನು ? ಕಣ್ಣಾಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಟ ಕೆಟ್ಟು
ಹೋಯ್ತೇನು ?

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಅಕ್ಕಿಗತ) (ಅಕ್ಕಿಗತ) Mannerlessness—Study—

ಮಕ್ಕಳೂ-ಅಬ್ಬಾ-ಪ್ಲಮಿಸು ಪ್ರಿಯೆ ! ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದಪರಾಧಾನ
ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಾಡಿ.

ಲಲಿತ — Repeat ಮಾಡೋಕೇನಿದು Grammar School
ಯೇನು ? ಮನೇನೇನು Dramatic stage ಮಾಡ್ತೀರೋ
ಹ್ಯಾಗೆ ? ' ಪ್ರಿಯೇ, ನಾಯಕೇ, ಮಧುರ ವೇಣೀ, ಪನ್ನಗವಾಣೀ,
ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಾಡಿ ಮನ್ನಿಸೂಂತ' ಕೇಳೋಕೆ—ಪ್ರಿಯ ! ಪ್ರಿಯ !
ಮನ್ನಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶೇಷಗಿರಿ — ಕೋಪಮಾಡ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಹ್ಯಾಗಾಗ್ತೆ ? ಮದುವೆ
ಯಾಗನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂರು ದಿವ್ವನಾಗಿಲ್ಲ ! ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ
ನಿನ್ನದ್ದಕ್ಕೂ ಹಣಾಸುರ್ದಿದ್ದೀನಿ, ನೀನೆಷ್ಟಾದರೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ-
ನಾನೆಷ್ಟಾದರೂ ನಿನ್ನ ಗಂಡ-ಕೋಪಮಾಡ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಏನು
ಪ್ರಯೋಜ್ಞ ಹೇಳು ?

ಲಲಿತ — ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡ್ಕೊಂಡಾಕ್ಷಣ ನಾನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ
ಯಾಗ್ಗೊಗ್ಗಿಟ್ಟೋ ? ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಮಾರ್ಕೊಂಡ
ಹಾಗಾಯ್ತೋ—Horrible ! ವಯಸ್ಸಾದ್ರೂ ನಿಮಗ್ಗುದ್ದಿ
ಯಾತಕ್ಕರಲಿಲ್ವೋ ? ನೋಡಿದ್ರೆ ನಮ್ಮಜ್ಜ ಇದ್ದಾಿಗಿದ್ದೀರಿ,
ಹೆಂಡ್ತೀಂತ ಕರ್ಕೊಕೆ ನಾಚ್ಕೆಯಾಗೋದಿಲ್ಲೇನೋ ? ಧೂ
ನಿಮ್ಮ ಬಾಳೇ !

ಶೇಷಗಿರಿ — (ಚಕಿತನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ) ಒಳ್ಳೇ ಮಾರಿಯೇ ಗಂಟು
ಬಿದ್ದಹಾಗಾಯ್ತೇ ! ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರಕೊಡ್ಬಾರ್ರು.
ಇರಲಿ, ಕೊಂಚ ಜಬರ್ದಸ್ತುಮಾಡಿ ಬೆದರಿಪ್ತೇನೆ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಲೇ,
ಏನಿದು ಅವೇಶ ! ಒಳ್ಳೇ ಮಾತ್ಸಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ತಾಯಿದ್ರೆ ಹಾಗೇ. ಬಹಳ
ಕೊಬ್ಬಹೋಗಿದಿ ಹುಷಾರ್—

ಲಲಿತ — (ಕುಣಿಸ್ತ ಸ್ಥಳದಿಂದಿದ್ದು) ಲೇ, ಲೇ, ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ ! Brutish!

ಮಾತಾಡ್ಕೊವಾಗ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಂಚಾನೂಯಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡ್ತೀ ಯಂದ್ರೇನು ನಿಮ್ಮನೆ ಕರೂ ಕಟ್ಟಾಕೋ ಗೂಟಾಂತ ತಿಳ್ಕೊಂಡ್ಕೋ ಹ್ಯಾಗೆ? ಮಾತಾಡ್ಕೊವಾಗ ವೈಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ. ಅಡಿದ್ಕೊತ್ತ್ withdraw ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಈಕ್ಷಣ apology ಕೇಳ್ಕೊಳ್ಳಿ

ಶೇಷಗಿರಿ - ಏನುಏನು! withdraw ಮಾಡ್ಕೊಂಡು apology ಕೇಳ್ಕೊಬೇಕೋ? ಅಸಾಧ್ಯಃ (ಆತ್ಮಗತ) apology ಅಂದ್ರೇನೋ ಸರಿಹೋಯಿತು withdraw ಅಂದ್ರೇನು? ಹಾಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರ್ದೇಯಿರೋದು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಒಂದಿದೆ

ಲಲಿತ - ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಾನು ಹೊರಟೆ Good-Bye (ಎಂದು ಹೊರಡಲು ಧುಕ್ಕಳಾಗುವಳು)

ಶೇಷಗಿರಿ - (ಆತ್ಮಗತ) ಬಹಳ ಹಣಸುರು ಕೊಂಡ ಹೆಂಡ್ತಿಯಿದ್ದು ಮೊದಲ್ಕೊದಲು ನಾನೊಬ್ಬಿಷ್ಟೆ ಮಾಡ್ಕೊಬಾಗಿ ಐಲ್‌ಫೇಲ್. ಆಮೇಲೆ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಸರಿಹೋಗ್ತಾಕೆ ಇನ್ನೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಪಿತ್ಲ ಇಳಿದಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಸಡಲ ಬಿಡ್ತೀನಿ (ಪ್ರಕಾಶ) ನನ್ನ ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ! ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಹೋಗಬೇಡ-apology ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. Withdraw ಕೇಳ್ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ - ಇನ್ನೂ ಏನು ಮಾಡ್ಕಿ ಹೇಳು

ಲಲಿತ - (ಆತ್ಮಗತ-ಸುಹಾಸಿತಳಾಗಿ) ಒಳ್ಳೇ Romantic Husband. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಹಿತರಾದೋರ ಪಾಡೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟೇತಾನೆ. ಹೆಂಡ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದೆಲಸ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು, ಹಾಕಿದ ಹಿಟ್ಟು ತಿನ್ನೊಂಡು, ಅವಳ ಮುದ್ದು ಮುಖ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರೋದು. ಇವರ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡಕೂಡದು (ಪ್ರಕಾಶ) ನೀವು ನನ್ನ ಮುಖ ಇನ್ನೊಂದುವಾರ ನೋಡಕೂಡದು. ನನ್ನ ರೂಮಿಗೆ ಬರಕೂಡದು. ನನ್ನ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡ್ಕೊಡದು. ಇದೇನೂ

ಹೊಸ ವ್ರತವಲ್ಲ-ರಾಜಪೂತ ಹೆಂಗಸೆಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತಿದ್ದ್ರಂತೆ
History ಹೇಳಿದೆ.

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಆತ್ಮಗತ) ಇದೇನ್ಪಂತಪ್ಪಾ ಹೊಸ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ !
ಇವಳನ್ನ ಮದುವೆಯಾದ್ದು ಈ ಸುಖಕ್ಕಾಗೀನೇ ! ಹಾಳವಧಾನಿ
ನೋಸಮಾಡಿದ್ದೇ-ಈ ಚಂಡಾಲಿನ ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಂತಾ ಅಂದು.
ನಾಲಗೆ ಅಪವಿತ್ರ ಮಾಡ್ಕೊಂಡ್ಕಲ್ಲಾ-History ಅಂತೆ Geo-
graphy ಯಂತೆ.

ಲಲಿತ— ಏನೊಬ್ಬರೇ ಗೊಣೆಗೊತ್ತೀರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗ ಮಾತಾಡೋ
ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಿತ್ತೇನು ? ನಿಮ್ಮಧಾ ಗಂಡ್ನರಿಂ ತಲೂ
ನನ್ನಂಥಾ ಹೆಂಗಸೇ ಮೇಲು ಎಷ್ಟೋ Stright forward
ಆಗಿರ್ತೀವಿ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಲೇ, ಎಲೇ, ಇದೇನು ನಿನ್ನಾರ್ಭಟ. ನೀನೇನು
ಹೆಂಗಸೋ ರಾಕ್ಷಸಿಯೋ ? ನಿನ್ನ condition ಪಂಡೀಷನ್ ನನ್ನ
ಕೈಲಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಡಿದ್ರೆ ಮನೆಯಿಂದ ಕತ್ತುಹಿಡಿದು
ನೂಕಸ್ತೀನಿ ನೋಡು. ಏನು ! ಯಾರೊಂತ ತಿಳ್ಕೊಂಡೆ ?
ಪಾಪಾಂತ ಸುಮ್ಮಿದ್ರೆ ಹೀಗೇ ! ಊ ! ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಲ್ಲೆ
ಎಲ್ಲೋ ಬಿದ್ದಿದ್ದದ್ದು ಕರೊಂಬಂದು ಮನೆಯಜಮಾನಿತಿ
ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಉಪಕಾರ ? ಮದ್ದೆಯಾಗೋವಾಗ ಎಷ್ಟು
ದೈನ್ಯ-ಆ ನಿಮ್ಮಣ್ಣಾ ಅನಿಸ್ಕೊಂಡ ಆ ಪೋರ ನನ್ನ ಕಾಲು
ಹಿಡ್ಕೊಂಡೇ-ಈಗ ಬಂತಲ್ವೆ ನಿನಗೆ ಪರಂಗಿಯೋರ ವೊಗರು.

ಲಲಿತ— ಹಾಗೋ-ನೀವೂ ನಮ್ಮಣ್ಣಾನೂ ಸೇರಿ ನನಗೋಸಾಮಾಡಿ,
ನನ್ನಲೆಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಎತ್ತಿಹಾಕೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೀರೋ-
ತಡೀರಿ ತಕ್ಕದ್ದಾಡಿಸ್ತೀನೆ. ನಂಗೇನು ಭಯ. ಊರೆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ
ರಂವ ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಮೂರ್ಛಾಳು ಉಪ್ಪು ಹುಟ್ಟದ್ದಾಗಿ
ಮಾಡ್ತೀಯಿದ್ರೆ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಲಲಿತಾ ಅಲ್ಲ. High court ವರೆಗೆ

ಹೋದ್ರೂಸರೈ ! ನೀವು ಮಾಡಿದ್ದೆನಕ್ಕೊಂದು ಮನೆ ಮನೆಗೂ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆ ತೋಗೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಹಾಗಾದ್ದೇಯಿದ್ರೆ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಮಗಳೇ ನಾನು, ಲಲಿತಾದ್ರೇನು ಕೈಲಾಗದ village girl ಅಂತಾ ತಿಳಿಸ್ಕೊಂಡ್ರೋ ? ನೋಡೋರಂತೆ ಹಟ- ನೀವು ಗೆಲ್ತೀರೋ ನಾನು ಗೆಲ್ತೀನೋ.

ತೇಷಗಿರಿ— (ಆತ್ಮಗತ) ಅಯ್ಯೋ, ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೇ ಬಂತಲ್ಲ. ಬೀದಿಲೋಗೋ ಮಾರಮ್ಮನ್ನ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮನೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಹಾಗಾಯ್ತಲ್ಲ ! ಶೇಷಗಿರಿಯನ ದರ್ಪ, ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಮರ್ಯಾದೆ, ನಂಟರಿಷ್ಟರಲ್ಲಿದ್ದ ಗೌರವ, ಎಲ್ಲಾ ಇವತ್ತಿಂದ ಭಸ್ಮವಾದ ಪಾಗೇ ಸರಿ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಊರಿಗೆ ಜನಾ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದ್ರಿಂದ ಈ ಮಾತು ಯಾರಿಗೂ ಕೇಳಿಸ್ತಿಲ್ಲ ಅಯ್ಯೋ ! ಈ ಹಾಳು ಮದುವೆ ಯಾತಗ್ತಾನೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡ್ನೋ ? ದೇವರೇ. ಯಾಕಪ್ಪಾ ನನಗೇ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟೆ ? ಉಪಾಯ ಮಾಡ ಬೇಕು (ಪ್ರಕಾರ) ಎಲೇ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಿತ್ತೀ-ಹಾಗನ್ನಾರದಷ್ಟೇ-
"Madam ಸಾಹೇಬರೇ, ನಿಮ್ಮ ದಮ್ಮಯ್ಯ. ದೊಡ್ಡನಸ್ಸಾಡಿ ನನ್ನ ಮಾನ ಕಾಪಾಡಿ. ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ನಾನೀ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಕಳೆದು ಸಾಯೋಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ತಾವೇನೋಳಿದ್ದೂ ಮಾಡ್ತೀನೆ, ಏನು ಕೇಳಿದರೂ ಕೊಡ್ತೀನೆ. ತಮಗೆ ದೇವರು ಒಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ದೇವರು ಯಾವದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಅಲಿತ— 'ತಾವೇನೋಳಿದ್ದೂ ಮಾಡ್ತೀನೆ-ಏನು ಕೇಳಿದರೂ ಕೊಡ್ತೀನೆ' ಎಂದದ್ದು ನಿಜವೋ ?

ತೇಷಗಿರಿ - ನಿಜ-ನಂಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋದು ಬರೋದಿಲ್ಲ.

ಲಲಿತ— ಹಂಚ್ಚಂದ್ರನ ಹಾಗೆ ಸತ್ಯಾನೇ ಹೇಳಿ, ಸುಳ್ಳು ಜಾತಕ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿಸಿ ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾದರೇನೋ ?

ಶೇಷಗಿರಿ— ಅದ್ದು ಕಂಟ್ರೊಂಡೇನು ಮಾತು. ನಿಂಗೇನು ಆಗ್ಬೇಕು ಹೇಳು.

ಲಲಿತ— ಈ ಮನೇನೆಲ್ಲಾ remodel ಮಾಡಿ, ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ಮಾಡಿಸ್ಬೇಕು

ಶೇಷಗಿರಿ — ಆಗಬಹುದು

ಲಲಿತ - ಮನೇನ furnish ಮಾಡಿಸ್ಬೇಕು.

ಶೇಷಗಿರಿ — Punish ಮಾಡಿಸೋಣ

ಲಲಿತ— Punish ಅಲ್ಲ—furnish.

ಶೇಷಗಿರಿ — ಅದೇ-ಅದೇ ಮಾಡಿಸೋಣ.

ಲಲಿತ— ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ-ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೀರೆಕುಪ್ಪು ಇಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಜಾಜೆಟ್ ಸೀರೆ, ಎಂಟು ಸಿಲ್ಕ್‌ಪೀಸು ಬೇಕು.

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಉಗುಳು ನುಂಗುತ್ತಾ) ನಾಲ್ಕು ಸೀರೆ, ಎಂಟು ಸಿಲ್ಕೇ....
(ಏವಕಾಶವಾಗಿ) ಆಗಲಿ.

ಲಲಿತ— ಯಾಕೆ ಅನುಮಾನಿಸ್ತೀರಿ-ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಛೇ! ಛೇ! ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಏನು? ಒಟ್ಟಿಗೆ ತೊಗೊಂಡರೆ ಹುಳು ಹುಪ್ಪಟ ಹೊಡೆಯತ್ತೇನೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆ.

ಲಲಿತ— ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ತೇನೆ. D. D. T. powder ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ-ಹಾಗೇ ನಂಗೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಪೊಡರು, ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್‌ನು, ಸ್ನೋ ಬೇಕು.

ಶೇಷಗಿರಿ— D. D. T. powder ತರೋಣ-ಹಾಗೇ ಸ್ನೋನೂ !

ಲಲಿತ— ಅಯ್ಯೋ-ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಾನೇನು ಮಾಡ್ಲಿ-
D. D. T. ಹುಳು ಸಾಯಿಸೋ ಪಾಡರು.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಮುಖ ಬೆಳಗಿಸೋ ಪೌಡರ್ ಬೇರೆ ಇದೆಯೋ ?

ಲಲಿತ— ಇದೆ-ಅದರ ಹೆಸರು Evening in Paris.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಆಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇತಾನೆ.

ಲಲಿತ— ಅಷ್ಟೇಅಲ್ಲ-ನಂಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ pocket money ಇನ್ನೂರು
ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು-ನನ್ನ ಮೇಲುಖರ್ಚಿಗೆ

ಶೇಷಗಿರಿ— ನಾನೇ ಇದ್ದೀನಲ್ಲಾ. ನೀನು ಏನು ಕೇಳಿದರೂ ತಂದು
ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಲಲಿತ— ತೆಗೆದರಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ meanness ಮತ್ತೆ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಮಿಾನುನೇಸು ಅಂದರೇನೇ ?

ಲಲಿತ— ಅದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದ-ಲೋಭಾಂತ ಅರ್ಥ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಅದೂ ಆಗಬಹುದು. ಮುಗಿತು ತಾನೆ.

ಲಲಿತ— ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮಣ್ಣ ರಾಜೂ-Higher Studiesಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ
ಹೋಗಬೇಕಂತಿದ್ದಾನೆ-ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕೊಡಬೇಕು-
ನಿಮಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಾಂದ್ರೆ ಏನೂ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಲ್ಲ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ನನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬರೀ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಳೆತೀನೀಂತ
ತಿಳ್ಳೊಂಡಿದ್ದೀಯೇನು ? ಅಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ನಾನೆಲ್ಲಿಂದ ತರಲಿ ?

ಲಲಿತ— ಅದು ನಂಗೇನುಗೊತ್ತು. ಆ ಹಳೇ ಟ್ರಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳಕಲು-
ನೋಟು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ ಅದನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆರಿ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಅದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋವಿಷಯ. ತಟಕ್ಕನೆ ಜವಾಬು
ಕೊಡೋದಿಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ.

ಲಲಿತ— ನಾಳೆ ತನಕಾ ಟೈಮ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆಗಲ್ಲ ಅಂತಾ.
ನೀನಂದರೆ ನಾನು ನಾಳೆಯೇ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟೆ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ನೀನೇನು ಹೆಣ್ಣೋ ಹೆಮ್ಮಾರಿಯೋ ?

ಲಲಿತ— You brute-how dare you talk like that.

[ಕೋಪದಿಂದ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವಳು]

ಶೇಷಗಿರಿ— (ಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿ, ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತು).
ಅಯ್ಯೋ ಭಗವಂತಾ-ಎನು ಗ್ರಹಚಾರ ತಂದೆಯಪ್ಪಾ (ಎನ್ನುವನು).
(ತರೆ ಬೀಳುವುದು)

—————

ದೃಶ್ಯ ೧೦.

[ಅದೇ ಊರಿನ ಒಂದು ಬೀದಿ. ಕಿಟ್ಟಿ, ರಾಜು, ಗಂಗಾಧರ ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು]

ಗಂಗಾಧರ— ಕಿಟ್ಟಿ, ಈ ನಾಟಕದ ಭರತವಾಕ್ಯ ಯಾವಾಗಯ್ಯಾ ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ನಾಟಕದ ಬೀಜ, ಬಿಂದು ಆಯ್ತು—ಈಗ ಪತಾಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ.
—ಯಾಕೆ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲ್ಲಾ.

ಗಂಗಾಧರ— ಅವರು ಪಡತಿರೋ ಕಷ್ಟ ನೋಡಲಾರೆ ಕಿಟ್ಟಿ—ರಾಜೂ, ಮಾಧೂ ಅವರನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಏನಾಯಿತು recent developments ?

ರಾಜು — (ನಗುತ್ತಾ) Dear sister ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ Pocket money-ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸ ಕೇಳಿದಳು—ರಾಯರು O. K. ಎಂದರು. ಅಮೇಲೆ ನನ್ನ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಕಳಿಸೋಕೆ ೧೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಿದಳು. ನೊದಲು ರಾಯರು ಸಿಡಗುಟ್ಟಿದರಂತೆ—ಅಮೇಲೆ ತಾನೇ ಒಂದು ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರಂತೆ.

ಗಂಗಾಧರ— ಸಾಕು ಮಾಡರಯ್ಯಾ. ಈ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ನಾನು ನೋಡಲಾರೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ನೋಡಿದೆಯೇನೋ ರಾಜೂ—ತನ್ನ ಅಸ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ ಕರಗತ್ತೋ ಎಂತಾ ಗಂಗಾಧರ ಎಷ್ಟು ಯೋಚನೆಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ.

ಗಂಗಾಧರ— ಅದಕ್ಕಲ್ಲ ಕಿಟ್ಟಿ. ಸತ್ಯವಾಗಿ ದುಡ್ಡಿ ಗಲ್ಲ. ಈ ಚಿಂತೆಲಿ ನನ್ನ Uncle ಗೆ ಏನಾದರೂ ಆದರೇನು ಗತಿ ಎಂದು ಯೋಚಿಸ್ತಿದ್ದೆ.

ರಾಜು— ಕಿಟ್ಟೇ, He is right. ಶೇಷಗಿರಿರಾಯರ endurance ಇನ್ನು ಬಹಳ ದಿನವ ಉಳಿಯೋ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ—ಮಾಧು ಬೇರೆ ಬಡಕೋತಾ ಇದ್ದಾನೆ.

ಕಿಟ್ಟೆ — ಈಗ uncle ಏನು ಹೇಳಾರೆ. ಹೆಂಡತಿ ಚಪಲ ಇನ್ನೂ ಇದೆಯೋ—ಬಿಡುಗಡೆ ಆದರೆ ಸಾಕೂಂತಿದ್ದಾರೆ ?

ರಾಜು— ಚಪಲಹೋಗಿಲ್ಲ—ಆದರೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಬೇಕೂಂತಾಲ್ಲಾ ಇರೋ ಹಾಗಿದೆ.

ಕಿಟ್ಟೆ— Madhu must work up the breaking point. ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗೂಂತ ಶೇಷಗಿರಿರಾಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಿಸ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಕಂಬಿಕೀಳೋಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗತ್ತೆ.

ರಾಜು— ಅದನ್ನು ಇವತ್ತೇ ಮಾಧು work up ಮಾಡ್ತಾನೆ.

ಕಿಟ್ಟೆ— (ಹೊರಡಲನ-ವಾಗಿ-ಎದುರಿಗೆ ನೋಡಿ) ಅದು ಯಾರೋ ಗಂಗೂ-ನಿಮ್ಮ uncle private secretary ಅವಧಾನಿ ಅಲ್ಲ ವೇನೋ ?

ಗಂಗಾಧರ— (ನೋಡಿ) ಹೌದು-ಹೌದು ಅವನೇ-ನಮ್ಮನೇ ಕಡೇನೇ ಹೊರಟರೋ ಹಾಗಿದೆ

ಕಿಟ್ಟೆ— ರಾಜು, ನೀನು Vanish ಆಗು-ಅವಧಾನಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಿಸಿ. ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿದೆ-ಜೇಬಲ್ಲಿ ಸಿಗರೇಟ್ ಪ್ಯಾಕು, ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟ ಇದ್ದರೆ ಕೊಡು

[ರಾಜು ಸಿಗರೇಟ್, ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು]

ಕಿಟ್ಟೆ— [ಸಿಗರೇಟ್ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸೇದುತ್ತಾ ಗಂಗಾಧರನಿಗೆ] ನೋಡು ಗಂಗೂ, ವೈದಿಕರಲ್ಲಿ ದುರಾಶೆ ಹೆಚ್ಚೋಹೊತ್ತೆ ಲೋಕ ಹಾಳಾ

ದದ್ದು-ಆರೀದ ಹುಡುಗೀರನ್ನ ತೋಗೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮುದುಕರಿಗೆ ಗಂಟುಹಾಕಿ ಈ blood suckers ಬಾಳ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ಧರ್ಮ ; ನಡತೆ ಬರೀ ಅನಾಚಾರ-ಅಧರ್ಮ.

ಅವಧಾನಿ ಬರುವನು. ಅವನ ಕಿವಿಯಮೇಲೆ ಕಿಟ್ಟಿಯ ಮಾತು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅವನನ್ನ ತೋರಗೊಡವೆ.

ಅವಧಾನಿ— ಯಾರು ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ಯಾಕೆ ಅವಧಾನಿಗಳೇ ಕಣ್ಣು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಲವೇ ?

ಅವಧಾನಿ— ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿನೇ-ಇದು ಯಾರು ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ಗಂಗಾಧರ-ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ಇದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿ ಬಹಳ ಚುರುಕು ಅವಧಾನಿಗಳೇ.

ಅವಧಾನಿ— ಏನು ಚುರಕೋ ಬಿಡವ್ವಾ. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಬದುಕಿ ಕಂಡವರ ಕೈಗೆ ಬೀಳಬಾರದು.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಇದೇನು ಹೀಗಂತೀರಿ ಅವಧಾನಿಗಳೇ-ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಸಂಸಾರ. ಮನೇಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿ ಹೆಂಡತಿ-ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಭಿಮನ್ಯುವಂಥ ಮಗ.

ಅವಧಾನಿ— ನಿಜ-ಏನಿದ್ದರೇನವ್ವಾ ಸಾರ್ಥಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಬಡತನ ಇರಬಾರದು.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಯಾರಿಗೆ ? ನಿಮಗೇ ! ನಿಮಗಿಂಥ ಬಡತನ ಅವಧಾನಿಗಳೇ. ಶೇಷಗಿರಿರಾಯರ ಮದುವೆಯೇ ಒಂದೆರಡು ಸಾವಿರ ಗಿಟ್ಟಿಸಿದಿರಿ-ಎಷ್ಟೋ ಕೊಟ್ಟರೋ ಗಂಗೂ ನಿಮ್ಮ uncle ಉ ?

ಗಂಗಾಧರ— ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವ್ವಾ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಅವಧಾನಿಗಳು, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಸಂಗ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯ.

[ಕಿಟ್ಟಿ ಸೇದುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆ ಅವಧಾನಿ ಮುಖವನ್ನಾ ವರಿಸುವುದು.
ಅವಧಾನಿ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು ಕೊಂಡು]

ಅವಧಾನಿ— ಏನಯ್ಯ ಇದು ಅಸಹ್ಯ ? ಹೊಲಸು—

ಕಿಟ್ಟಿ — ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಅವಧಾನಿಗಳೇ. ನೂತನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆಯ
ನವನೂತನ ಸಂಶೋಧನೆ-ಪ್ರಯೋಗ.

ಅವಧಾನಿ— (ಮುನಿಸಿಂದ) ನೀನು ಬವಳ ತಲೆಹೋಕ ಕಣಯ್ಯಾ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ತಲೆಹೋಕ ನಿಜ - ತಲೆಹೊಡೆಕನಲ್ಲ - ಸಿಗರೇಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿ
ಹತ್ತೀನಿ ನಿಜ-ಆದರೆ ಕಂಡವರ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಲ್ಲ.

ಅವಧಾನಿ— ಯಾರಿಗೋ ಈ ಅನ್ವಯ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಯಾರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೇ !

ಅವಧಾನಿ—ದೊಡ್ಡವರ ಹತ್ತಿರ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಬಾರದಯ್ಯಾ—
ಶ್ರೀಯಸ್ವಲ್ಲ—ಕೊಂಬು ಮೊಳೆಯೋಕೆ ಮುಂಚೇನೇ ಹಾಯೋಕೆ
ಹೋಗಬಾರದು. ಹೋಗಲಿ ಹುಡುಗಾಂತ ನಾನೂ ಸಹಿಸಿ
ಕೊಂಡೆ-ನನ್ನ ಸಹನೆಗೂ ಮಿತಿಯಿದೆ. ನನ್ನದೂ ಉಪ್ಪು ಹುಳಿ
ಖಾರ ತಿನ್ನೋ ಶರೀರ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ನಿಮ್ಮದು ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನೋ ಶರೀರ-ನಿಮ್ಮದು ಕಾಸಿನಾಸೆಗೆ
ಕೃಲಾಸನೂ ಅಡವಿಡೋ ಧರ್ಮ-ನಿಮ್ಮದು ಕಂಡವರ ಮನೆ
ಹಾಳುಮಾಡಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಮೇಲೆ ಕಳಶ ಇಡೋ ಮತ....

ಅವಧಾನಿ— ಸಾಕು-ಸಾಕು ಮುಚ್ಚಯ್ಯಾ ಬಾಯಿ

ಕಿಟ್ಟಿ— ಏನ್ರಿ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚೋದು ! ಯಾರಿಗಿರೇ ಹೇಳ್ತೀರಿ....

ಅವಧಾನಿ— ಅಯ್ಯೋ ! ಒಳ್ಳೇ ಹೀನ ಸಹವಾಸವಾಯಿತಲಾ .

ಅಯ್ಯಾ-ಗಂಗಾಧರ-ಇದೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿರು
ವೆಯಲ್ಲಯ್ಯಾ-ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವೇಕ ಹೇಳಬಾರದೇ ?

ಕಿಟ್ಟಿ— ಶೇಷಗಿರಿರಾಯರಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಜಾತಕ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ
ಮಾಡಿಸ್ತಲ್ಲಾ ಮಂಗ-ಅದಕ್ಕೆ ವಿವೇಕ ಹೇಳಿ.

ಅವಧಾನಿ— ಬೇಡ - ಬೇಡ - ನನ್ನ ಸುದ್ದಿಗೆ ಬರಬೇಡ - ನಿನ್ನ
ಗ್ರಹಚಾರ ನೆಟ್ಟಗಾಗಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಶೇಷಗಿರಿರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ.
ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮಾರಾಮಾರಿಯಂತೆ-ಆ ಗ್ರಹಚಾರ ಬಿಡಿಸಿ
ಹೋಗಿ.

ಅವಧಾನಿ— (ಚಿಕ್ಕಸಬರಗಾಗಿ) ಅಯ್ಯೋ ರಾಮ-ಇದೇನು ಬಂತಪ್ಪಾ
ಹೊಸ ಗಂಡಾಂತರ.

[ಎಂದು ಡುಗುಡದಿಂದ ಹೋಗುವನು]

ಗಂಗಾಧರ— ಏನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿ ಕಿಟ್ಟಿ-ಅವನು ಹೋಗಿ uncle ಗೆ
ಎಲ್ಲಾ Report ಮಾಡ್ತಾನೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಗಂಗೂ-ಅವನು ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಲಿಂತಾಳೆ ನಾನು
ಕೀಟಳೆ ವ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆದದ್ದು.

ಗಂಗಾಧರ— ನಿನ್ನ ಜತೆ ನಾನೂ ಇದ್ದೆ ಎಂತಾ ಗೊತ್ತಾದರೆ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. Problem ಬೇಗ Solve
ಆಗತ್ತಿ-ಬಾ ಮಗೂ ಬೆದರಬೇಡ-Trust in God and Kitty
(ಎಂದು ಗಂಗಾಧರನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು)

ದೃಶ್ಯ ೧೨

[ಶೇಷಗಿರಿರಾಯನ ಕೋಣೆ. ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬುತ್ತಿದೆ.]

ಶೇಷಗಿರಿ— ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಬಾಳು ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣ ಗೇಡಾಗಬೇಕೇ ? ಎಂಥ ಅವಿನೇಕಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದೆ. ತಿರುಳಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ಸಮಾಚಾರ ಕೂಡ ಹರಡೋ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಾಳು ಹೀಗೆ ನಗೆವಾಟಲಾಯಿತಲ್ಲಾ ! ದೇವರೇ, ನನಗ್ಯಾಕವ್ವಾ ಇಂಥಾ ದುರ್ಬದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟಿ ? ಇದ್ದದ್ದಾಯ್ತು—ಬಾಳದ್ದಾಯ್ತು—ಬದುಕಿದ್ದಾಯ್ತು ನೋಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ್ದೂ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೂ ಆಯ್ತು—ಇಷ್ಟಾದ್ದೂ ನನಗಬುದ್ಧಿ ಬರದೇ ಹೋಯ್ತಲ್ಲಾ—ಸಂಸಾರವಿಲ್ಲ ಈ ಹಾಳು ಜನ್ಮ ಇಟ್ಟೊಂಡು ಬದುಕಿರೋದಕ್ಕಿಂತ ಕರೆಗೋ ಭಾವಿಗೋ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಬಿಡೋದು ಲೇಸು. ಚೋಟುದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಕೈಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತಾದ್ದೂ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ದೇವರಿಗೇ ಪ್ರೀತಿ ! ಗುಡಿಸಲ್ಲಳಿಂದ ಜನಾ ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಬರಾಯಿದೆ—ಇವಳ ಆರ್ಭಟ ಹುಡುಗಿಯಿದೆ—ನನ್ನ ಬಾಳು ಕಾಸಿಕ್ಕದೆ—ಎಲ್ಲಾರೂ ತಿಳ್ಳು ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದೂ ವ್ಯರ್ಥ (ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಗಂಗಾಧರ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು) ಬಾರಪ್ಪ. ಗಂಗಾ--ಬಾರೋ ಅಣ್ಣಾ- ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ್ತೋಬಾವ್ವಾ.

ಗಂಗಾಧರ— (ಆತ್ಮಗತ) ಏನೋ ಬಹಳ ಯೋಚ್ಚಿ(ಮಾಡ್ತಾ) ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ನೊಂದೊಂಡಿರೋ ಹಾಗಿದೆ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಯಾಕೆ ಹೀಗಿದ್ದೀ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ—ಮೈಲಿ ಸರಿ ಇಲ್ಲೇ—ಡಾಕ್ಟರ್ನ ಕಛೇರಿ ಬರೇ ?

ಶೇಷಗಿರಿ— ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಮಗೂ, ಹೆಸಾರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಡಾಕ್ಟರೇಕೆ ?

ಗಂಗಾಧರ— ನಿಜ, ನಿಜ. ರತ್ನವಂಥಾ ಹೆಂಡತಿ—ವಿದ್ಯಾವತಿ—ಶಿಸಕಳು ಬೇರೆ. ಇನ್ನೇನೊರತೆ.

ತೇಷಗಿರಿ— ಸುಮ್ಮನೆಯಿರು ಗಂಗೂ-ಅ ಹಾಳು ಸುದ್ದಿ ಎತ್ತೇಡ-
ನನಗೆ ಮೈ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾಗತ್ತೆ.

ಮಂಗಾಧರ— ಇದೇನು ದೊಡ್ಡಪ್ಪಾ ? ಆಗಲೇ ಹೊಸದೊಡ್ಡಮ್ಮನ
ಹೆತ್ರ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಕಾದುಬಿಟ್ಟದ್ದೀ. ನೀನೇನಪ್ಪ ಯಾರನ್ನೂ ಉಳ
ಬಾಳಿಸಲ್ಲ.

ತೇಷಗಿರಿ— ಗಂಗೂ, ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಆ ಹಾಳುಪ್ಪಿ ಎತ್ತೇಡ.
ಆ ಮೃಗಾನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮಂದ್ರೆ ನಿನಗೆ ಮಹಾಪಾಪ ಬರತ್ತೆ. ನಿಮ್ಮ
ಘೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಅವಳ ಗುಣ, ಅವಳ ವಿನಯ, ಅವಳ ಭಕ್ತಿ, ಈ
ಕಾಡ್ಬೆಕ್ಕಿನ ಕನಸ್ಸಲ್ಲೂ ಬರೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ಗಂಗೂ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಿಜ
ಹೇಳ್ತೀನೆ ಕೇಳು-ನಾನು ಮದ್ದೇ ಮಾಡ್ಕೊಂಡದ್ದು ಶುದ್ಧ ಹುಚ್ಚು
ಕೆಲಸ.

ಮಂಗಾಧರ— ನಿನ್ನದು ಬಲು ಅವಸರದ ಪ್ರಕೃತಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ಅವಸರ
ಬಿದ್ದು ಮದ್ದೇ ಮಾಡ್ಕೊಂಡೆ. ಈಗ ತಿರುಗಿ ಅವಸರ ಬಿದ್ದು
ಬಯ್ಯೋಕಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಾ, ಇದೇನೊಡ್ಡ ವಿಷಯಾಂತ ಇಷ್ಟು
ಚಿಂತಿಸ್ಬೇಕು. ಜೀವನಾಂಶ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಹೆಂಡ್ತೀನ ಬಿಟ್ಟು
ಬಿಡೋದು, ಬೇರೊಂದು ಅಣಿಯಾಗಿರೋ ಕಡೇಲಿ ನೋಡಿ ಮದ್ದೇ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದು.

ತೇಷಗಿರಿ— ಗಂಗೂ, ಶುದ್ಧ ಹುಡುಗನ ಹಾಗೆ ನೀನು ಮಾತಾಡ್ತಿ.
ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಉರಿತೀರೋ ಬೆಂಕಿ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೇ
ಗೊತ್ತು-ಮದ್ದೇಂತೆ ಮದ್ದೇ-ಈಗಾಗಿರೋದು ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ
ತಪ್ಪಿದ್ರೆ ಸಾಕಲ್ಲಪ್ಪಾಂತ ನಾನೋಚ್ಚಿದ್ವೆ. ಈ ಮದ್ದೇ ಬಲೇಗೆ
ಬಿದ್ದೇ ನನ್ನ ಬಾಳು ಹೀಗಾದ್ದು-ನೀನೂ ಕೂಡ ಹಾಸ್ಯ
ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ನಗೋ ಹಾಗಾದ್ದು-ಊ-ಸ್ವಯಂಕೃತಾಪರಾಧಕ್ಕೆ
ಋಾರನ್ನೇಕೆ ದೂಷಿಸ್ತಿ-ಮುಖ್ಯ ನನ್ನ ಹಣೇಬರಹ.

ಗಂಗಾಧರ— ನಿನ್ನ ನನ್ನೋಯಿಸ್ತೇಕೊಂತ ನಾನು ಹೇಳ್ತಲ್ಲ-
ದೊಡ್ಡವ್ವಾ-ಕ್ಷಮಿಸು. ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ, ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು
ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ಆಪ್ತರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾರನ್ನೂ ಕಳೊಂಡು
ನೀನು ಅನಾಥನಾದೆ. ಎಲ್ಲಾರನ್ನೂ ಕಳಕೊಂಡು ನಾನು ತಬ್ಬಲಿ
ಯಾದೆ. ನಿನ್ನ ದುಃಖನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ ಎಂದಿನಂತೆ ನೀನು
ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೂ ಅನ್ನೋ ಆಸೆ ನನಗಿಲ್ಲೇ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ನನ್ನ ಕಂದಾ, ಬೆಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅವೃತ ಹಾಕದ ಹಾಗೆ
ಅಂದ್ಯಲ್ಲವಪ್ಪ ಗಂಗೂ, ನಿನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯ
ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ. ಒಂದು ದಿನಾನೂ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಣ್ಣ ಅಂದು
ನೀ ಕೇಳಿದ್ದು ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾನ ಆಶಿಸಿಲ್ಲ. ನಿನಗಿದ್ದೇ
ಮಾಡಿ, ನೀನೂ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತೀ ಸಂಸಾರ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿರೋದೆ
ನೋಡ್ತಾಯಿದ್ರೆ ನನಗ್ಯಾಕೇಗೋಳು ಬರ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಎನ್ನೇಳಲಿ
ಗಂಗೂ, ಅಜ್ಞಾನ ಕವಿದು ಈ ಮದ್ದೇ-ರಾಶಿರಾಶಿ ಅಪಮಾನ
-ಎರಡೂ ನನ್ನ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಸ್ವತ್ತುಗಳಾದ್ವು. ಎಲ್ಲಾ ಆ ಹಾಳು
ಅವಧಾನೀ ಮೋಸ! ಮೊದಲೇ ನನಗವನು ತನ್ನನುಭವ ತಿಳಿಸಿ
ಪ್ರಯತ್ನ ಬೇಡಾಂದಿದ್ರೆ ಈ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೈಯೇ ಹಾಕ್ತಿರಲಿಲ್ಲ-
ದುಡ್ಡನ್ನೇ ನನಗೊಸಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯೆಲ್ಲಾ
ಬೈಲಿಗಳೆದು ಈ ರೀತಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಗಂಗೂ-ಅವನು
ಸಿಕ್ಕಲಿ ನಾಡ್ದೇನೆ.

ಗಂಗಾಧರ—ಸುಮ್ಮನೆ ಎಲ್ಲಾದಕ್ಕೂ ಅವಧಾನಿನ ಯಾತಕ್ಕೆ
ಬಯ್ಯೇಕು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ನೀನು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ರೆ ಅವನು
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡ್ತಿದ್ನೆ.

[ತೀರೆಯೊಳಗೆ ಬೋರ— ಚಂಚೆಗ್ಗನ್ನಿ ಬುದ್ದಿ ಈಗ್ಗೆಡಾ-ರಾಯ್ರು
ಚಿಕ್ಕಬುದ್ಧೋರವತ್ರ ಏನೋ ಪರಂಗವಾಡ್ತಾ ಅವರೆ. ನನ್ನಾಡು
ಕೇಳಿ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ-ಈಗ್ಬಾಡಾ-]

ಅವಧಾನಿ — ನಡೆಯೋ ನಡೆಯೋ, ನನಗಿಂಥಾ ಅಡಚಣೆ. ನಾನು
ಯಾವಾಗ್ಯಂದ್ರೂ, ಏನಾದ್ರೂ ನೆವಹೇಳಿ ಅಟ್ಟಾಲೇ ಇರ್ತಿ.
ಇರಲೇ-ನಾನೇ ಹೋಗಿ ನೋಡ್ತೀನಿ (ಅವಧಾನಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಅವಧಾನಿ — (ಶೇಷಗಿರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ರಾಯರೇನೋ ಬಹಳ
ಯೋಚನೆಮಾಡ್ತಾಯಿರೋ ಹಾಗಿದೆ. ಯೋಚನೆಯಾಕೆ ಸ್ವಾಮಿ-
ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋ ಕಾಲವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿತಲ್ಲಾ

ಶೇಷಗಿರಿ — (ಕತ್ತಿ ನೋಡಿ) ಯಾರು, ಅವಧಾನಿನೇ, ಅಯ್ಯೋ !
ಮನೆಹಾಳಾ ! - ಪುನಃ ಬಂದ್ಯಾ - ನನ್ನ ಮನೆ ಮುಳುಗ್ಗಿ
ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲೋ ನನಗೋಸಾಮಾಡೀ ಮಾಡೀ. ಹಣ ಎಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲೂ
ನಿನ್ನ ಹಾಳು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ್ಬೊಡ್ಬಲ್ಲೋ ನೀಚಾ-ದ್ರೋಹೀ-

ಅವಧಾನಿ — (ಅಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತವಾಗಿ) ಇದೇನು ಹೀಗಾಗಿದೆ ರಾಯರಿಗೆ
ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥವಿಲ್ಲೇನೋ ! ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪವೇ, ಇದೇನಪ್ಪಾ
ಗ್ರಹಚಾರ ಬರೋಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೀಗೇನೇ. ಮದುವೆ ಮುಚ್ಚು ಹೋಗಿ
ನಿಜವಾದ ಹುಚ್ಚೇ ಹಿಡಿದುಬಿಡ್ತು

ಶೇಷಗಿರಿ — ಪಾಪಿ, ನನಗೆ ಮುಚ್ಚು ಹಿಡಿತೂಂತೀಯಾ. ನನಗೆ
ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸ್ತೊನು ನೀನೇ-ಈಗ ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡ್ಕೊಂಡು
ನಗೋನೂ ನೀನೇ-ನಿನ್ನ ಇವತ್ತು ಭೂಗತಮಾಡಿಬಿಡ್ತೇನೆ-
ಚಂಡಾಲ, ಗ್ರಹಚಾರ, ನನಗೋ ನಿನಗೋ ನೋಡೋಣ
(ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವನು. ಗಂಗಳಾಧರನೂ ಬೋರನೂ ಹಿಡಿದು
ಕೊಲ್ಲುವರು)

ಅವಧಾನಿ — ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ ಬಂತಲ್ಲಾ. ಇದೇನು ಹುಚ್ಚೋ,
ಬೆಪ್ಪೋ, ಶಿವಲೀಲೆಯೋ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗ್ತಿಲ್ಲ. ಎಂದೂ
ಇಲ್ಲದ್ದು ಇವತ್ತು ನನ್ನಮೇಲೆ ತಿರುಗಿದ್ದಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ-ಇರಲಿ-
(ಶ್ರೀಕಾಶ) ರಾಯ್ರೇ ರಾಯ್ರೇ-ಸಮಾಧಾನ ತಂದ್ಬೊಳ್ಳಿ-ಯಾತಕ್ಕೇ

ಬಡವನಮೇಲಿಷ್ಟು ಆಗ್ರಹ-ನಾನು ನಿಮಗೆ ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯವಾದರೂ ಏನು ?

ಶೇಷಗಿರಿ— ಅನ್ಯಾಯವೇ ಅನ್ಯಾಯವೆ ! ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇನ್ನು ಅನ್ಯಾಯಬೇಕೇ-ನನ್ನ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲಾ-ಮೈಲಿರೋ ರಕ್ತಾನೆಲ್ಲಾ ಬಸಿದು, ಕಾಸಿಕ್ಕಾಸು ಗಂಟುಹಾಕಿ ಸಂಪಾದ್ನಿದ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲಾ-ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಎಳೆದೆಯಲ್ಲಾ-ಯಾವದೋ ಒಂದು ಕಾಡು ಮಂಗಾನ ತಂದು, ಮದ್ದೇಂತ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಊರನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮುಖ ಎತ್ತೊಂಡು ತಿರುಗದಹಾಗೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡೆಲ್ಲೋ ನನ್ನ ಮಯ್ಯದೆ-ಘನತೆ-ನನ್ನ ವಂಶಗೌರವ ಎಲ್ಲಾ-ಮನೆಹಾಳಾ-ಭಸ್ಮಮಾಡ್ಕೊಟ್ಟೆಲ್ಲೋ. ಇದಕ್ಕಿಂತಾ ಇನ್ನೇನುಬೇಕು.

ಅವಧಾನಿ— (ಕುಳಿತನಾಗಿ) ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಡ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಏನೂ ಸಾರ್ಥಕವಿಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ-ನೀವು ಕುಣಿದಾಡಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದನಕ್ಕಿಪ್ಪತ್ತಲ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೋರನ್ನಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಕರಸ್ಕೊಳ್ಳೋಯಿದ್ದೆ ನಾನೇನು ಬರಿದ್ಕೊಂಡೆನು ? ಬೇಕಾಗುವಾಗೆಲ್ಲಾ ಹಾರಾಡಿದ್ದೀ ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಡ್ಕೊಂಡೀರಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರು ಮಾಡೋ ಕೆಲ್ಸಾ ಅಲ್ಲಾ ಇದು.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಮಾಡಿದ್ದೆವು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ನನ್ನೇ ಬಯೋಕಾ ರಂಭಿಸಿದ್ಯಾ ನೀನು-ನೀನು, ಆಗ ಬೇಡಾಂದು. ಪ್ರಯತ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಯಾಕವಕಾಶವಾಗ್ತಿತ್ತು ? (ಸಂಜಮ್ಮ ಗಾಬರೆಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು) ಏನೇ ಯಾಕೆಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ? ಏನಿದೆ ನೋಡೋಕ್ತಮಾಸೆ-ನಡೀಯಾಚೆ ಮುದಿರಂಡೇ—

ಸಂಜಮ್ಮ— ಏನಾಯಿಲ್ಲ-ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ

ಶೇಷಗಿರಿ— ಏನು ಹೊಡೆದ್ಕೊತಾಲೇಬಂದೆ-ಹೇಳು, ನಮ್ಮಕುಟುಂಬದ ಗತಿಯೇನಾಯ್ತು—

ನಂಜಮ್ಮ— ಈ ಗಲಾಟೆನ ತಡೆಯೋಕೆ ಅವರ ಕೈಲಾಗೋದಿಲ್ಲಂತೆ. ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗ್ತಾರಂತೆ. ಸೀರೇಕುಪ್ಪಾಯೆಲ್ಲಾ ಟ್ರಂಕಿಗೆ ಹಾಕ್ತಿದ್ದು-ನಾನು ಬ್ಯಾಡಾಂದೆ-ಕೇಳಿಲ್ಲ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಏನು ! ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನು ಊರೋ ರೈಲ್ಲಾ ಬಿತ್ತಾಳಲ್ಲಪ್ಪ. ಅಯ್ಯೋ, ಏನುಮಾಡ್ಲೀ ದೇವ್ರೇ (ಕಲಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ಗಂಗಾಧರ— ಸಮಾಧಾನತಂದ್ಕೊ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ಇದಕ್ಕೇನಾದ್ರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡೋಣ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಗಾಡಿ ಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ರಂಪ ಎಬ್ಬಿಬಿಟ್ಟಿ ಊರೋರೈಲ್ಲಾ ಬಂದುಬಿಡ್ತಾರೆ

ಶೇಷಗಿರಿ— ಗಂಗೂ, ಏನು ಸಾಧ್ಯ ಗಂಗೂ, ಕೆಲಸ ಕೈಮೀರಿ ಹೋಗಿದೆ-ಎಲ್ಲಾ ಆ ಮನೆಹಾಳನಿಂದ. ಗಂಗೂ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಗೌರವ. ನೀನು ಹೋಗಿ ಬೇಡಾಂತ ಹೇಳಬಾರದೇ ?

ಗಂಗಾಧರ— ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳ್ತೀನೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡ್ತೀನೆ - ಈ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಮೋಚನೆ ಮಾಡ್ತೀನೆ.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಸಾಧ್ಯವೇ, ಗಂಗೂ-ನೀನು ನಿಜಾಹೇಳ್ತಾಯಿದ್ದೀಯಾ ? ಗಂಗೂ ವಿಮೋಚನೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ?

ಗಂಗಾಧರ— ಸಾಧ್ಯ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ಆದರೆ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸೋಹಾಗಿದ್ರೆ-

ಶೇಷಗಿರಿ— ಎಲ್ಲಾರ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸ್ತೇನೆ ಗಂಗೂ ಆದರೆ (ಅವಧಾನಿ ಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಈ ಚಂಡಾಲನ್ನು ಮನೆ ಮಠ ಇಲ್ಲ ಭಿಕಾರಿ ಮಾಡ್ತೀಯಿದ್ದೆ.....

ಅವಧಾನಿ— (ಛೇತನಾಗಿ) ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನಾಡಿದ್ದು ಶತಾಪರಾಧ

ನಾಯ್ತು. ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಾಡಿ ಕ್ಷಮಿಸ್ತೇಕು. ಇನ್ನೇಲಿಂಥಾ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಲ್ಲ. ಬಡವನಮೇಲೆ ಹಿಂದಿನ ಅಭಿಮಾನ ಯಿಟ್ಟು ಕಾಪಾಡ್ಬೇಕು ತಿಳಿದೇ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪು.

ಶೇಷಗಿರಿ — ಕ್ಷಮಿಸೋಕೆ ನಾನು ಯಾರು? ದೇವರನ್ನೇ ಕೇಳೋಳ್ಳಿ-
ಗಂಗೂ-ಇವನನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸ್ತೇನೆ. ಅದೇನು ಬೇಗ ಹೇಳು.... ಸದ್ಯ
ಆ ಶನಿತೋಲಗಿದ್ದೆ - ಬೇಗ ಹೇಳು ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ. ತಡಾ
ಮಾಡಬೇಡ.

ಗಂಗಾಧರ — ಹಾಗಾದ್ರೆ ನೀನು ಕೋಪ ಮಾಡ್ಕೋಳ್ಕೋದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ

ಶೇಷಗಿರಿ — ಇಲ್ಲಾ ಗಂಗೂ, ದೇವ್ರಾಣೆ ಮಾಡ್ಕೋಳ್ಕೋದಿಲ್ಲ.

ಗಂಗಾಧರ — ಸರಿ (ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವನು-ಲಲಿತೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವಳು)
ಇವಳೇ ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ. (ಲಲಿತೆ ಸ್ವೀಭೂಮಿಕೆ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ
ಮಾಧುವಾಗುವಳು)

ಶೇಷಗಿರಿ — (ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ) ಹಾಗಾದರೆ ಲಲಿತೆಯಲ್ಲ-ಆ ರಾಕ್ಷಸಿ
ಯಲ್ಲ - ಆ ಹೆಮ್ಮಾರಿಯಲ್ಲ-ನಾನು ಬದ್ವಿದೆ - ಗಂಗೂ ನಾನು
ಧನ್ಯನಾದೆ (ಮೂರ್ಛಿತನಾಗುವನು-ಗಂಗಾಧರ, ಕಿಟ್ಟು ಶುಶ್ರೂಷೆ
ಮಾಡುವರು. ಮೂರ್ಛಿತನಾದ್ದು) ಗಂಗೂ, ಇದೆಲ್ಲಾ
ಯಾರ ತಂತ್ರ. ನಮ್ಮ ದಾಯಾದಿಗಳು ಯಾರೋ ಸೇರಿ
ಮಾಡಿರಬೇಕು. ನನಗವಮಾನವಾದೀತೇಂತ ಕಾದಿದ್ದು.
ಹೋಗಲಿ-ಯಾರಾದ್ರೇನು-ನನಗ್ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿದ್ದು. ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ
ಒಬ್ಬ ಬಡ ಹುಡುಗಿ ತಲೇಮೇಲೆ ಕಲ್ಲೆತ್ತಿ ಹಾಕಿದ್ದದ್ದು ತಪ್ಪಿದ್ದು.

ಕಿಟ್ಟಿ — ಸ್ವಾಮಿ, ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಲೆಂದೇ ನಾವೀ
ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದೋಷ ತಿಳಿಯ
ಬಂದದ್ದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ
ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿ. ನೀವು ನಿಜವಾದ ಹುಡುಗೀನೇ-ಪಟ್ಟಣ

ವಾಸದ ಹುಡುಗೀನೇ ಮದ್ದೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ
ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಮಗೂ, ನೀವ್ಯಾರೂ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲ. ನೀವು ನಿಜವಾಗ್ಯೂ
ನನಗೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರಾನೇ ಮಾಡಿದ್ದೀ. (ಮಾಥೂಗೆ)
ನಿನ್ನ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸ್ತೆ ಮಗೂ. ಲಲಿತಿಯಾಗಿ
ದೊಡ್ಡನು ನೀನೇಯಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದ್ರಾ ಇನ್ನೂ ಎದೆಗುಂಡಿಗೆ
ಹೊಡೆದ್ಕೊತ್ತಾಲೇ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸಗಳ್ಳೇ ಮಾಡಿ
ಹೆಸರಾಸಿಯಾಗಿ ಬಾಳು. ಸ್ನೇಹಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನ ಕೂಡ ಮರು
ನಿನ್ನ ವರ್ತನವೇ ಲೋಕಕ್ಕೊಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಲಿ; ನೀನು
ಬಯ್ಯಾ ಬಯ್ಯಾ ನನಗುಬ್ಬಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದು ವಯಸ್ಸಾದಮೇಲೆ
ಮದ್ದೆಯಾಗೋರು ಶುದ್ಧ ಹುಚ್ಚರಂತ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.
ಈಗ್ಯಾಡಿದೋ ಪಾಪಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಿವಾರಣೋಪಾಯ ಹುಡ್ಕೋ
ದೊಂದೇ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹವ್ಯಾಸ-ಮದ್ದೇ ಹಗರಣದಿಂದ
ಅವಮಾನವೂ ಆಗಿದೆ-ಊರಲ್ಲಿ ಮುಖ ಎತ್ತೊಂಡು ತಿರುಗೋದು
ತಾನೇ ಹ್ಯಾಗೆ. ನಾನು ನಾಳೇನೇ ಕಾಪಿ ರಾಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಾಂತ್ಯ
ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಡ್ತೀನಿ. ನೀನೇನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ಬೇಡಾ
ಗಂಗೂ—

ಗಂಗಾಧರ— ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ಅವಮಾನವೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ.
ಎಲ್ಲಾ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅವಧಾನಿಗಳು ಜರುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು
ಅವರ ಮರ್ಯಾದೆಗಾಗಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯೋಣ-ಬೋರ,
ನಂಜಮ್ಮ ಇವರ ವಿಚಾರ ನನಗಿಡು.

ಶೇಷಗಿರಿ— ಎಲ್ಲಾ ನಿಂಗೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಗಂಗೂ. ಈವತ್ತಿನಿಂದ
ಮನೆಗೆ ನೀನೇ ಯಜಮಾನ. ನಿನ್ನ ಗುಣಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ
ಗಂಗೂ. ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ನಡವಳಿಕೆಯೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಮಿಸು. ಈ ಅಲ್ಪ
ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸ್ತೀನೇ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರಪ್ಪಾ. ದೈತರೊಂದೇ

ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಸ್ವಾಣ ಬಿಡ್ತಿದ್ದ-ನೀನೂ ಹಾಗೇ ಇದ್ದೀಯಾ-ಅ-
ಬೋರಂಗೇ ನಾನ್ಮಾಡಿರೋ ಅನ್ಯಾಯಾನ ಸರಿಮಾಡು, ನಂಜ
ವೋರಗೆ ಒಂದಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಕೊಡು. ಸಬ್‌ರಿಜಿಸ್ವಾರು
ಊರಲ್ಲಿದ್ದಾರೈ ವಿಚಾರಿಸು. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು)

ಅವಧಾನಿ— (ಗಂಗಾಧರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ಅಯ್ಯಾ, ನಿಮ್ಮ
ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ತೋರಿದ ವರ್ತನೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕಾಪಾಡ್ತಪ್ಪಾ.
ಸಂಸಾರವಂದಿಗ. ಮಠಗಿರಕ್ಕೆ ಬರೆಯೋಕೆ ಹೋಗಬೇಡಿ.
ಈಗಾಗರೋ ಛೀಮಾರೀನೇ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಗ್ರಹಚಾರವಕಾತ್
ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಿತು.

ಗಂಗಾಧರ— ಅವಧಾನಿಗಳೇ, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಒಂದು ಬೊಂಬೆ
ಸಮಾನ. (ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಸೂತ್ರಧಾರರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ
ನೋಡಿ-ಅವರ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳ್ಕೊಳ್ಳಿ.

ಅವಧಾನಿ— (ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಚಿಂತಿಸಿ) ಸ್ವಯಂಕೃತಾಪರಾಧಕ್ಕೆ
ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಅಯ್ಯಾ, ಎಲ್ಲಾ ತಿಳ್ಕೊನು.
ನೀನು-ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಪ್ಪಾ? ನಾನು ಮಾಡಿದ
ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನೋ ಕೆಲಸ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕಾಪಾಡಪ್ಪಾ-ನೀನು ಚಿಕ್ಕೋ
ನಾದ್ರೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಾ ತೊಳೆಯೋ ಯೋಗ್ಯತೆ ಕೂಡ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ
(ಕಾಲಿಗರಗುವನು)

ಕಿಟ್ಟು— (ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ) ಅವಧಾನಿಗಳೇ, ಏನು
ಅರಿಯದ ಹುಡ್ಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ರಾಯರಿಗೆ
ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅದರ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತೆ
ಯನ್ನಾಗಲೀ ಪರಿಣಾಮವನ್ನಾಗಲೀ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದಿರಾ?
ವೃದ್ಧರೂ ಜೀರ್ಣಕಾಯರೂ ಆದ ರಾಯರಿಗೆ ಸುಂದರಿಯೂ
ತರುಣಿಯೂ ಆದ ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ಮದುವೆಯೇ? ಹಣದಾಸೆಗೆ

ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುವ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಾದ ನೀವು ಅವರ ವೈಧವ್ಯದ, ಹೃದಯಭೇದಕ ಅರ್ತನಾದವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ವಿಕ್ರಯದ ವಸ್ತುಗಳೇ? ಅವರಿಗೇನು ಅತ್ಯುಪ್ಪವೇ? ವಿನೇಕವಿಲ್ಲವೇ? ಸದಾ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಮಾಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಕಂಚಿತ್ತಾದ ಆಸೆಯೇ ಆಜ್ಞೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಆ ನಿರಪರಾಧಿ ಕಂದಗಳಿಗೆ ನೀವು ಮಾಡುವ ಉಪಕಾರವಿದೇಯೋ? ಆರ್ಯ ಮುಷಿ ಕುಲಜರಾದ ನೀವು ದುರ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಬುದ್ಧಿವೈಖರಿಯನ್ನು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿತಸಾಧಕವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲೇಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದ. ? ಹಿರಿಯರ ಆಚರಣೆಯೇ ಹಿರಿದೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿರಿಯರಾದ ನಮಗೇಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಾಗ ಬಾರದು? ಅವಧಾನಿಗಳೇ, ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಮುಂದಾಳುಗಳಾದ ನೀವುಗಳೆಚ್ಚಿತ್ತು ಆರ್ಯ ಧರ್ಮದ ಪುನರುದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾಗದಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಹೆಸರೇ ತೊಡೆದು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಅವಧಾನಿ— ಈ ವಿಷಯ ಹೀಗೆ ನಾನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಿಟ್ಟು, ಹಾಗಾದರೆ, ನನ್ನ ಧರ್ಮ, ನನ್ನ ಬಾಳು, ನನ್ನ ಡಬ್ಬಡ್ಡಾಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧ ಮೋಸವೇ? ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಮೋಸ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೇ, ಅಯ್ಯೋ! ಸನಾತನ ಧರ್ಮವೇ. ನನ್ನಂಥ ನೀಚನಿಗೆ ನೀನು ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಾ! ಅದಕ್ಕೆ ದೇವರು ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿರೋದು. ಸುಬ್ಬು ಅಂಥ ಮಗನ್ನು ಭಾಗೀರಥಿಯಂಥಾ ಹೆಂಡ್ತಿನ ಕೊಟ್ಟಿರೋದು. ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೋ ಮಾರಾಯಾಂತ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜಾಲ್ವೆ !

ಮೋರ — ಬುಡಿಬುದ್ಧಿ ಏನೋಚ್ಚಿಸ್ತೀರಾ. ಮನುಷ್ಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮ್ಯಾಕೆ ಎಲ್ಲಾರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡೇವೂಡ್ತಾರೆ. ಅಂಥಾ ಸತ್ಯವಂತ ಧರ್ಮರಾಯ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಯಾರವನೇ ಈ ಲೋಕದಾಗೆ. ಇನ್ನಾಕೆ

